

bulletin slovenskej advokácie

Slovenské dni práva
17. – 18. 10. 2019
Košice

Veľký senát
Najvyššieho súdu SR
versus R – zbierka

Dovolanie a znížený
majetkový cen
v spotrebiteľských
sporoch

Neoprávnený zásah
do práv občana
činnosťou spravo-
dajskej služby
a súvisiaca náhrada
nemajetkovej ujmy

Právne prostriedky
ochrany osobnosti
vo vzťahu k médiám

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 2 Advokáti by mali s verejnosťou komunikovať a vysvetľovať aj komplikované témy prístupným jazykom
Mgr. Zuzana Čaputová

DISKUSIA

- 4 Veľký senát Najvyššieho súdu SR versus R – zbierka
JUDr. František Sedláčko, PhD., LL.M.
- 7 Slovenské dni práva 17. – 18. októbra 2019 Košice

PRÁVNÁ TEÓRIA A PRAX

- 8 Neoprávnený zásah do práv občana činnosťou spravodajskej služby a súvisiaca náhrada nemajetkovej ujmy
JUDr. Juraj Bališ
- 18 Dovoľanie a znížený majetkový cenzus v spotrebiteľských sporoch
JUDr. Marek Maslák, PhD.
- 23 Právne prostriedky ochrany osobnosti vo vzťahu k médiám
Mgr. Marek Benedik

JUDIKATÚRA

- 31 Trestné oznámenie a zodpovednosť oznamovateľa za spôsobenú ujmu
- 34 Dôverná komunikácia s obhajcom musí byť slobodná a neobmedzená – aj keď ide o štátne a služobné tajomstvo
- 37 Justičná verzia pingpongu medzi súdom a správnym orgánom

ADVOKÁCIA

SAK

- 40 Aktuálne udalosti
- 41 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 42 Koncipientske okienko
- 45 Povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť a postúpenie pohľadávky advokáta voči klientovi

ZAHRANIČIE

- 50 Lichtenštajnsko: povolanie advokáta v mikroštáte
- 52 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum 8. a 9. november 2019
- 53 Ponuka stáže v Nemecku
- 53 Ponuka krátkodobej stáže v zahraničí v rámci projektu LAWYEREX
- 54 European Lawyers Programme
Ponuka stáže v Škótsku pre advokátov a advokátskych koncipientov
- 56 Bulletin advokacie prináša...
- 58 Povinnosť advokáta postupovať v súlade s platnými právnymi predpismi vo vzťahu k forme právneho úkonu
- 60 Seminár o americkom práve

ZAÚJÍMAVOSTI

- 61 Odhalenie busty Jána Vanoviča

LITERATÚRA

- 62 Právo na obhajobu a jeho podoby v trestnom konaní
JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

od júnovej inaugurácie prezidentky Slovenskej republiky Zuzany Čaputovej – pochádzajúcej aj z našich radov – uverejňujeme v tomto čísle bulletinu ňou poskytnutý rozhovor. Z odpovedí vyžaruje nielen hodnotové nastavenie pani prezidentky, ale aj pomenovanie problémov v justícii a advokátskej praxi z jej pohľadu a naznačenie rámcov možných riešení. Okrem iného ma zaujalo volanie smerom k advokátskej komore o napomáhanie po neustálom zlepšovaní odborného (a nielen!) rastu advokátov. Jedným z prostriedkov je výchova ďalšej generácie odborne a eticky zdatných právnikov. Nedá sa nesúhlasiť.

Práve na tomto poli – teda na poli zlepšenia vzdelávania, komora pridala plyn a po prázdninách začala bez pompezneho otvorenia nových priestorov na Kolárskej 6 v Bratislave s novým praktickým spôsobom výučby koncipientov.

Prvé prednášky z advokátskej etiky sú za nami a prvé cvičenia z oblasti civilného a trestného práva začínú v tomto mesiaci. Do praktického vzdelávania sme na strane lektorov zapojili okrem skúsených advokátov aj kolegov z akademického právnického prostredia, aby sme dosiahli čo najväčšie prepojenie a nadväznosť medzi teoretickou a praktickou prípravou. Taktiež komora vstúpila do dialógu s právnickými fakultami.

Držme palce školiteľom a školiacim sa, aby školitelia boli inšpiráciou pre koncipientov a tento spôsob vzdelávania bol dostatočne atraktívny a presvedčivý tak, aby interaktívne odovzdávanie praktických skúseností školiacim sa viedlo k pomenovanému cieľu. Konečne tak, ako to predpokladá pani prezidentka v rozhovore v našom bulletinu.

Vďaka prezidentke za poskytnutý rozhovor, ako aj vďaka všetkým, ktorí nám rozhovor sprostredkovali. Je nepochybne zaujímavé prečítať si pohľad zvrchu pyramídy ústavných činiteľov na justičné a advokátske prostredie.

A verím, že rozhovorom s prezidentkou SR čítanie tohto čísla bulletinu len začne a azda bude pútavým odborným dobrodružstvom.

Mgr. Richard Karkó
člen predsedníctva SAK

K fotografii na obálke

Tomáš Borec, predseda Slovenskej advokátskej komory, a Simon Davis, prezident Law Society of England and Wales, podpísali 9. augusta 2019 Memorandum o porozumení a spolupráci medzi SAK a Law Society of England and Wales. (zľava: M. Laurant, S. Davis, T. Borec a O. Laciak)
Foto Law Society of England and Wales

ROZHOVOR

Advokáti by mali s verejnosťou komunikovať a vysvetľovať aj komplikované témy prístupným jazykom

O renomé advokátskeho stavu, celého justičného systému a prioritách v rámci výkonu svojej funkcie sa zhovárame s **Mgr. Zuzanou Čaputovou – prvou prezidentkou Slovenskej republiky**. Pred zvolením do tejto funkcie pôsobila ako právnička, advokátka a občianska aktivistka. Inaugurovaná bola 15. júna 2019, a stala sa tak nielen prvou ženou v úrade prezidenta SR, ale zároveň aj najmladšou osobou v tejto funkcii.

■ **Stali ste sa prvou prezidentkou v histórii Slovenskej republiky. Ako vnímate ženský element vo vrcholovej politike?** Myslím si, že ženy majú na veci iný pohľad a iným spôsobom pristupujú k riešeniu problémov. Vo vrcholovej politike máme najmä mužov a diverzita je zdravá. Z tohto hľadiska si myslím, že posilnenie ženského prístupu v politike je prospešné. Samozrejme, podstatný je reálny obsah a výkon funkcie.

■ **Považujete právnické vzdelanie a advokátsku prax za výhodu, pokiaľ ide o výkon ústavných funkcií?**

Každý ústavný činiteľ – prezidenta nevynímajúc – pôsobí v ústavnom a právnom rámci a v právnom štáte platí, že pri výkone svojich právomocí môže konať iba na základe ústavy,

v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Ako každý remeselník musí poznať možnosti a limity materiálu, s ktorým pracuje, pre ústavného činiteľa je znalosť právnych rámcov dôležitá bez ohľadu na to, či je právnik alebo nie. V tomto zmysle právnické vzdelanie a advokátska prax poskytujú určitú výhodu. Zároveň, právo je prierezovou kategóriou, týka sa všetkých oblastí spravovania vecí verejných. Nápomocné mi je najmä to, že som sa v minulosti venovala aj analýzam fungovania orgánov verejnej moci, osobitne justičných orgánov, kontrole verejnej moci, zodpovednosti verejných činiteľov a podobne. Uvedené mi je veľmi nápomocné pri mojej terajšej práci. Nechcem, aby sa z môjho rozhodovania pri výkone prezidentskej funkcie táto odbornosť vytratila, najmä pokiaľ ide o rozhodovanie v kľúčových oblastiach, ako napríklad menovacie právomoci v oblasti justície a ústavného súdnictva, či posudzovanie zákonov.

■ **Čo by podľa Vášho názoru mohlo vylepšiť renomé advokátskeho stavu a celého justičného systému v laickej verejnosti?**

Zásadné zvýšenie dôveryhodnosti justičného systému je kľúčovou výzvou pre demokraciu na Slovensku. Dôveryhodnosť úzko súvisí s dostupnosťou spravodlivosti pre bežných občanov, a v tomto smere je to výzva nielen pre sudcov, ale aj pre advokátov a ďalšie právnické profesie. Úlohou justičného systému je zabezpečiť prístup k spravodlivosti a poskytovať služby spravodlivosti. Ak si sudca alebo advokát neváži svojich klientov alebo k nim pristupuje z nadradenej pozície, nemôže očakávať, že sa to nedotkne toho, ako ho ľudia vnímajú. Súčasne je mimoriadne dôležitá zrozumiteľná komunikácia. Advokáti a celkovo predstavitelia právnickej obce nežijú v inom svete ako bežní občania, a preto je dôležité, aby vedeli s verejnosťou komunikovať a vysvetľovať aj komplikované témy prístupným jazykom. Aj tým sa prejavuje úcta k ľuďom, ktorí právu síce nerozumejú, ale majú nepochybne skúsenosti a vedomosti z iných oblastí. Naliehavosť témy komunikácie s verejnosťou sa pritom bude ešte zvyšovať v dôsledku digitalizácie a automatizácie, ktoré budú mať nepochybne vplyv na spôsob práce advokátov a očakávania ich

klientov. Okrem toho, advokácia plní nezastupiteľnú úlohu v oblasti ochrany základných práv a slobôd a zabezpečovania funkčnosti celého systému výkonu spravodlivosti. Zároveň je azda najľahodnejším a najnezávislejším z povolání. Preto by som od reprezentantov advokátskeho stavu očakávala, že nebudú mlčať a ich hlas bude počuť vždy, keď sa objaví nejaká hrubá nepravosť alebo zlyhanie orgánov ochrany práva. Rovnako by sa advokáti mali angažovať v prospech skvalitnenia nominácií na kľúčové justičné posty.

■ Budú niektoré opatrenia na zvýšenie dôvery v spravodlivosť a efektívny výkon práva aj súčasťou Vašej agendy?

Samozrejme, je to súčasť jedného z troch základných pilierov mojej agendy ako prezidentky. V tejto oblasti mám k dispozícii viacero nástrojov – od právomoci menovať do funkcií kľúčových predstaviteľov justičných orgánov, cez účasť na legislatívnom procese až po väčšiu formu vnášania tém do verejného priestoru. Budem iniciovať a podporovať odbornú diskusiu s cieľom identifikovania opatrení – či už na ústavnej alebo zákonnej úrovni – ktoré môžu viesť k zvýšeniu dôvery a vymožitelnosti práva. V personálnej oblasti je pre mňa mimoriadne dôležité, aby do kľúčových pozícií boli vymenované nespochybniteľné autority s vysokým morálnym a odborným kreditom, teda najlepší kandidáti, a naopak, aby sa tam nedostali takí, ktorí sa odborne alebo charakterovo zdiskreditovali. Legislatívny proces tiež poskytuje dobrý príklad toho, ako prispieť k zvýšeniu dôvery verejnosti v právny štát – napríklad je pomerne bežnou praxou schvaľovanie zákonov, ktorými sa novelizujú zákony, ktoré obsahovo nesúvisia s prijímaným zákonom. Ide pritom o porušovanie pravidiel zakotvených v rokovacom poriadku NR SR a zákone o tvorbe právnych predpisov. Poslanci tým vysielajú verejnosti signál, že sa necítia viazaní vlastnými pravidlami. Voči praxi nedodržiavania legislatívnych pravidiel určite zaujmem jednoznačný postoj.

■ Aké sú vo všeobecnosti Vaše hlavné priority v rámci výkonu prezidentskej funkcie?

Je to práve oblasť práva a spravodlivosti, potom ochrana životného prostredia a pomoc marginalizovaným skupinám, najmä seniorom.

■ Ktoré osobnosti politického života považujete za inšpiratívne pre Vašu ďalšiu prácu a kariéru?

Osobnosti, ktoré vždy obhajovali hodnoty slobody a demokracie. Nemôžeme ich nikdy relativizovať. Veľkou inšpiráciou pre mňa je Václav Havel a Mahátmá Gándhí.

■ Aký je Váš názor na pomerne aktuálnu tému úroveň a kvality právnického vzdelávania na Slovensku?

Úroveň a kvalita právnického vzdelávania nie je vždy uspokojivá, i keď, samozrejme, nemôžem paušalizovať. Príčin je mnoho, pričom v oblasti právnického vzdelávania osobitne platí, že v dôsledku spoločenských zmien a orientácie právnickej obce na „komerčnú“ sféru po roku 1989 došlo k výpadku „strednej“ generácie učiteľov, ktorí by sa dnes približovali dôchodkovému veku. Úrovni právnického vzdelávania dočasne uškodilo aj rozdelenie Československa. Nedokázali sme nahradiť generáciu autorít, ktorí sa naplno venovali aka-

demickému poslaniu, ako boli prof. Blaho, prof. Holländer alebo prof. Krsková. Potešujúce je, že vyrastá silná generácia mladých akademikov, ktorí vzdelávanie právnikov vnímajú ako svoje poslanie. Právnické vzdelanie pritom už nie je tak atraktívne, ako to bolo v čase mojich štúdií – o štúdium práva už nie je taký silný záujem. O to viac by mali právnické fakulty dbať na to, aby ich študijné plány boli atraktívne a viedli k výchove eticky a odborne zdatných právnikov. Pokiaľ ide o možnosť prínosu advokátskej komory k zvyšovaniu odbornej a charakterovej úrovne právnikov, túto vidím najmä v dvoch oblastiach. Prvou je predkladanie pozitívnych vzorov zo svojich radov, ktorí môžu byť pre mladých advokátov inšpiráciou. Druhou je vytváranie kvalitného konkurenčného prostredia pre fungovanie trhu právnych služieb, ktorá bude všetkých alebo aspoň významnú časť advokátov motivovať k neustálemu odbornému rastu a zlepšovaniu sa.

■ Považovali by ste za vhodné, ak by bola pre určité druhy advokátskej agendy (zastupovanie v dovolacom konaní, v konaní pred ÚS SR) zavedená povinná špecializácia?

Špecializácia je aktuálna téma, ktorá sa dotýka nielen advokátov, ale aj sudcov a súdov, či prokurátorov. Efektívne poskytovanie spravodlivosti si v dnešnom svete nevyhnutne vyžaduje určitú mieru špecializácie. Dnes sa ťažko nájde advokát, ktorý na rovnako vysokej úrovni dokáže poskytnúť právne poradenstvo súčasne v oblastiach trestného práva, práva životného prostredia, autorského práva a pracovného práva. Potrebu špecializácie preto vnímam – a to aj vo vzťahu k súdom a sudcom – najmä cez právne odvetvia a nie nevyhnutne v procesných kategóriách. Vo všeobecnosti som presvedčená, že akékoľvek zmeny v pravidlách poskytovania právnych služieb majú byť v prvom rade vedené s cieľom zabezpečenia čo najlepšej dostupnosti spravodlivosti a pridanej hodnoty pre užívateľov práva a nie stavovskými záujmami. Núka sa jedna paralela. S boľavým zubom nikto nepôjde za očným lekárom. Z rovnakých dôvodov ako v medicíne je špecializácia potrebná aj v práve.

■ V súčasnosti je na odbornej úrovni vedená intenzívna diskusia ohľadom rekodifikácie občianskeho práva hmotného, resp. reformy záväzkového práva (zásadná novelizácia OZ a ObZ). Čo od tohto projektu očakávate?

Obsah navrhovanej rekodifikácie bližšie nepoznám, ale myšlienku zjednotenia občianskeho a obchodného záväzkového práva vítam, pretože dualita spôsobuje často zbytočné aplikačné problémy. Myslím si, že rekodifikácia by mala byť využitá nielen ako príležitosť na odstránenie duality, ale aj na výraznú modernizáciu občianskeho práva a jeho prispôbenie dnešnej situácii, keď sa podstatná časť hodnôt tvorí v sektore služieb a nehmotných statkov. Náš Občiansky zákonník je stále fixovaný na svet „vecí“ v hmotnom zmysle, čomu zodpovedá aj úzka definícia zmluvných typov. Nová právna úprava by mala byť dostatočne robustná na to, aby bola použiteľná aj o niekoľko desiatok rokov. Nový zákon však sám osebe nezabezpečí lepšiu ochranu práv účastníkov právnych vzťahov. To závisí najmä od prístupu sudcov a od toho, či budú podliehať právnomu formalizmu alebo budú zákon aplikovať v súlade s jeho zmyslom a účelom.

DISKUSIA

Veľký senát Najvyššieho súdu SR versus R – zbierka

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedláčko, PhD., LL.M.**

Výklad civilného procesného práva po nedávnej rekodifikácii začína postupne nadobúdať pevnejšie kontúry, a to aj vďaka publikovanej judikatúre Najvyššieho súdu SR. Je akýmsi aktuálnym fenoménom, že v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR (tzv. „R – zbierka“) sú vo zvýšenej kvantite publikované judikáty procesného charakteru. Týka sa to predovšetkým dovolacieho konania a jeho novej koncepcie.

Prax však ukazuje, že na § 419 až § 457 CSP o dovolaní nadväzuje nemalé množstvo ďalších procesných pravidiel, ktorých výklad je v súvislosti s dovolacím konaním viac či menej problematický. Jedným z takýchto ustanovení je § 48 CSP o veľkom senáte. V súlade s prvým odsekom tohto paragrafu je senát najvyššieho súdu povinný postúpiť vec na rozhodnutie sedemčlennému veľkému senátu (§ 48 ods. 2 CSP), ak dospeje pri svojom rozhodovaní k právnomu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu.

Aké sú dôsledky porušenia § 48 ods. 1 CSP vo vzťahu k inštitúte zákonného sudcu a prípadnému zásahu do základného práva podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy SR (vzácná číselná zhoda), možno nateraz ponechať na vyvíjajúcu sa judikatúru Ústavného súdu SR.

Pokiaľ ide o obsahové zameranie tohto príspevku, doslovný výklad § 48 ods. 1 CSP *ad absurdum* by mohol viesť k dvom neakceptovateľným záverom. Prvým je ten, že povinnosť postúpiť vec veľkému senátu sa nevzťahuje na odklon od vlastného právneho názoru toho istého senátu, keďže zákon výslovne uvádza „právny názor vyjadrený v rozhodnutí iného senátu“. Takáto interpretácia by však smerovala proti samotnej podstate a účelu právnej normy. Ak sú splnené iné procesné podmienky na postúpenie veci podľa § 48 ods. 1 CSP, tak skutočnosť, že odklon sa týka právneho názoru toho istého senátu, nepredstavuje prekážku na postúpenie veci veľkému senátu.

Druhý neakceptovateľný záver vyplýva z rigidného výkladu, podľa ktorého musí bezpodmienečne každý odklon smerovať do veľkého senátu. To by pre dovolací súd predstavovalo neudržateľný stav. Odklon od predchádzajúceho právneho názoru (bez ohľadu na konkrétne okolnosti) rozhodne nie je zriedkavý a v mnohých prípadoch je dokonca nevyhnutný. Pôvodné rozhodnutie ale naďalej existuje a predstavuje relevantný výsledok rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu. Každé následné odlišné rozhodnutie, hoci súladné s medziasom ustálenou rozhodovacou praxou, bude s ním teda v rozpore.

Vzniknutá situácia je už *de facto* nezvratná a objektívne pretrvá do budúcnosti bez časového obmedzenia. Nemôže to však zároveň znamenať, že každý individuálny spor ohľadom danej právnej otázky musí rozhodnúť veľký senát.

Je teda nevyhnutné zodpovedať otázku, kedy už nie je potrebné postúpiť vec veľkému senátu napriek tomu, že preukázateľne existuje jedno alebo viac predchádzajúcich rozhodnutí, ktoré vychádzajú z odlišného právneho názoru(?). Ako akceptovateľnú odpoveď možno rozhodne prijať tvrdenie, že v takom prípade, ak o tejto právnej otázke už záväzne (§ 48 ods. 3 CSP) rozhodol veľký senát a samotný trojčlenný senát sa nechce od tohto rozhodnutia odchýliť. Takáto procesná situácia ale v súčasnosti pokrýva pomerne malý okruh právnych otázok. Rozhodovacia prax veľkého senátu bude predstavovať mnohopočetnú a rôznorodú judikatúru zrejme až v (azda nie až tak veľmi vzdialenej) budúcnosti.

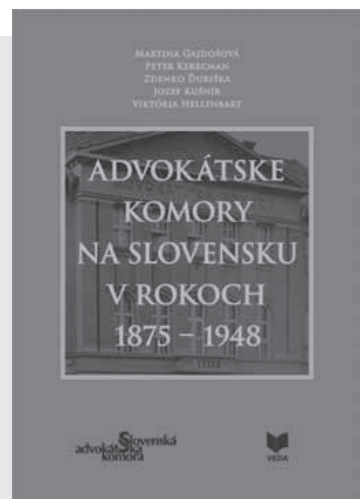
V súčasnosti je preto omnoho akútnejšia otázka, či má rovnaké účinky aj publikovanie judikatúry v R – zbierke. Zjednodušene povedané, či môže trojčlenný senát dovolacieho súdu sám rozhodnúť v prípade, ak je jeho právny názor síce v rozpore s predchádzajúcim rozhodnutím Najvyššieho súdu SR (hoci napríklad starším alebo zjavne ojedinelým), ale v súlade s judikátom publikovaným v R – zbierke, čiže v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou(?). Zdá sa, že samotný

Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 – 1948

Gajdošová, M. – Kerecman, P. – Ďuriška J. – Kušnír J. – Hellenbart V.

Slovenská advokátska komora vydala vo vydavateľstve VEDA publikáciu o histórii advokácie. Monografia je prvým komplexným spracovaním dejín advokátskych komôr na slovenskom území.

Kniha má šesť kapitol a jej štruktúra prechádza vývojom advokátskeho práva na Slovensku v rokoch 1875 – 1948.

Pre advokátov a advokátskych konci-pientov je publikácia za zvýhodnenú cenu
24 eur s DPH
+ 3,70 poštovné
(27,70 eur s DPH)

Zúčjemcovia mimo radov SAK
zaplatia 30 eur s DPH
+ 3,70 poštovné
(33,70 eur s DPH)

Objednávku nájdete na www.sak.sk alebo priamo kontaktujte:
PhDr. Ondrišová
02 204 227 28
ondrisova@sak.sk
Darina Stračinová
02 204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Najvyšší súd SR sa prikláňa ku kladnej odpovedi na túto otázku.

V zmysle uznesenia veľkého senátu občianskoprávného kolégia NS SR zo dňa 18. 12. 2017 sp. zn. 1 VCdo 4/2017 (ods. 20) „Spor o interpretáciu právnej normy je daný, ak sú v najmenej dvoch rozhodnutiach najvyššieho súdu vyslovené právne názory, ktoré odlišným spôsobom vykladajú (interpretujú) rovnakú právnu normu.“

Podľa uznesenia NS SR sp. zn. 3 Cdo 136/2016, uverejneného v: Zo súdnej praxe 1/2017 pod č. 3 „Postúpenie vecí veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 CSP nie je na voľnej úvahe trojčlenného senátu. Ak trojčlenný senát zistí, že iný senát zaujal v určitej otázke odlišný názor, ktorý vec prerokovávajúci senát nezdíela, má dve možnosti: 1. buď sa stotožní so starším právnym názorom (už ustáleným v praxi na základe publikovaného judikátu, stanoviska alebo na základe rozhodnutia veľkého senátu) a svoje rozhodnutie založí na tomto názore, alebo 2. vec postúpi veľkému senátu.“

V samotnej R – zbierke bol v danej súvislosti publikovaný judikát R 17/2017 „Ustanovenie § 48 CSP dopadá na prípady, v ktorých trojčlenný senát najvyššieho súdu dospeje k záveru, že je dôvod na odklon od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (stanovísk alebo rozhodnutí uverejnených v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky), alebo na zmenu právneho názoru vyjadreného v skoršom rozhodnutí trojčlenného senátu najvyššieho súdu, alebo na odklon od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí veľkého se-

nátu. Pokiaľ trojčlenný senát dospeje k záveru, že tieto dôvody nie sú dané, vec nepostúpi veľkému senátu najvyššieho súdu.“

Relevantný je aj nález ÚS SR sp. zn. II. ÚS 332/2018, uverejnený v Zbierke nálezov a uznesení ÚS SR 2018 pod č. 43 „Za situácie, keď senát najvyššieho súdu dospeje k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, pričom v danej právnej otázke neexistuje stanovisko veľkého senátu, ale ani publikované stanovisko senátu, je jeho zákonnou povinnosťou postúpiť vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. Skutočnosť, že existuje publikované stanovisko k danej právnej otázke, ktoré však vychádza z odlišného znenia zákona umožňujúceho (aj) rozdielny výklad, neoprávňuje senát nepostúpiť vec veľkému senátu.“

V uvedenom duchu sa aktuálne vyvíja aj štandardná rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Možno to zrozumiteľne demonštrovať na dvoch pomerne intenzívne sa vyskytujúcich kategóriách súdnych sporov. Jednou sú spory o pasívnu vecnú legitimáciu poisťovateľa z PZP v konaní o ochranu osobnosti pozostalých pri úmrtí blízkej osoby. Dovolací súd v minulosti opakovane judikoval s negatívnym výsledkom, teda že poisťovňa nemožno úspešne žalovať (napr. 4 Cdo 168/2019, 4 Cdo 139/2011 alebo 3 Cdo 301/2012). Následne, aj na základe iných rozhodnutí Najvyššieho súdu SR a pod vplyvom judikatúry Ústavného súdu SR, bolo publikované R 61/2018, s kladným záverom ohľadom pasívnej vecnej legitimácie poisťovní.

Po uverejnení R 61/2018 dochádza k tomu, že najvyšší súd jednotlivé dovolania odmieta, s poukazom na publikovaný judikát, a to bez postúpenia veci veľkému senátu (porovnaj sp. zn. 2 Cdo 131/2018, 8 Cdo 177/2018, 6 Cdo 164/2018 alebo 3 Cdo 78/2019). Je pritom evidentné, že sa odkláňa od právnych názorov vyjadrených vo viacerých svojich rozhodnutiach (§ 48 ods. 1 CSP), ktoré predchádzali publikovaniu R 61/2018.

Obdobná situácia nastáva v otázke prípustnosti dovolania podľa § 422 ods. 1 písm. b) CSP, ak tzv. znížený majetkový cenús v spotrebiteľskom spore spĺňa dovolateľ, ktorý nie je spotrebiteľom. Napriek skutočnosti, že od účinnosti CSP už dovolací súd nielenže vyhodnotil takéto dovolanie ako prípustné, ale mu v niektorých prípadoch aj vyhovel (porovnaj sp. zn. 3 Cdo 146/2017, sp. zn. 5 Cdo 132/2017 alebo sp. zn. 4 Cdo 65/2018), po publikovaní R 29/2019 – a dokonca aj skôr – sú takéto dovolania v podstate všetkými senátmi najvyššieho súdu odmietané, bez postúpenia veci veľkému senátu, ako neprípustné pre bagateľný cenús (napríklad sp. zn. 1 Cdo 124/2018, 3 Cdo 16/2019, 4 Cdo 186/2018, 5 Cdo 139/2018, 6 Cdo 148/2018, 6 Cdo 125/2018, 7 Cdo 181/2018, 7 Cdo 279/2018 alebo 7 Cdo 48/2019).

Vývoj rozhodovacej praxe dovolacieho súdu teda naznačuje, že publikovanie judikátu v R – zbierke *quasi* „maže, čo bolo pred ním“ a vytvára ustálenú rozhodovaciu prax; pričom podľa okolností môže negovať aj povinnosť trojčlenného senátu postúpiť vec sedemčlennému veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 CSP. ■

ADVOKÁTI DAVISTI –

Vladimír Clementis,

Ján Poničan,
Daniel Okáli

Slovenská advokátska komora vydala v rámci svojej edičnej činnosti zameranej na významné osobnosti slovenského kultúrneho života z radov advokátov knihu **JUDr. Petra Kerecmana**, autora, ktorý už niekoľko rokov mapuje históriu slovenskej advokácie. Rozsiahla publikácia (460 strán) s bohatým obrazovým materiálom je k dispozícii **ZADARMO**.

V prípade záujmu kontaktujte e-mailom na adrese: darina.stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk.

Slovenské dni práva Košice, 17. – 18. októbra 2019

Tradičná konferencia sa tento rok po prvýkrát uskutoční
v historickej budove rektorátu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika
na Šrobárovej ulici č. 2 v Košiciach.

P R O G R A M

Štvrtok 17. októbra

- 9.30 Prezencia
10.00 Otvorenie konferencie
10.15 Referáty a diskusia
Tematický okruh:
**Konflikt autorskoprávnej ochrany
a ochrany osobných údajov**
Lektori: Jakub Berthoty
JUDr. Anton Škreko, PhD.
JUDr. Miroslava Benediková
12.30 Obed
14.00 Referáty a diskusia
Tematický okruh:
Advokát a verejné obstarávanie
Lektori: JUDr. Miroslav Hlivák, PhD., LL.M.
JUDr. Ľudovít Mičinský, MCI Arb.
17.00 Ukončenie programu
19.00 Recepčia – hotel Golden Royal

Piatok 18. októbra

- 9.30 Referáty a diskusia
Tematický okruh:
Výzvy ústavného súdnictva
Lektori: JUDr. Ivan Fiačan
JUDr. Jana Baricová
12.00 Záver konferencie

R E F E R Á T Y

Konflikt autorskoprávnej ochrany a ochrany osobných údajov

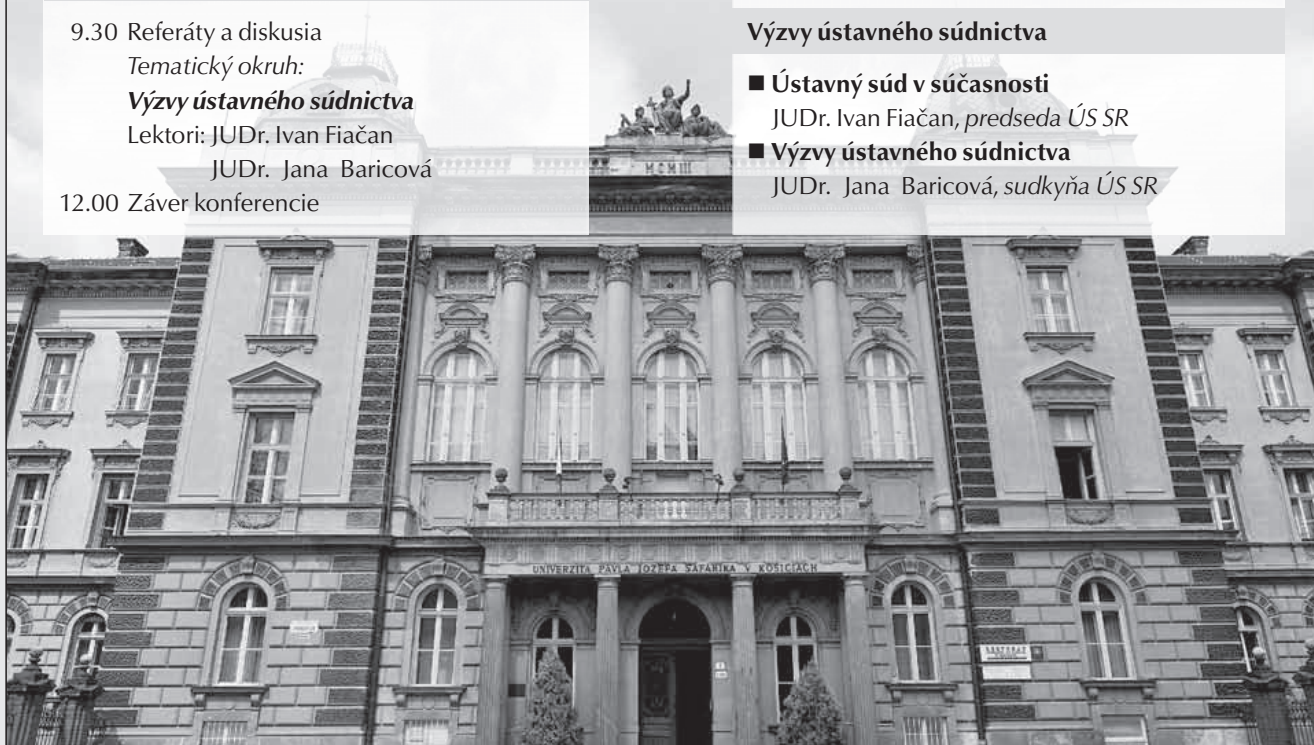
- **GDPR a nová smernica o autorskom práve**
Jakub Berthoty, advokát
- **Individualizácia, identifikácia a tvorba**
JUDr. Anton Škreko, PhD.
generálny riaditeľ, sekcia médií, audiovizie
a autorského práva, Ministerstvo kultúry SR
- **Kde sú limity a hranice práv dotknutých osôb?**
JUDr. Miroslava Benediková, advokátka

Advokát a verejné obstarávanie

- **Špekulatívne opravné prostriedky
vo verejnom obstarávaní.**
JUDr. Miroslav Hlivák, PhD., LL.M.
predseda Úradu pre verejné obstarávanie
- **Zodpovednosť za porušenie pravidiel
verejného obstarávania**
JUDr. Ľudovít Mičinský, MCI Arb., advokát

Výzvy ústavného súdnictva

- **Ústavný súd v súčasnosti**
JUDr. Ivan Fiačan, predseda ÚS SR
- **Výzvy ústavného súdnictva**
JUDr. Jana Baricová, sudkyňa ÚS SR

Neoprávnený zásah do práv občana činnosťou spravodajskej služby a súvisiaca náhrada nemajetkovej ujmy

JUDr. Juraj Bališ

Podstatu činnosti spravodajských služieb predstavuje práca s informáciami a jej účelom je podpora životne dôležitých funkcií štátu, zaisťujúcich trvanie ústavných hodnôt, obranu proti násilnému napadnutiu a zabezpečenie proti hrozbám politického, ekonomického či anticivilizačného rázu. Činnosť spravodajských služieb v demokratickej spoločnosti si však vyžaduje dosiahnutie vyváženosti medzi dvoma záujmami spoločnosti. Na jednej strane je to záujem spoločnosti na ochrane spoločenských hodnôt a základných práv a slobôd osôb pred rôznym patologickým javom, resp. správaním nebezpečných jednotlivcov alebo záujmových skupín a na druhej strane ochrana práv a slobôd osôb pred neodôvodneným a neprimeraným zásahom zo strany štátneho orgánu.

Čo teda v prípade, ak dôjde k neprimeranému, resp. neopodstatnenému použitiu prostriedkov a oprávnení spravodajskej služby, prípadne až k zneužitiu týchto prostriedkov a oprávnení na sledovanie osobitných záujmov? V takom prípade dochádza k prekročeniu medzí zákona, zákonnosť zásahu spravodajskej služby do základných práv a slobôd je vysoko otázna a v širokej verejnosti vyvoláva pochybnosť o legitímnosti vykonaných opatrení a použitých prostriedkov. Neoprávnený zásah zo strany spravodajskej služby do práva na ochranu osobnosti dotknutej osoby v závislosti od jeho miery následne zakladá právny nárok tejto osoby na náhradu nemajetkovej ujmy za porušenie jej osobnostných práv.

1. Zaradenie spravodajských služieb v systéme orgánov verejnej moci

Štát prostredníctvom orgánov moci vykonáva verejnú moc. Verejnou mocou sa rozumie moc, ktorá autoritatívne rozhoduje o právach a povinnostiach subjektov, či už priamo alebo sprostredkované. Subjekt, o ktorého právach alebo povinnostiach rozhoduje orgán verejnej moci, nie je v rovnoprávnom postavení s týmto orgánom. Kritériom na určenie či iný subjekt koná ako orgán verejnej moci je skutočnosť, či konkrétny subjekt rozhoduje o právach a povinnostiach iných osôb a tieto rozhodnutia sú štátnou mocou vynútiteľné, či môže štát do týchto práv a povinností zasahovať.¹

Vzhľadom na vyššie uvedené chápanie orgánov verejnej moci je postavenie spravodajských služieb v systéme orgánov verejnej moci v medzinárodnom kontexte upravené rozdielne. Spravodajské služby patria medzi **štátne orgány výkonnej moci**, aj keď je ich činnosť a postavenie v porovnaní s inými štátnymi orgánmi výkonnej moci značne odlišná. Rozdiely pozostávajú predovšetkým v statuse, ktorý je spravodajskej službe toho ktorého štátu priznaný a v odlišnom prístupe k zvereniu či odopretiu výkonných právomocí tomuto štátnemu orgánu. Je na rozhodnutí konkrétného štátu, aké postavenie prizná a aký mandát udelí svojim spravodajským službám.²

Spravodajské služby Slovenskej republiky sú zložky bezpečnostného systému Slovenskej republiky bez akýchkoľvek výkonných právomocí. Status spravodajskej služby právny poriadok

1 Uznesenie Ústavného súdu ČSFR z 9. júna 1992 sp. zn. I. ÚS 191/92. Sbírka usnesení a nálezů, 1992, s. 11. In DRGONEC, J. Ústava Slovenskej republiky. Komentár. 3. vydanie. Šamorín : Heuréka, 2012, s. 201.

2 Vyšetrovacími právomocami **disponuje** spravodajská služba napr. nasledujúcich krajín: Rakúsko – Spolkový úrad na ochranu ústavy a boj proti terorizmu (Bundesamt für Verfassungsschutz und Terrorismusbekämpfung (BVT),

Dánsko – Politiets Efterretnings-tjeneste (PET), Fínsko – Suojelupoliisi (SUPO), Francúzsko – Direction Générale de la Sécurité Intérieure (DGSI), Nórsko – Politiets Sikkerhetstjeneste (PST).

Vyšetrovacími právomocami **nedisponuje** spravodajská služba napr. nasledujúcich krajín: Nemecko – Spolkový úrad na ochranu ústavy (Bundesamt für Verfassungsschutz (BfV)), Belgicko – Veiligheid van de Staat – Staatssicherheit – Sûreté de l'Etat (VSSE), Grécko – Ethniki Ypiresia Plyrophorion (EYP), Luxembursko – Service de Renseignement de l'Etat (SRE), Rumunsko – Serviciul Român de Informații (SRI), Slovensko – Slovenska obveščevalno-varnostna agencija (SOVA), Česká republika – Bezpečnostní Informační Služba (BIS).

3 Slovenská informačná služba bola zriadená zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov (zákon o SIS), ktorý predstavuje základný právny rámec jej fungovania.

4 Vojenské spravodajstvo bolo zriadené zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve v znení neskorších predpisov (zákon o VS).

5 § 81 ods. 3 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

6 Slovenská informačná služba je oprávnená vykonávať primerané bezpečnostné opatrenia, ak je to potrebné na zabránenie aktivitám a ohrozeniam podľa § 2 ods. 1 a 2 zákona o SIS a na realizáciu zahraničnopolitických záujmov Slovenskej republiky (§ 2 ods. 3 zákona o SIS). Vojenské spravodajstvo žiadnym obdobným oprávnením nedisponuje.

Slovenskej republiky priznáva Slovenskej informačnej službe a Vojenskému spravodajstvu. Ich postavenie v hierarchii štátnych orgánov, a teda v systéme orgánov verejnej moci, je rozdielne.

Slovenská informačná služba (SIS)³ je všeobecnou bezpečnostnou a spravodajskou službou Slovenskej republiky. Ide o **štátny orgán sui generis**, ktorý plní úlohy na úseku vnútorného aj zahraničného spravodajstva. Má samostatné postavenie a nie je podriadený žiadnemu ústrednému orgánu štátnej správy. **Vojenské spravodajstvo (VS)**⁴ je **organizačnou zložkou Ministerstva obrany Slovenskej republiky**, a teda je súčasťou ústredného orgánu štátnej správy. Vojenské spravodajstvo, rovnako ako Slovenská informačná služba, plní úlohy na úseku vnútorného aj zahraničného spravodajstva.

Pre úplnosť výkladu poukazujem na skutočnosť, že osobitné postavenie SIS a VS na určitom úseku verejnej správy im môže priznať zákon, ako tomu je napríklad na účely zákona o ochrane utajovaných skutočností, ktorý im priznáva postavenie ústredného orgánu štátnej správy.⁵

Spravodajské služby Slovenskej republiky sa zameriavajú na **získavanie, sústreďovanie a vyhodnocovanie informácií dôležitých na plnenie úloh vymedzených rozsahom ich pôsobnosti**. V tejto súvislosti treba poukázať na skutočnosť, že spravodajské služby iných štátov, ktoré sú súčasťou policajných zložiek, alebo ktorým zákon priznáva výkonné právomoci, okrem týchto štandardných úloh získavania informácií, môžu disponovať aj preventívnymi a výkonnými funkciami proaktívnej povahy.⁶

1.1 Spravodajská činnosť a účel získavania informácií

Vlastná legálna definícia spravodajskej činnosti nie je ustanovená v právnom poriadku Slovenskej republiky. Z uvedeného dôvodu možno pri jej výklade vychádzať iba z definícií poskytovaných právnou teóriou. Tieto definície, aj keď rozdielne koncipované, sa zhodujú na základných premisách vlastných spravodajskej činnosti.

Spravodajskou činnosťou sa rozumie cielavedomá, systematická činnosť, ktorou kompetentné štátne orgány využívaním metód, prostriedkov a foriem **utajene**, plánovito získavajú, triedia, analyzujú, uchovávajú a distribuujú informácie pre konkrétnych užívateľov (adresátov) za účelom zvýšenia úrovne ich poznania, ktoré je potrebné na výkon ich činnosti.⁷

Spravodajská činnosť ako špecifická poznávacia činnosť so všetkými jej prvkami nie je vykonávaná výlučne len spravodajskými službami, ale je doménou aj iných bezpečnostných zložiek.⁸ Spravodajská činnosť má svoje opodstatnenie i v činnostiach Policajného zboru, v rámci ktorých predstavuje podporu v boji proti závažnejším formám trestnej činnosti, najmä organizovanej, latentnej, sofistikovanej a tiež v boji proti terorizmu. Vykonávanie spravodajskej činnosti predstavuje významný nástroj nevyhnutný najmä pri rozkladaní a deštruovaní kriminálnych skupín, zločineckých skupín a teroristických skupín. Získané poznanie je možné následne využiť pri realizácii príslušných opatrení, ktorými sa sleduje obmedzenie aktivít týchto skupín, s cieľom dosiahnuť úplné zamedzenie ich patologických činností.

Primárnym zmyslom spravodajskej činnosti spravodajských služieb je monitorovanie na úsekoch, ktoré sú im zverené do pôsobnosti. Hlavnou úlohou spravodajských služieb je odhaľovať skutočnosti, ktoré môžu ohroziť, poškodiť alebo inak negatívne vplyvať na záujem chránený zákonom a poskytnúť relevantné informácie príslušným inštitúciám, ktoré na ich základe uskutočnia primerané opatrenia. Cieľom ich spravodajskej činnosti je identifikovať túto protispoločenskú činnosť a dostať ju pod kontrolu.

Spravodajské služby v rámci spomínaného monitorovania a získavania informácií môžu odhaliť konanie, ktoré má charakter trestnej činnosti. V súvislosti s odhaľovaním trestnej činnosti tu dochádza k prieniku medzi činnosťou spravodajských služieb a ozbrojeného

JUDr. Juraj Bališ

je absolventom Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. V súčasnosti pôsobí v štátnej správe a v rámci svojej odbornej praxe sa zaoberá problematikou na úseku bezpečnostnej legislatívy. Zároveň je tiež externým doktorandom na Katedre trestného práva a kriminológie Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

bezpečnostného zboru, konkrétne Policajného zboru, ktorý v rámci zverenej kompetencie plní úlohy vo veciach boja proti zločinnosti a jej organizovaných foriem.⁹ Aj keď sa úlohy zverené spravodajským službám a Policajnému zboru môžu v istej oblasti zhodovať, ako je napríklad boj proti organizovanej trestnej činnosti alebo terorizmu, informácie získané týmito bezpečnostnými zložkami štátu môžu mať úplne inú váhu v kontexte trestného procesu.

Ako už bolo vyššie uvedené, spravodajskú činnosť sú oprávnené vo svojej pôsobnosti vykonávať rôzne bezpečnostné zložky štátu. Podstatou spravodajskej činnosti je zabezpečovanie poznatkového fondu o špecifických skutočnostiach a aktivitách. V tejto súvislosti treba poukázať na rozdiel, ktorý sa vzťahuje k spravodajskej činnosti vykonávanej spravodajskými službami a represívnymi zložkami štátu (napr. Policajným zborom). Zjednodušene, základný rozdiel je v účele, ktorého splnenie sa realizáciou spravodajskej činnosti sleduje. **Objektom záujmu spravodajskej činnosti vykonávanej Policajným zborom** je najmä kriminalita a sledovaným účelom je získavanie informácií, ktoré umožnia oprávneným subjektom prijať opatrenia v oblasti kontroly a potlačania kriminality. Význam sa kladie i na protiprávnosť konania či trestnoprávny rozmer získavaných informácií, ktoré umožnia orgánom činným v trestnom konaní a súdom predchádzať, zamedzovať, odhaľovať a dokumentovať trestnú činnosť a zisťovať jej páchatelov. **Objektom záujmu spravodajských služieb** sú aktivity, ktoré predstavujú hrozbu pre spoločenské hodnoty zverené im do pôsobnosti bez ohľadu na to, či sú právne kvalifikované ako protiprávny čin. Spravodajské informácie predstavujú prameň poznatkov umožňujúci efektívnejšie odhaľovanie nie len trestnej činnosti, ale aj inej protispoločenskej alebo protištátnej činnosti (napr. hrozby politického, ekonomického alebo anticivilizačného rázu). Zhromaždené informácie pomáhajú oprávneným adresátom – príslušným ústavným činiteľom, prípadne ďalším štátnym orgánom znižovať neistotu v ich činnosti a prijímať lepšie rozhodnutia.¹⁰

1.2 Osobitné prostriedky získavania informácií

Vo vzťahu k možným zdrojom informácií a formám ich získavania sú spravodajské služby Slovenskej republiky pri plnení úloh oprávnené používať osobitné prostriedky.¹¹ Právny poriadok rozdeľuje osobitné prostriedky do dvoch skupín, a to **informačno-operatívne prostriedky** a **informačno-technické prostriedky**.

Informačno-operatívne prostriedky sú predmetom vlastnej úpravy tak v zákone o SIS, ako i v zákone o VS, pričom ich zadefinovanie je totožné s prihliadnutím na konkrétnu službu.¹² Tieto statusové zákony uvádzajú taxatívnu enumeráciu informačno-operatívnych prostriedkov, ktorými sa rozumie **sledovanie osôb a vecí, legalizačné dokumenty, osoby konajúce v prospech spravodajskej služby, zámena vecí a predstieraný prevod vecí**. Použitie informačno-operatívnych prostriedkov predstavuje miernejší zásah do súkromia dotknutej osoby ako pri použití informačno-technických prostriedkov. Regulácia podmienok ich používania, dokumentovanie používania a kontrola používania v rámci vykonávania spravodajskej činnosti je zverená do kompetencie príslušných štatutárnych zástupcov spravodajských služieb. Rámcová úprava obsiahnutá v statusových zákonoch je bližšie špecifikovaná v osobitných interných predpisoch spravodajských služieb.

Samotná definícia, vymedzenie a podmienky použitia **informačno-technických prostriedkov** mimo trestného konania sú predmetom úpravy zákona o ochrane pred odpočúvaním.¹³ Uvedené prostriedky sú najmä elektrotechnické, rádiotechnické, fototechnické, optické, mechanické, chemické a iné zariadenia alebo ich súbory používané **utajeným spôsobom** na:

- i) vyhľadávanie, otváranie, skúmanie a vyhodnocovanie poštových zásielok a iných dopravovaných zásielok,
- ii) získavanie obsahu správ prenášaných prostredníctvom elektronických komunikačných sietí vrátane odpočúvania telefónnej komunikácie,
- iii) vyhotovovanie obrazových, zvukových, obrazovo-zvukových alebo iných záznamov.¹⁴

Voľba prostriedkov, prostredníctvom ktorých spravodajská služba získava informácie je vždy individuálna a závisí od rôznych situačných a determinujúcich faktorov (napr., aký druh informácie je potrebné získať, z akého záujmového prostredia, efektívnosť už použitých prostriedkov, zložitost' získavania informácií).

7 Lisoň, M. Spravodajská činnosť v policajnom zbore. Úvod do štúdia. Bratislava : Akadémia PZ v Bratislave, 2002, s. 16.

8 Spravodajskú činnosť v Slovenskej republike je oprávnený vykonávať aj Policajný zbor, Kriminálny úrad finančnej správy a Zbor väzenskej a justičnej stráže. Tieto subjekty však nemožno subsumovať pod pojem spravodajské služby, nakoľko právny rámec, na ktorého základe boli tieto štátne zložky kreované a ktorý vymedzuje ich kompetencie im takéto postavenie nepriznáva.

9 § 1 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

10 Pozri bližšie BALÍŠ, J.: Informácie získavané spravodajskými službami a ich využitie v trestnom konaní. In: Deset, M. (ed.): Informácie dôležité pre trestné konanie, Praha : Leges, 2017, s. 215 – 233.

11 § 10 zákona o SIS a § 10 zákona o VS.

12 Pozri Aláč, M. Osobitosti použitia ITP v pôsobnosti Slovenskej informačnej služby, Teoretické a praktické problémy využívania informačno-technických prostriedkov v trestnom konaní. Praha : Leges, 2017, 268 s.

13 Zákon č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o ochrane pred odpočúvaním) v znení neskorších predpisov.

14 § 2 ods. 1 zákona č. 166/2003 Z. z.

15 Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obdobia a korešpondencie (čl. 8 ods. 1). Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí o dojednaní Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd a Protokolov na tento Dohovor nadväzujúcich č. 209/1992 Zb.

16 Ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza LISTINA ZÁKLADNÝCH PRÁV A SLOBÔD ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky

17 Charta základných práv Európskej únie (2012/C 326/02), Úradný vestník Európskej únie, C 303, 14. december 2007, dostupná na URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=SK>.

18 Zmluva o fungovaní Európskej únie (konsolidované znenie) (Lisabonská zmluva, z 13. 12. 2007), Úradný vestník C 326, 26/10/2012, dostupná na URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>.

19 Čl. 16 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

20 § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.

21 V súvislosti s oprávneným zásahom do práva na súkromie, konkrétne spracovávaním osobných údajov, pozri napr. BALIŠ, J.: Biometrické údaje a ich využitie na úseku ochrany národnej bezpečnosti. In: Justičná revue. Časopis pre právnu teóriu a prax, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, ročník 70, 2018, č. 11, s. 1230 – 1245.

22 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 10. 3. 2005, sp. zn. 30 Cdo2442/2004.

2. Právny rámec práva na ochranu súkromia

Pozitívne právo priznáva každej osobe právo na ochranu svojej osobnosti ako aj svojho súkromia. Toto právo sa zaraďuje medzi základné práva. Na **medzinárodnej úrovni** ochrana práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života je upravená v čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.¹⁵ V článku 7 ods. 1 a čl. 10 Listiny základných práv a slobôd¹⁶ je garantovaná nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia a ochrana dôstojnosti, ochrana pred neoprávneným zasahovaním do súkromia a zneužívaním údajov o svojej osobe. Na úrovni európskeho práva sa v čl. 8 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie¹⁷ a čl. 16 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie¹⁸ stanovuje, že každý má právo na ochranu osobných údajov, ktoré sa ho týkajú. Na **národnej úrovni**, základným dokumentom, ktorý zaručuje nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia, je Ústava Slovenskej republiky.¹⁹ Občiansko-právne predpisy ďalej umocňujú právo fyzickej osoby na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.²⁰

Právo na ochranu súkromia však nie je absolútne právo.²¹ Štát môže do výkonu tohto práva zasahovať za splnenia kumulatívnych podmienok v súlade so zásadou proporcionality. Zásah musí byť legitímny (zákonný predpoklad), nevyhnutný (v demokratickej spoločnosti nie je možné vykonať iné vhodné opatrenie, aby bol efektívne splnený zákonom sledovaný účel) a vykonaný za účelom ochrany iného dôležitého spoločenského záujmu (napr. národná bezpečnosť, verejná bezpečnosť, predchádzanie nepokojom a zločinnosti, ochrana zdravia, ochrana práv a slobôd iných). Takýto zásah, podmienený výkonom iného subjektívneho práva alebo povinnosti stanovenej zákonom, zostáva potom povoleným za predpokladu, že sa stal v medziach určených zákonom primeraným spôsobom. Je potom nepochybné, že o takýto prípad nejde tam, kde by sa konajúci subjekt pri posudzovanom zásahu proti osobnostným právam fyzickej osoby dopustil napr. excesu.²²

V prípade, ak dôjde k neoprávneným zásahom do práva fyzickej osoby na ochranu jej osobnosti právny poriadok ustanovuje možnosť domáhať sa upustenia od týchto zásahov, odstránenia následkov týchto zásahov, ako aj poskytnutia primeraného zadosťučinenia. Ak by sa pri posudzovaní neoprávneného zásahu nejavilo zadosťučinenie za postačujúce, nakoľko došlo k zníženiu dôstojnosti osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere, môže sa dotknutá osoba domáhať určenia náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súdom (§ 13 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka.).

3. Neoprávnený zásah vykonaný spravodajskou službou

V súvislosti s rozborom neoprávneného zásahu zo strany štátneho orgánu poukážem na prípad týkajúci sa neoprávneného zásahu do práva osoby na súkromie neoprávneným sledovaním, neoprávneným zbieraním údajov a informácií a prípravou diskreditácie vykonaného Slovenskou informačnou službou.

Žalobca sa svojím žalobným návrhom zo dňa 28. 12. 2000 domáhal, aby súd určil, že Slovenská informačná služba (ďalej aj ako „žalovaná“) neoprávnene zasiahla do jeho práv na súkromie **neoprávneným sledovaním, neoprávneným odpočúvaním telefonických hovorov, neoprávneným zbieraním údajov a informácií a prípravou diskreditácie** a uložil žalovanej povinnosť uhradiť žalobcovi **6 500 000 Sk** ako náhradu nemajetkovej ujmy a trovy konania.

Okresný súd Bratislava I (súd prvého stupňa) rozsudkom č. k. 10C 192/00 – 200 z 19. apríla 2006 určil, že žalovaná neoprávnene zasiahla do práv žalobcu na súkromie neoprávneným sledovaním, neoprávneným odpočúvaním telefonických hovorov, neoprávneným zbieraním údajov a informácií a prípravou diskreditácie, uložil žalovanej povinnosť uhradiť žalobcovi **2 500 000 Sk** ako náhradu nemajetkovej ujmy a vo zvyšku žalobu zamietol.

Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že po tom, čo žalobca uverejnil v denníku SME 11. novembra 1995 výzvu k občanom Slovenskej republiky na podpísanie petície za vyhlásenie referenda za odvolanie bývalého premiéra vlády Slovenskej republiky (ďalej tiež „SR“) Vladimíra Mečiara z funkcie predsedu vlády SR, žalovaná neoprávnene zasiahla

do súkromia žalobcu. Neoprávnenosť zásahu do súkromia žalobcu činnosťou žalovanej mal preukázanú z vykonaných svedeckých výpovedí, predovšetkým z výpovede bývalého štatutárneho zástupcu žalovanej,²³ ktorý túto okolnosť skonštatoval aj vo svojej **správe o činnosti Slovenskej informačnej služby prednesenej v Národnej rade Slovenskej republiky dňa 12. 2. 1999**. Súd mal za to, že žalovaná nad rámec svojej pôsobnosti upravenej v § 2 a v rozpore s § 17 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 46/1993 Z. z.“) získavala a sústreďovala informácie o osobe a činnosti žalobcu a neoprávnene viedla o ňom evidenciu. Náhradu nemajetkovej ujmy priznal vo vyššie uvedenej sume, vezmúc zreteľ na neprimeranosť zásahu a dĺžku trvania narušenia zákonom chráneného súkromia žalobcu a jeho rodiny, ekonomickú situáciu žalobcu pred neoprávneným zásahom do jeho súkromia a aj psychickú traumu, ktorú žalobca a jeho rodina neoprávneným zásahom utrpeli. Vo zvyšku z požadovanej nemajetkovej ujmy žalobu zamietol, pretože požadovaná výška nemajetkovej ujmy sa javila súdu neprimeranou.

Krajský súd v Bratislave (odvolací súd) rozsudkom z 11. marca 2008 sp. zn. 5Co 321/06 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v časti o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi 2 250 000 Sk (74 686,32 eur) tak, že žalobu v tejto časti (rozsahu) zamietol, a **potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v časti o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi 250 000 Sk** (8 298,48 eur) a v časti o zamietnutí žaloby vo zvyšku nemajetkovej ujmy, t. j. v sume 4 000 000 Sk (132 775,68 eur).

Odvolací súd zároveň vyslovil názor, že odpočúvanie žalobcu žalovanou nemožno považovať za neoprávnený zásah do jeho súkromia. Uviedol, že nemôžu byť pochybnosti, že odpočúvanie telefonických hovorov je zásahom do práva na súkromie podľa čl. 22 Ústavy SR aj čl. 13 Listiny (základných práv a slobôd), kde je to výslovne uvedené; štát môže do práva na súkromie zasiahnuť iba na základe zákona. V danej veci vydal sudca písomný súhlas na použitie informačno-technických prostriedkov (§ 13 zák. č. 46/1993 Z. z.). Oprávnenosť vydania právoplatného súhlasu všeobecný súd nemôže preskúmať, pretože súhlas je právoplatným rozhodnutím, ktorým je súd viazaný, resp., z ktorého musí vychádzať. To sa vzťahuje aj na prípadné občianskoprávne konanie na ochranu osobnosti (na ochranu súkromia); v tejto spojitosti poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 274/05.²⁴ Pokiaľ ide o právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, podľa odvolacieho súdu **existencia neoprávneného zásahu do osobnostných práv žalobcu nebola preukázaná v takom rozsahu**, ako uvádzal žalobca, a ani v takom rozsahu, ako ustálil súd prvého stupňa, napriek tomu iba **morálne zadosťučinenie sa javí ako nedostatočné a nepostačujúce** vzhľadom na okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnostných sfér žalobcu došlo pri neoprávnenom zhromažďovaní údajov o jeho osobe.

Odvolací súd okrem toho, že **odpočúvanie** a záznam telekomunikačných činností realizovaných žalovanou voči žalobcovi **nepovažoval za protiprávne**, keďže oprávnenosť vydania právoplatného súhlasu všeobecný súd nemôže preskúmať – nemal za preukázané, že konanie žalovanej vážne ohrozilo žalobcu v pracovnej sfére a preto sa jeho obchodné aktivity postupne utlmovali, keď vypočutí svedkovia uviedli iné príčiny, prečo sa tak stalo. Mal za to, že pri vyjadrení miery narušenia súkromia žalobcu treba vychádzať z následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal v jeho rodinnom prostredí. Poukázal na to, že právo na súkromie chráni nedotknuteľnosť súkromného života a jeho úlohou je zaistiť nerušený súkromný priestor, v ktorom by sa mohla rozvíjať osobnosť človeka, a v prejednávanej veci jednoznačne došlo k porušeniu práva na súkromie, pretože **žalovaná neoprávnene získavala, zhromažďovala vedomosti o skutočnostiach súkromného života žalobcu jeho sledovaním**. Porušenie tohto osobnostného práva malo negatívny dopad na život rodiny žalobcu, t. j. manželky a maloletých detí, ako to vyplýva z výpovede svedkyne/manželky žalobcu, vyvolávalo strach a obavu o životy. S poukazom na dôsledok zvlášť závažného neoprávneného zásahu žalovanej proti osobnosti žalobcu, kde zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) sa nejaví postačujúcim, aj odvolací súd mal za opodstatnené, aby sa žalobcovi poskytla náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Súdom prvého stupňa priznanú náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu 2 500 000 Sk považoval ale za neprimeranú a blížiacu sa k zneužívaniu daného prostriedku na obohatenie sa; za zodpovedajúcu výšku náhrady nemajetkovej ujmy

23 JUDr. Vladimír Mitro,
riaditeľ SIS v období
3. 11. 1998 – 31. 3. 2003.
Dostupné na URL:
www.sis.gov.sk

24 Z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky viažucej sa k odpočúvaniu nemožno opomenúť uviesť nález sp. zn. I. ÚS 274/05, zo 14. júna 2006, kde súd konštatoval, že vzhľadom na to, že opravný prostriedok voči príkazu na odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností nie je prípustný, dotknutá osoba nemá možnosť domáhať sa ochrany pred všeobecným súdom v súvislosti s faktom, že jej rozhovor bol odpočúvaný. Oprávnenosť vydania právoplatného príkazu všeobecný súd nemôže preskúmať, a to práve preto, že príkaz je právoplatným rozhodnutím, ktorým je súd viazaný, resp. z ktorého musí súd vychádzať. Proti samotnému faktu odpočúvania telefonického rozhovoru sa preto osoba, ktorej rozhovor bol odpočúvaný, nemá možnosť brániť v konaní pred iným súdom, čím je daná právomoc ústavného súdu v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy (uverejnený pod poradovým (publikačným) číslom 31/2006 v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu SR).

25 Odvolací súd pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy, kde v časti 2 250 000 Sk žalobu zamietol, z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery; predovšetkým odlišne od súdu prvej inštancie ustálil nielen rozsah, ale aj následky neoprávneného zásahu do osobnostných práv žalobcu. Keďže tak odvolací súd učinil bez toho, aby v zmysle § 213 ods. 2 OSP (v znení účinnom v čase vyhlásenia napadnutého rozsudku) vo veci zopakoval dokazovanie, t. j. bez toho, aby si zadovážil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 OSP, konanie vo vzťahu k výroku svojho rozsudku, ktorým zmenil výrok rozsudku súdu prvej inštancie v časti o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi 2 250 000 Sk tak, že žalobu v tejto časti zamietol, zaťažil tzv. inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b) OSP).

26 Uznesenie NS SR z 10. decembra 2008, sp. zn. 5 Cdo 274/2007, ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 36/2009.

27 Správa V. Mitra o plnení úloh SIS, denník SME, článok zo dňa 18. 2. 1999. Dostupné na URL: www.sme.sk/c/2179771/sprava-v-mitra-o-plneni-uloh-sis.html.

v peniazoch považoval 250 000 Sk s tým, že táto náhrada so zreteľom na všetky okolnosti prípadu je schopná optimálne a účinne vyvážiť a zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu na osobnosti žalobcu. Pri vyjadrení miery narušenia súkromia žalobcu odvolací súd vychádzal najmä z následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal v rodinnom prostredí žalobcu. Tieto dôvody viedli odvolací súd k obmedzeniu súdom prvého stupňa priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch na ostatne uvedenú sumu (k potvrdeniu rozsudku súdu prvého stupňa do rozsahu náhrady 250 000 Sk a jeho zmene a zamietnutia žaloby v rozsahu náhrady 2 250 000 Sk).

Najvyšší súd Slovenskej republiky (dovolací súd) rozsudkom z 27. januára 2011 sp. zn. 1 Cdo 66/2009 zrušil dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v časti o zamietnutí povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi 2 250 000 Sk. Dôvodom bolo procesné pochybenie odvolacieho súdu.²⁵ Dovolací súd potvrdil názor odvolacieho súdu vzhľadom na posudzovanie zásahu do práva na ochranu súkromia odpočúvaním telefonického rozhovoru v prípade, že bol daný príkaz na odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností, t. j. na posudzovanie situácie, že žalobcu žalovaná odpočúvala, použila informačno-technické prostriedky na základe udeleného písomného súhlasu sudcu (§ 13 zákona č. 46/1993 Z. z. v znení účinnom do 21. mája 2003). Dovolací súd zároveň v tejto spojitosti upozornil aj na právne vety judikátu R 36/2009 (uplatniteľné vo veci mutatis mutandis): „Pokiaľ je v súlade so zákonnými podmienkami pred príslušným orgánom začaté konanie, v ktorom bolo vydané zákonom predpokladané rozhodnutie, nie je vydanie takého rozhodnutia neoprávneným zásahom do osobnostných práv účastníka konania (§ 11 a nasl. Občianskeho zákonníka), a to ani v prípade, že po jeho vydaní sa preukáže, že nebolo vydané dôvodne. Nezákonnosť rozhodnutia súd nemôže posudzovať ako otázku predbežnú“.²⁶

Krajský súd v Bratislave, v zmysle uznesenia Najvyššieho súdu SR zo dňa 30. apríla 2018 sp. zn. 1 Cdo 169/2016, následne **ustálil, že Slovenská informačná služba neoprávnene zasiahla do práv žalobcu na súkromie neoprávneným sledovaním, neoprávneným zbieraním údajov a informácií a prípravou diskreditácie**. V napadnutej časti týkajúcej sa povinnosti úhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie priznal túto náhradu v pomerne vysokej výške bez toho, aby v odôvodnení rozsudku bližšie objasnil, z akých relevantných skutočností (povaha zásahu, intenzita a pod.) pri úvahe o primeranosti náhrady vychádzal. Vytkol mu, že popri ťažko spochybiteľnej psychickej traume žalobcu súd len formálne odkázal na zmenu ekonomickej situácie žalobcu, v ktorej celkom absentuje vykonanie a hodnotenie dôkazov. Z uvedeného dôvodu rozsudok súdu prvej inštancie zrušil v časti náhrady nemajetkovej ujmy v dosiaľ neprávoplatnom rozsahu 74 686,32 eur a v tomto rozsahu mu vec vrátil na ďalšie konanie.

V predmetnej veci Okresný súd Bratislava I (súd prvého stupňa) dosiaľ nenariadil pojednávanie vo veci zvyšnej časti žalovanej náhrady nemajetkovej ujmy.

V tejto súvislosti si dovoľím zhrnúť, že žalobca uverejnil v denníku SME **11. 11. 1995** výzvu k občanom Slovenskej republiky na podpísanie petície. Následne v roku **1996** došlo k rozpracovaniu žalobcu a k získavaniu informácií o jeho osobe zo strany SIS, a to využitím informačno-operatívnych prostriedkov (sledovanie) a informačno-technických prostriedkov (odpočúvanie). Riaditeľ SIS dňa **12. 2. 1999** predniesol na neverejnom rokovaní NR SR správu o činnosti SIS. Správa bola **18. 2. 1999** publikovaná v tlačových médiách (konkrétne v denníku SME).²⁷ Žaloba o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy bola podaná **28. 12. 2000**. V roku **2008** súd uložil Slovenskej informačnej službe zaplatiť z titulu náhrady nemajetkovej ujmy sumu 250 000 Sk (8 298,48 eur). **Dosiaľ nebola vec skončená**, aktuálne sa vedie konanie v zatiaľ neprávoplatnom rozsahu žalovanej náhrady nemajetkovej ujmy v sume 74 686,32 eur.

4. Argumentácia Slovenskej informačnej služby

Slovenská informačná služba vo veci argumentovala tým, že začala získavať spravodajské informácie o žalobcovi síce v období po tom, čo tento uverejnil v tlači výzvu na petíciu, ale túto aktivitu nevyvolal uvedenou činnosťou žalobca, ale bola vykonávaná z dôvodu plnenia

zákonných úloh. Nakoľko získala prvotné informácie o činnosti žalobcu, ktorá by mohla viesť k ohrozeniu ústavného zriadenia a bezpečnosti SR. **Dôvodila, že mala zákonnú povinnosť predmetnou informáciou sa zaoberať a vyhodnotiť jej hodnovernosť, bez ohľadu na možnú nepravdepodobnosť takejto informácie.**²⁸ Z uvedeného dôvodu považovala postup podľa § 2 zákona č. 46/1993 Z. z. za opodstatnený, a v súlade s právnym poriadkom SR. Počas procesu opakovane zdôrazňovala, že v predmetnej veci použitie informačno-technických prostriedkov prebiehalo na základe udeleného písomného súhlasu sudcu, ako to ustanovuje príslušná právna úprava pre prípustnosť oprávnenosti zásahu do práva na ochranu súkromia. Skutočnosť, že došlo k spravodajskému rozpracovaniu žalobcu, resp. získavaniu a vyhodnocovaniu informácií, nepopierala, avšak **konštatovala, že tvrdenie a deklarácia o pripravovanej diskreditácii žalobcu uvedená v správe o činnosti SIS predloženej jej vtedajším riaditeľom a publikovanej v tlačových médiách sa nepreukázala a nebola potvrdená zo žiadnej príslušnej dokumentácie** a ani z iných skutočností. Na základe toho žalovaná konštatovala, že aj keď SIS v rámci výkonu svojej činnosti zasahovala do osobnostných práv žalobcu, postupovala vždy v súlade s príslušnými právnymi predpismi, a preto tento zásah nie je možné považovať za neoprávnený.

Prezentovaná argumentácia SIS, ktorá poukazovala na sledovanie legitímneho cieľa, teda preverovanie údajného získavania informácií žalobcom od vojakov základnej vojenskej služby a následná návšteva maďarskej ambasády za účelom údajného poskytnutia strategických informácií a údajná príprava pokusu o likvidáciu premiéra, pred súdom neuspela. Súd svoj názor založil predovšetkým na hodnotení prípadu žalobcu samotným riaditeľom SIS v čase, keď medzi stranami neprebiehala súdna konanie. Mal za to, že uvedené stanovisko (správa riaditeľa o činnosti SIS prednesená v NR SR) možno považovať nielen za objektívne, ale s ohľadom na osobu riaditeľa i za hodnotenie so znalosťou osobitného charakteru činnosti Slovenskej informačnej služby. Okrem toho mal súd za celkom nepravdepodobné, aby niekto pripravoval likvidáciu premiéra po tom, čo publikuje inzerát na petíciu za jeho odvolanie. Súd konštatoval, že podozrenie na získavanie poznatkov od vojakov základnej vojenskej služby sa v celkovom kontexte prípadu javilo ako účelový dôvod na rozpracovanie žalobcu. Z týchto dôvodov súd považoval **námietky** Slovenskej informačnej služby o postupe voči žalobcovi v súlade so zákonom **za účelové**.

5. Primeranosť náhrady nemajetkovej ujmy

Dotknutá osoba je oprávnená v prípade neoprávneného zásahu domáhať sa **primeraného zadosťučinenia**, tzv. morálne/nepenažné zadosťučinenie (§ 13 ods. 1 OZ) a za určitých podmienok tiež **náhrady nemajetkovej ujmy**, tzv. peňažné zadosťučinenie (§ 13 ods. 2 OZ).

Peňažné zadosťučinenie prichádza do úvahy iba vtedy, ak vzniknutú ujmu nemožno zmierniť prostredníctvom žiadnej formy morálneho zadosťučinenia. Súdna prax zdôrazňuje, že podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy je vždy existencia **závažnej ujmy**.²⁹ Pri vyjadrení miery, akou bola zásahom znížená dôstojnosť alebo vážnosť osoby v spoločnosti treba vychádzať z následnej reakcie, ktorú vyvolal zásah v rodinnom, pracovnom či inom prostredí fyzickej osoby. Túto mieru treba zisťovať dokazovaním a posúdiť na základe poznania a vyhodnotenia tejto reakcie. Iba v prípade, ak sa dostatočne preukáže reakcia svedčiaca o znížení dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti v značnej miere v zmysle § 13 ods. 2 OZ, môže byť fyzickej osobe výnimočne subsidiárne priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch.³⁰

Náhrada pri spravodlivom zadosťučinení slúži na potvrdenie skutočnosti, že došlo k morálnej ujme ako následku porušenia základného ľudského práva a reflektuje v najširšom meradle vážnosť ujmy; nie je, a ani by nemala byť, určená na zabezpečenie finančného komfortu alebo súciteľného obohatenia na úkor dotknutej strany.³¹

Platná právna úprava § 13 OZ neustanovuje rozsah peňažného zadosťučinenia, ani spôsob jeho výpočtu/určenia. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy určuje súd. Priznanie náhrady nemajetkovej ujmy závisí vo veľkej miere na úvahe rozhodujúceho súdu,³² na druhej

28 Slovenská informačná služba ako spravodajská služba, by mala vyhodnocovať získané informácie nestranne, nezaujato a hlavne komplexným procesom, ktorý vylučuje prvky ľubovôle. V rámci tohto procesu sa musí postupovať systematicky a v zmysle presne ustanovených pravidiel, podľa ktorých sa posúdia viaceré kritériá za účelom kritického zhodnotenia a vylúčenia zaujatosti obsahu týchto informácií. Takýto spôsob stanoví kvalitu príslušnej informácie. Uvedený proces hodnotenia získaných informácií je prakticky neustále otvorený novým informáciám, ktoré sa posudzujú jednotlivo a aj vo vzájomnej súvislosti, pričom môže dochádzať k modifikácii finálnej informácie (pozn.: hodnotiaci systém označovaný ako „systém 4 × 4“; Pozri bližšie BALÍŠ, J.: Informácie získavané spravodajskými službami a ich využitie v trestnom konaní. In: Deset, M. (ed.): Informácie dôležité pre trestné konanie, Praha : Leges, 2017, s. 223 s odkazom na Stieranka, J. Základy spravodajskej činnosti. Bratislava : Akadémia PZ v Bratislave, 2008, s. 107).

29 Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dosah a dôsledky, považuje za značnú ujmu. Pri tom však nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne spoločenskom postavení a pod.) vnímala aj každá iná fyzická osoba (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. 10. 2012, sp. zn. 4 Cdo 81/2011). In Fekete, I.: Občiansky zákonník 1. zväzok (Všeobecná časť). Veľký komentár, 2. aktualizované a rozšírené vydanie. Bratislava : Eurokódex, 2014, s. 166 – 167.

- 30 Pozri rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4 Cdo 15/2003, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. 12. 2008, sp. zn. 5Cdo 274/2007.
- 31 Rozsudok Veľkej komory Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Varnava a ostatní proti Turecku, zo dňa 18. 9. 2009, sťažnosť č. 16064/90, 16065/90, 16066/90, 16068/90, 16069/90, 16070/90, 16071/90, 16072/90, 16073/90, bod 224.
- 32 Súd je v zásade viazaný výškou uplatneného nároku, t. j. nemôže poškodenému priznať viac, ako si uplatnil. Nesprávnym je preto postup a rozhodnutie súdu, ktorým by prisúdil poškodenému viac, než bolo požadované a porušil tak zásadu „ne ultra petita petitem“. Požadovaná výška peňažného zadosťučinenia potom tvorí maximálnu čiastku, ktorú môže súd priznať. Čentěš, J.: Uplatnenie nároku na náhradu škody v adhéznom konaní. In: Justičná revue. Časopis pre právnu teóriu a prax, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, ročník 60, 2008, č. 12, s. 1693. Pozri tiež rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5 Cdo 4/1999.
- 33 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 492/2012-67 zo dňa 18. 4. 2013, s. 23.
- 34 Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo, zo dňa 13. 7. 1995, sťažnosť č. 18139/91, bod 49.
- 35 Napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Flux v. Moldavsko, zo dňa 20. 11. 2007, sťažnosť č. 28702/03, bod 34 – 35, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo, zo dňa 15. 2. 2005, sťažnosť č. 68416/01, bod 96 – 97.

strane však táto úvaha neznamena priestor na svojvôľu či arbitrárnosť. Príslušný súd musí uskutočniť dokazovanie a následne na základe z neho vyplývajúcich skutkových zistení posúdiť, či táto ujma vznikla a ako bola závažná. Jej vznik pritom musí tvrdiť a doložiť navrhovateľ, ktorý nesie dôkazné bremeno. Príslušné závery súdu musia byť riadne odôvodnené a musia spočívať na logických a legitímnych faktoch. Pri určovaní sumy nemajetkovej ujmy musia všeobecné súdy zároveň zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, a v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako, a v ich judikatúre by tak mal existovať vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady.³³

Vyššie uvedené korešponduje s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorej **náhrada nemajetkovej ujmy musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme**,³⁴ pričom pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy.³⁵ Napokon, Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje, že pri určovaní výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy.³⁶ Uvedené posudzovanie výšky náhrady peňažného zadosťučinenia sa odzrkadľuje aj v rozhodnutiach ÚS SR, ktorý rovnako poukazuje na zohľadňovanie týchto kritérií.³⁷

Analýzovaním rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva v oblasti náhrady nemajetkovej ujmy možno pozorovať rozdiely vo vzťahu k určovaniu výšky náhrady v závislosti od porušenia konkrétneho záujmu chráneného Dohovorom o ochrane ľudských práv a slobôd. Teda, čím má chránený záujem v spoločnosti väčšiu hodnotu, tým väčšiu sumu náhrady môže dotknutej osobe priznať súd.³⁸ Z rozhodnutí ESĽP vyplýva, že náhrada nemajetkovej ujmy v prípadoch súvisiacich s ochranou života, fyzickej a duševnej integrity je obvykle vyššia, ako v prípadoch súvisiacich s ochranou procesných práv, politických práv, súkromia alebo vlastníctva.³⁹

Záver

Počas súdneho konania bolo nakoniec ustálené, že SIS **neoprávnene zasiahla** do osobnostných práv žalobcu na súkromie neoprávneným sledovaním, neoprávneným zbieraním údajov a informácií a prípravou diskreditácie.

Zásah v podobe získavania a zhromažďovania príslušných údajov o dotknutej osobe vo svojej podstate nepredstavuje zásah s takým negatívnym následkom, ktorý by priamo ohrozoval telesnú integritu, teda život a zdravie, alebo ovplyvňoval postavenie fyzickej osoby v spoločnosti (občianskoprávne hodnoty ako občiansku česť a ľudskú dôstojnosť), prípadne poškodzoval majetok a nehmotné statky. V každom prípade je však nevyhnutné skúmať intenzitu konkrétneho zásahu.

Slovenská informačná služba využíva metódy, formy a prostriedky svojej činnosti, spravidla utajovaným spôsobom, pričom získava informácie za účelom plnenia jej zákonom zverených úloh. Vychádzajúc z charakteru činnosti SIS možno predpokladať, že proklamované aktivity, t. j. sledovanie a zhromažďovanie informácií, boli vykonávané bez vedomosti dotknutej osoby a jej okolia.^{40, 41} Obdobne to je pri sledovaní osôb a vecí ako prostriedku operatívno-pátracej činnosti vykonávaného Policajným zborom.⁴² V tejto veci napríklad aj odvolací súd nemal za preukázané, že konanie SIS vážne ohrozilo žalobcu v pracovnej sfére a že dôvod, prečo jeho obchodné aktivity postupne utlmovali, tkveli aj v iných príčinách, na ktoré poukázali vypočutí svedkovia (napr. politická aktivita žalobcu, neuhrádzanie finančných záväzkov). Avšak odvolací súd uznal **závažnosť** vzniknutej **ujmy** žalobcu najmä **z následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal v jeho rodinnom prostredí**. V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že súdy v odôvodneniach svojich rozsudkov bližšie nešpecifikujú, čím presne bola podmienená spomenutá následná reakcia a ako sa konkrétne prejavovala v živote žalobcu a jeho rodiny, resp. ako konkrétny neoprávnený zásah (či už ide o sledovanie alebo zber informácií) podmienil vznik ujmy.

Opodstatnenosť nároku dotknutej osoby (žalobcu) na náhradu nemajetkovej ujmy je nespochybniteľná. Pokiaľ však ide o výšku nemajetkovej ujmy v peniazoch, prikláňam sa k vyššie prezentovanému názoru, že vzhľadom na skutočnosť, že platná právna úprava nelimituje vlastný rozsah uplatnenia náhrady nemajetkovej ujmy, súd by mal pri jej určovaní zohľadniť výšku náhrad poskytovaných v súlade so zákonom v závažných prípadoch, akými sú náhrady stanovené pre obete násilných trestných činov a náhrady za vytrpenú bolesť (bolestné) a za sťaženie spoločenského uplatnenia. Ak by náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch **v tomto prípade za zásah do osobnostných práv fyzickej osoby, ktorý sa nedotkol telesnej integrity a pozostával výlučne zo zberu informácií o osobe**, niekoľkonásobne prevyšovala výšku náhrad stanovených zákonom vo vyššie uvedených závažnejších prípadoch, došlo by k ničím neodôvodnenej nerovnosti a neprimeranosti, čo by bolo v rozpore so zásadou rozumného a spravodlivého usporiadania občianskoprávných vzťahov.

V súčasnosti sa vedie konanie v časti náhrady nemajetkovej ujmy v dosiaľ neprávoplatnom rozsahu v sume vyššej ako 74 000 eur. Táto suma prevyšuje výšku náhrady, ktorú Slovenská republika, prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, poskytuje pri odškodňovaní obetí trestných činov.^{43, 44} V rámci tejto úpravy sa zákonodarca vyrovnáva aj s ultimátnym následkom protiprávneho činu, ktorým je spôsobenie smrti. Aj v takomto prípade je ustanovený limit odškodnenia poskytovanej poškodeným, resp. obetiam tak, že celková suma nesmie presiahnuť päťdesiatnásobok minimálnej mzdy.⁴⁵ Mám za to, že zohľadnenie uvedeného určovania sumy náhrady nemajetkovej ujmy by korešpondovalo s faktom, že primerané zadosťučinenie je primárne inštitútom zabezpečujúcim **morálnu nápravu** a sekundárne v prípadoch osobitného zreteľa vzhľadom na závažnosť vzniknutej ujmy poskytuje možnosť odôvodnenej finančnej nápravy mimo bezbrehého nároku.

Používanie osobitných prostriedkov príslušnými štátnymi orgánmi, v rámci ktorých dochádza k zásahu do základných práv a slobôd občanov je veľmi chýlostivá téma a vo všeobecnosti môže miestami v jednotlivých prípadoch vyvolávať pochybnosť o legitímnosti takto vykonávaných opatrení a použitých prostriedkov. Je nevyhnutné chrániť záujem jednotlivca, avšak rovnako treba dbať aj na ochranu verejného záujmu. Možnosť použitia osobitných prostriedkov musí byť v právnom systéme vyvážená kontrolnými mechanizmami pre posúdenie proporcionality a zaručenie opodstatnenosti zásahu a ochrany pred zneužitím získaných informácií vykonávaných osobitnými a nezávislými orgánmi, ktoré nebudú limitované vo svojej pôsobnosti. ■

RESUMÉ

Neoprávnený zásah do práv občana činnosťou spravodajskej služby a súvisiaca náhrada nemajetkovej ujmy

Príspevok rozoberá prípad týkajúci sa neoprávneného zásahu do práva osoby na súkromie neoprávneným sledovaním, zbieraním údajov a informácií a prípravou diskreditácie vykonávaného Slovenskou informačnou službou. Úvodom poukazuje na postavenie a právny rámec fungovania spravodajskej služby, účel spravodajskej činnosti a osobitné prostriedky získavania informácií. Venuje pozornosť základným právnym predpokladom práva na ochranu súkromia. V závere, s odkazom na rozhodovaciu činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva a príslušnú národnú judikatúru v oblasti náhrady nemajetkovej ujmy rozoberá problematiku primeranosti výšky peňažného zadosťučinenia za utrpenú ujmu.

- 36 Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Iltahti a Karhuvaara v. Fínsko*, zo dňa 6. 4. 2010, sťažnosť č. 6372/06, bod 66.
- 37 Napr. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 302/2010-48 zo dňa 7. 7. 2011, str. 36; nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 492/2012-67 zo dňa 18. 4. 2013, str. 23; nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 288/2017 zo dňa 5. 12. 2017, bod 61 – 63.
- 38 Poradie chránených záujmov je v európskej právnej kultúre rozvrstvené nasledovne: 1. život človeka, 2. telesná a duševná integrita, 3. ľudská dôstojnosť a osobná sloboda, 4. majetok a nehmotné statky. In Fekete, I.: *Občiansky zákonník 1. zväzok (Všeobecná časť). Veľký komentár, 2. aktualizované a rozšírené vydanie*. Bratislava : Eurokódex, 2014, s. 169.
- 39 Štúdia autorov Altwicker-Hamori, Szilvia and Altwicker, Tilmann and Peters, Anne: *Measuring Violations of Human Rights: An Empirical Analysis of Awards in Respect of Non-Pecuniary Damage under the European Convention on Human Rights* (July 16, 2015), s. 33 – 40. Dostupné na URL: www.mpil.de/files/-pdf4/Quant_Human.Rights.pdf.
- 40 Pri plnení úloh je Slovenská informačná služba oprávnená používať technické prostriedky a dopravné prostriedky a to spravidla utajeným spôsobom (§ 1 ods. 6 zákona o SIS).
- 41 Vychádzajúc z medializovaných informácií, žalobca sa dozvedel o činnosti SIS ešte pred publikovaním Správy o činnosti Slovenskej informačnej služby, ale bližšie svoj zdroj neuvádza. Dostupné z URL: www.sme.sk/c/2687245/za-inzerat-v-sme-podnikatela-sledovala-sis-vysudil-25-miliona.html.

42 Operatívno-pátracia činnosť je systém spravidla utajených, spravodajských opatrení vykonávaných Policajným zborom (k pojmu operatívno-pátracia činnosť pozri bližšie § 38a ods. 1 zákona NR SR č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov).

43 Ak bola trestným činom spôsobená smrť, poškodený má nárok na vyplatenie odškodnenia v sume **päťdesiatnásobku minimálnej mzdy**. Poškodený trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania má nárok aj na vyplatenie odškodnenia za spôsobenú morálnu škodu v sume **desať násobku minimálnej mzdy**. Celková suma odškodnenia poskytnutá podľa tohto zákona nesmie presiahnuť **päťdesiatnásobok minimálnej mzdy** (§ 12 ods. 2, § 13 zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

44 V čase podania žaloby platila právna úprava podľa zákona č. 255/1998 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, ktorý ustanovoval rovnaký limit celkovej výšky odškodnenia (§ 4 ods. 4 cit. zákona), t. j. päťdesiatnásobok minimálnej mzdy [rok 2000 – podanie žaloby, min. mzda 4 400 SK, $50 \times 4\,400 = 220\,000$ SK; v prepočte 50×146 eur = 7 300 eur]

45 V roku 2019 je stanovená minimálna mzda vo výške 520 eur. Z uvedeného vyplýva, že celková suma odškodnenia poskytovaná obetiam trestných činov Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 13 zákona č. 274/2017 Z. z. nesmie presiahnuť 26 000 eur (50×520).

SUMMARY

Illegitimate violation of citizen's rights by intelligence activities and related just satisfaction of non-pecuniary damage

The paper discusses the case concerning illegitimate violation of the right of a person to privacy by unauthorized tracking, unauthorized collection of data and information, and preparation of discrediting by the Slovak Information Service. First of all, it points to the status and legal framework for the functioning of intelligence, the purpose of intelligence and the specific means of obtaining information. It pays attention to the fundamental legal prerequisites of the right to privacy. In conclusion, referring to the case-law of the European Court of Human Rights and the relevant national case-law in the area of compensation for non-pecuniary damage, it discusses the adequacy of the amount of financial satisfaction for the harm suffered.

ZUSAMMENFASSUNG

Ungerechtfertigter Eingriff in die Rechte des Bürgers durch Tätigkeit des Nachrichtendienstes und der zusammenhängende Ersatz eines Nichtvermögensschadens

Im Beitrag wird ein Fall in Bezug auf einen ungerechtfertigten Eingriff in das Recht der Person auf private Persönlichkeitssphäre durch unberechtigte Verfolgung, Sammlung von Daten und Informationen und durch die Vorbereitung deren Diskreditierung durch den Slowakischen Informationsdienst analysiert. Eingangs hat der Autor auf die Stellung und den Rechtsrahmen der Tätigkeit des Nachrichtendienstes, den Zweck der Informationstätigkeit und auf besondere Mittel bei der Einholung von Informationen hingewiesen. Er widmet seine Aufmerksamkeit den grundlegenden Voraussetzungen des Rechtes auf Schutz der Privatsphäre. Zum Schluss analysiert er, mit dem Hinweis auf die Entscheidungstätigkeit des Europäischen Gerichtshofes für Menschenrechte und die betreffende nationale Judikatur im Bereich des Ersatzes eines Nichtvermögensschadens, die Problematik der Angemessenheit der Höhe der finanziellen Genugtuung für erlittene Beeinträchtigung.

Dovolanie a znížený majetkový cen- zus v spotrebiteľských sporoch

JUDr. Marek Maslák, PhD.

*Najvyšší súd SR v ostatnom období konštantne vo svojich rozhodnutiach judikuje, že znížený majetkový cen-
zus ako podmienka prípustnosti dovolania pre riešenie právnych
otázok v spotrebiteľských sporoch sa uplatní len v tom prípade, ak je dovolateľom neús-
pešný spotrebiteľ.¹ Dokonca sa právna veta v tomto zmysle dostala aj do Zbierky stano-
vísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako
R 29/2019.² Tento záver sa vzťahuje nielen na spotrebiteľské spory, ale na spory s ochra-
nou slabšej strany ako také. V príspevku bližšie rozoberieme a kriticky zhodnotíme argu-
menty, ktoré viedli Najvyšší súd SR k tomuto záveru, keďže tento je podľa nášho názoru
v priamom rozpore nielen so znením zákona, ale aj s jeho účelom, ba dokonca nemusí
viesť ani k naplneniu princípu ochrany spotrebiteľa.*

1. Argumenty Najvyššieho súdu SR

Podľa § 422 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v plat-
nom znení (ďalej ako „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“) dovolanie pre riešenie právnej
otázky (§ 421 CSP) nie je prípustné „ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení
v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo

sa neprihliada.“ Ak nejde o spor s ochranou
slabšej strany, v zmysle § 422 ods. 1 písm. a)
CSP dovolanie pre riešenie právnej otázky nie
je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho
súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desať-
násobok minimálnej mzdy, na príslušenstvo sa
takisto neprihliada. Najvyšší súd SR vo vyššie
spomínaných rozhodnutiach citovaný § 422
ods. 1 písm. b) CSP interpretuje tak, že uplat-
nenie nižšieho majetkového cenzu v sporoch
s ochranou slabšej strany prichádza do úvahy,
len ak je dovolateľom slabšia strana. To zna-
mená, že ak je dovolateľom silnejšia strana,
pri posudzovaní majetkového cenzu sa bude

JUDr. Marek Maslák, PhD.

je odborným asistentom
na Katedre občianskeho
a obchodného práva
Právnickej fakulty Trnav-
skej univerzity v Trnave.
Zároveň pracuje ako
advokátsky koncipient –

Advokátska kancelária Nagyová Tenkač, s. r. o.
Zaoberá sa predovšetkým civilným právom
procesným a pozemkovým právom.

vychádzať z desaťnásobku sumy minimálnej mzdy. Najvyšší súd SR vychádza z toho, že účelom
§ 422 ods. 1 písm. b) CSP je zvýšená procesná ochrana slabšej strany (prítom poukazuje na dô-
vodovú správu). Dovolací súd ďalej dodáva, že takáto interpretácia neodporuje princípu rovnosti
zbraní, keďže dôslednému naplneniu princípu rovnosti zbraní zodpovedá práve ochrana slabšej
strany, ktorej sa priznáva viac práv s cieľom docieľenia rovného postavenia s druhou stranou.
V niektorých z týchto spomínaných rozhodnutí³ Najvyšší súd SR na podporu svojho záveru ešte
poukazuje na čl. 3 CSP v spojitosti s čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.
v platnom znení (ďalej ako „Ústava SR“), ako aj na to, že aj oslobodenie od súdnych poplatkov
v spotrebiteľských sporoch sa viaže na osobu spotrebiteľa a nie na spotrebiteľský spor ako taký.

1 Napríklad rozhodnutie pod
sp. zn. 1 Cdo 263/2018,
sp. zn. 4 Cdo 186/2018,
sp. zn. 5 Cdo 158/2018,
sp. zn. 6 Cdo 42/2018,
sp. zn. 6 Cdo 190/2018,
sp. zn. 7 Cdo 256/2018,
sp. zn. 4 Cdo 78/2019,
sp. zn. 6 Cdo 4/2019.

2 Uznesenie Najvyššieho
súdu SR z 24. júla 2018,
sp. zn. 6 Cdo 80/2017.

3 Napríklad uznesenie
Najvyššieho súdu SR
z 28. marca 2019,
sp. zn. 5 Cdo 158/2018.

4 Napríklad rozsudok Súdneho dvora EÚ z 3. septembra 2015 vo veci C-110/14, *Horățiu Ovidiu Costea*, bod 18 a nasl. alebo rozsudok Súdneho dvora EÚ zo 6. októbra 2009 vo veci C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones*, bod 29 a nasl.

5 Napríklad rozsudok Súdneho dvora EÚ z 26. júna 2019 vo veci C-407/18, *Aleš Kuhar a Jožef Kuhar*, bod 44 alebo rozsudok Súdneho dvora EÚ z 21. decembra 2016 v spojených veciach C-154/15, C-307/15 a C-308/15, *Gutiérrez Naranjo a iní*, bod 56.

6 MICKLITZ, H. W. Introduction. In MICKLITZ, H. W. (ed.). *The many concepts of social justice in European private law*. Cheltenham : Edward Elgar Publishing Limited, 2011, s. 5.

7 Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 9. novembra 2016 vo veci C-42/15, *Bíróová* týkajúci sa, okrem iného, potreby rozpočítania splátky na istinu a príslušenstvo v zmluve o spotrebiteľskom úvere.

8 Nález Ústavného súdu SR zo 7. februára 2018, sp. zn. PL. ÚS 11/2016, bod 47.

9 Napríklad rozsudok Súdneho dvora EÚ z 26. júna 2019 vo veci C-407/18, *Aleš Kuhar a Jožef Kuhar*, bod 45 a nasl.

10 Návrh legislatívneho zámeru rekodifikácie civilného práva procesného, s. 37. Dostupné na: www.justice.gov.sk/SiteAssets/Stranky/Nase-sluzby/Nase-projekty/Obciansky-sudny-poriadok/Uvod/Navrh-legislativneho-zameru-rekodifikacie-civilneho-prava-procesneho.pdf

2. Procesná ochrana spotrebiteľa

Súdny dvor EÚ vo svojich rozhodnutiach zdôrazňuje, že spotrebiteľ sa v porovnaní s dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pričom v ich vzťahu je potrebné nastoliť skutočnú rovnováhu.⁴ Táto súdna autorita EÚ dokonca vidí v ochrane spotrebiteľa verejný záujem.⁵ Problematika ochrany spotrebiteľa je do vnútroštátnych právnych poriadkov často prinášaná práve v dôsledku činnosti EÚ, pričom mnohé členské krajiny by bez tejto činnosti vo svojich vnútroštátnych poriadkoch nemali taký štandard ochrany spotrebiteľa, ako je tomu dnes. Ako uvádza Micklitz, EÚ tu hrá vedúcu úlohu, keďže ochrana spotrebiteľa v členských štátoch predtým nebola usúladená.⁶ Možno povedať, že problematika ochrany spotrebiteľa je jednou z kľúčových oblastí, na ktorú sa Európska únia zameriava, pričom je vyjadrená aj v čl. 38 Charty základných práv EÚ. Na druhej strane, Ústavný súd SR poukazuje na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci *Bíróová*,⁷ pričom v tejto súvislosti uvádza, že aj ochrana spotrebiteľa musí mať rozumnú mieru.⁸ Tiež je potrebné uviesť, že táto ochrana sa týka najmä oblasti hmotného práva, keďže Súdny dvor EÚ vychádza z procesnej autonómie členských štátov za predpokladu dodržania zásad ekvivalencie a efektivity.⁹

Ochranu spotrebiteľa, resp. v širšom poňatí ochranu slabšej strany reflektoval aj zákonodarca v procesnej rovine pri prijatí Civilného sporového poriadku. V čl. 6 CSP, v ktorom je vyjadrený princíp rovnosti sporových strán, sa pamätá aj na zvýšenú ochranu slabšej strany. Sporom s ochranou slabšej strany je venovaná aj samostatná hlava, konkrétne druhá hlava tretej časti Civilného sporového poriadku. Ešte v legislatívnom zámere rekodifikácie civilného práva procesného sa konštatuje, že aj v procesnej rovine treba akceptovať ochranu spotrebiteľa, no zároveň sa tam upozorňuje, že tejto ochrane je potrebné dať taký obsah, ktorý bude konformný s právami druhej strany.¹⁰ To potvrdzuje aj Števček, predseda rekodifikačnej komisie, ktorý poukazuje na potrebu dorovnania procesného postavenia slabšej strany s cieľom zachovania funkčnej procesnej rovnosti, no zároveň upozorňuje, že táto ochrana nemá zabezpečovať nadradené postavenie slabšej strany, a teda, že by malo ísť o **rozumné uplatnenie princípu ochrany slabšej strany v procesnoprávných súvislostiach**.¹¹

3. Gramatický a teleologický výklad § 422 ods. 1 písm. b) CSP

Ako sme uviedli, Najvyšší súd SR nižší majetkový cenzus v zmysle § 422 ods. 1 písm. b) CSP viaže na osobu dovolateľa, nie na druh sporu, pričom poukazuje na dôvodovú správu. V dôvodovej správe sa pritom konštatuje: „*Tzv. bagateľný cenzus je v sporoch s ochranou slabšej strany stanovený nižšie ako všeobecné kritérium z dôvodu zvýšenej procesnej ochrany slabšej strany.*“ Najvyšší súd SR tu teda vidí ochranu slabšej strany v sprístupnení podania dovolania pre riešenie právnej otázky pre túto stranu aj pri nižších výškach peňažných plnení.

Na ochranu slabšej strany sa však pri určení nižšieho majetkového cenzu dá nahliadať aj z iného pohľadu. Keďže pri týchto sporoch (najmä čo sa týka spotrebiteľských sporov) ide často o uplatňovanie nižších súm v porovnaní s klasickými občianskoprávnymi či obchodnoprávnymi spormi, zákonodarca ustanovil bagateľný cenzus nižšie. **Ochrana slabšej strany tu má, podľa nášho názoru, spočívať v tom, že aj spory, v ktorých vystupuje slabšia strana, majú byť podrobované dovolaciemu prieskumu.** Riešenie zásadných právnych otázok dovolacím súdom má prinášať benefit aj pre slabšiu stranu v tom zmysle, že dovolací súd zjednocuje prípadnú rozdielnu rozhodovaciu činnosť súdov nižších stupňov a prináša tak právnu istotu vo vzťahoch, v ktorých vystupuje slabšia strana. Ak teda Najvyšší súd SR poukazuje na dôvodovú správu, v ktorej sa hovorí o zvýšenej procesnej ochrane slabšej strany, a z toho vyvodzuje úmysel zákonodarcu viazať stanovenie nižšieho bagateľného cenzu na osobu dovolateľa, nie na druh konania, sme toho názoru, že cieľ zákonodarcu bol odlišný.

Výklad Najvyššieho súdu SR môže spotrebiteľov skôr poškodiť, ako im pomôcť, pretože počet spotrebiteľských sporov riešených pred dovolacím súdom sa obmedzí a môže tak vznikať nejednotná prax súdov v otázkach zásadného právneho významu v spotrebiteľských veciach.¹² Veď jednou z dvoch funkcií dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je zjednocovanie

rozhodovacej činnosti súdov a napĺňanie princípu právnej istoty, ktorý je jedným zo základných princípov Civilného sporového poriadku. Interpretácia prezentovaná Najvyšším súdom SR tak smeruje aj proti účelu dovolania.

Ak Najvyšší súd SR odkazuje na čl. 3 CSP, ten vo svojom druhom odseku výslovne upravuje aj teleologickú metódu výkladu, no táto nemá protirečiť tomu, čo je v slovách a vetách Civilného sporového poriadku jasné a nepochybné. Znenie § 422 ods. 1 písm. b) CSP sa pritom jednoznačne viaže na druh, resp. typ konania, keď hovorí o „*sporoch s ochranou slabšej strany*“. Primárne je potrebné vychádzať z gramatickej metódy výkladu, pričom sme toho názoru, že v tomto prípade sa Najvyšší súd SR nemal odchýliť od znenia zákona na základe nejednoznačnej dôvodovej správy. **Účel zákonného ustanovenia je primárne potrebné hľadať v súlade s jeho znením, nie proti jeho zneniu.** Pritom tu existuje racionálna interpretácia § 422 ods. 1 písm. b) CSP, ktorej výsledkom je nájdenie účelu (podrobenie dovolaciemu prieskumu sporov s ochranou slabšej strany pri nižšom bagatel'nom cenze, pričom tento prieskum chráni aj slabšiu stranu), ktorý korešponduje so znením normy.

Na podporu nami prezentovaného výkladu § 422 ods. 1 písm. b) CSP možno poukázať aj na konštatovanie Mesiarkinovej, ktorá v komentári k § 422 CSP uvádza: „*Vychádzajúc z koncepcie zvýšenej ochrany týchto definovaných subjektov bol majetkový cenzus znížený na dvojnásobok minimálnej mzdy, aby v týchto sporoch bola ponechaná možnosť dovolacieho prieskumu i pri nižších sumách plnenia.*“¹³

Odhaľovanie účelu § 422 ods. 1 písm. b) CSP Najvyšším súdom SR pôsobí skôr ako tvorba práva než ako interpretácia predmetného ustanovenia, pričom možno polemizovať, či záver Najvyššieho súdu SR nie je priamo *contra legem*. Výstižne v tomto smere pôsobí konštatovanie Ústavného súdu SR: „*Ochrana spotrebiteľov je nutné interpretovať triezvo, neutrálne ako akékoľvek iné inštitúty s tým, že táto ochrana je už súčasťou zákonnej normy a už nepotrebuje osobitnú extenzívnu interpretáciu nad rámec interpretačných štandardov vrátane teleologického výkladu.*“¹⁴ Dokonca v tomto prípade, podľa nášho názoru, sa ani pomocou teleologickej metódy výkladu nemalo dospieť k záveru o tom, že nižší bagatel'ný cenzus sa v sporoch s ochranou slabšej strany uplatní len v prípade, ak je dovolateľom slabšia strana. Sme toho názoru, že text § 422 ods. 1 písm. b) CSP je jednoznačný, pričom tento text je v súlade so zámerom zákonodarcu a spoločenským účelom normy.

Treba tiež dodať, že argument Najvyššieho súdu SR, prostredníctvom ktorého porovnáva túto situáciu s osobným oslobodením spotrebiteľov od súdnych poplatkov, nie je úplne náležitý, keďže v právnom poriadku nájdeme procesné normy, ktoré zvýhodňujú spotrebiteľa a priznávajú mu procesné oprávnenia, ktoré nemá dodávateľ (napríklad pokiaľ ide o zmenu žaloby v zmysle § 294 CSP). To však neznamená, že súdy majú hľadať (tvoriť) túto ochranu aj tam, kde ju zákonodarcu nezakotvil, a kde sa koniec koncov táto ochrana ani nemusí naplniť.

4. Systematický výklad § 422 ods. 1 písm. b) CSP

Ďalej je potrebné poukázať na to, že ak by chcel zákonodarcu viazať znížený majetkový cenzus len na prípady, keď je dovolateľom slabšia strana, vyslovene by to upravil priamo v § 422 ods. 1 písm. b) CSP alebo v § 424 až 426 CSP, v ktorých sa ustanovuje to, ktoré subjekty sú oprávnené podať dovolanie. Avšak v žiadnom z týchto paragrafov sa neuvádza, že pri sporoch s ochranou slabšej strany platí znížený bagatel'ný cenzus len na osobu slabšej strany ako dovolateľa. Preto je potrebné vychádzať z § 424 CSP, v zmysle ktorého dovolanie môže podať strana, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté (neúspešná strana) – bez ohľadu na to, či ide o slabšiu alebo silnejšiu stranu sporu.

Takisto ani pri ustanoveniach v druhej hlave tretej časti Civilného sporového poriadku obsahujúcej osobitné procesné ustanovenia v rámci sporov s ochranou slabšej strany nenájdeme modifikáciu prípustnosti dovolania pre riešenie právnych otázok v zmysle § 422 ods. 1 písm. b) CSP, z čoho, podľa nášho názoru, vyplýva, že zákonodarcu nemal zámer viazať nižší majetkový cenzus na osobu dovolateľa.

11 ŠTEVČEK, M. In ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár.* Praha : C. H. Beck, 2016, s. 45 – 46.

12 Spomeňme napríklad prínos Najvyššieho súdu SR na rozhodovacie činnosti súdov, čo sa týka výkladu ustanovenia zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch o (ne)potrebe rozpisovania splátok na istinu, úroky a iné poplatky v zmluvách o spotrebiteľských úveroch – sp. zn. 3 Cdo 146/2017, sp. zn. 3 Cdo 56/2018, sp. zn. 7 Cdo 98/2018.

13 MESIARKINOVÁ, S. In ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár.* Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1387.

14 Nález Ústavného súdu SR zo 7. februára 2018, sp. zn. PL. ÚS 11/2016, bod 46.

Sme toho názoru, že dovolací súd by nemal nahrádzať zákonodarnú moc a hľadať možnosti zvýšenej procesnej ochrany spotrebiteľa tam, kde ich zákonodarcia nezakotvil. V tomto prípade nejde ani o medzeru v zákone, ktorú by bolo potrebné vyplniť činnosťou súdnej moci.

5. Ústavne konformný výklad § 422 ods. 1 písm. b) CSP

Ako sme uviedli skôr, Najvyšší súd SR pri argumentácii o nižšom bagateľnom cenze viažucom sa na osobu dovolateľa poukazuje na skutočné naplnenie princípu rovnosti strán v konaní. V zásade platí, že ochrane spotrebiteľa a vo všeobecnosti ochrane slabšej strany je potrebné dať zákonný obsah, ktorý bude túto slabšiu stranu v istom zmysle slova zvýhodňovať (čoho príkladom sú v procesnej rovine aj viaceré ustanovenia Civilného sporového poriadku), a to s cieľom dosiahnutia skutočnej rovnosti. Výklad § 422 ods. 1 písm. b) CSP (alebo už tvorba práva?) prezentovaný Najvyšším súdom SR však v tomto prípade môže skôr znamenať porušenie ústavných práv silnejšej strany než ústavne konformný výklad zákonnej normy.

V zmysle rozhodovacej činnosti Ústavného súdu SR otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci Najvyššieho súdu SR.¹⁵ Je však tiež potrebné spomenúť, že síce samotná existencia dovolania nepožíva ústavnoprávnu ochranu, a teda právo na súdnu ochranu nevyžaduje, aby bol tento mimoriadny opravný prostriedok štátom zavedený, no ak však v právnom poriadku tento mimoriadny opravný prostriedok existuje, nemôže byť mimo mantinelov ústavnoprávnych princípov a základných práv a slobôd.¹⁶ To, okrem iného, znamená, že **ústavnoprávny princíp rovnosti, ktorý je zároveň aj odvetvovým princípom civilného práva procesného, musí byť pri posudzovaní prípustnosti dovolania Najvyšším súdom SR dodržaný.** V tomto prípade už možno uvažovať o tom, že ide o podstatné zvýhodnenie spotrebiteľa na úkor dodávateľa, a že nemožno hovoriť o funkčnej procesnej rovnosti, ale skôr o procesnej neférovosti. V rámci výkladu prezentovaného Najvyšším súdom SR sa silnejšia strana v rovnakej procesnej pozícii (strana, v neprospech ktorej bolo vydané rozhodnutie) pri posudzovaní prípustnosti dovolania bude posudzovať rozdielne ako slabšia strana v tej istej procesnej pozícii. **Pritom takéto nerovnaké posudzovanie nie je odôvodnené ani legitímny cieľom a smeruje proti účelu dovolania, pretože v spotrebiteľských veciach dôjde k obmedzeniu dovolacieho prieskumu, čoho pravdepodobným následkom bude rozdielna rozhodovacia činnosť súdov nižších stupňov v spotrebiteľských veciach, koniec koncov aj na ujmu samotného spotrebiteľa.**

6. Záver

Pri hľadaní obsahu § 422 ods. 1 písm. b) CSP Najvyšší súd SR argumentoval princípom ochrany spotrebiteľa. Argumentácia princípmi sa často využíva pri (v ostatnom čase) preferovanej teleologickej interpretácii. Treba však povedať, že častá a bezbrehá argumentácia princípmi môže skôr uškodiť ako pomôcť a tak mať výrazný dopad na princíp právnej istoty a legitímnych očakávaní adresátov právnych noriem. Priamou aplikáciou princípov nemožno obchádzať požiadavku poctivej práce interpreta normy, ktorá zahŕňa korektné použitie rôznych výkladových metód prichádzajúcich do úvahy.

Sme toho názoru, že v tomto prípade deklarovaný princíp ochrany spotrebiteľa použitý pri výklade § 422 ods. 1 písm. b) CSP nemusí byť ani vôbec naplnený, keďže nami rozoberanými rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR sa výrazným spôsobom obmedzuje prípustnosť dovolania v spotrebiteľských veciach. Výklad Najvyššieho súdu SR nekorešponduje so zámerom zákonodarcu. Ba čo viac, záver, ku ktorému dospel Najvyšší súd SR, smeruje priamo proti zákonnej norme (*contra legem*). Podľa nášho názoru nejde len o výklad *contra verba legis*, ale aj výklad *contra legem*, ktorý je neprípustný.¹⁷ ■

15 Uznesenie

Ústavného súdu SR z 12. decembra 2017, sp. zn. I. ÚS 644/2017, bod 12. Obdobne aj uznesenie Ústavného súdu z 3. augusta 2017, sp. zn. II. ÚS 513/2017, bod 7.2.

16 Nález Ústavného súdu SR

z 3. októbra 2012, sp. zn. I. ÚS 164/2012, bod 16.

17 Rozsudok Súdneho

dvora EÚ zo 16. júna 2005 vo veci C-105/03, *Pupino*, bod 47.

RESUMÉ

Dovolanie a znížený majetkový cenzus v spotrebiteľských sporoch.

Autor v príspevku kritizuje záver Najvyššieho súdu SR, ktorý vyslovil vo viacerých rozhodnutiach, o tom, že nižší bagateľný cenzus ako predpoklad prípustnosti dovolania sa v spotrebiteľských sporoch uplatní len vtedy, ak je dovolateľom spotrebiteľ. Pritom využíva rôzne metódy výkladu, ktoré záver Najvyššieho súdu SR vyvracajú, a upozorňuje aj na možné ústavnoprávne dôsledky. Uvažuje, či v tomto prípade už Najvyšší súd SR právo netvoril, čo mu v našom právnom poriadku neprislúcha.

SUMMARY

Extraordinary appeal and lowered monetary threshold in consumer disputes

The author criticises the Supreme Court of the Slovak Republic conclusion reached in several decisions that lower minimum threshold expressed in monetary terms regarding the value of the legal dispute as a precondition for admissibility of extraordinary appeal in consumer disputes is applicable only if the appeal is lodged by a consumer. The author uses various methods of interpretation that reverse the conclusion of the Supreme Court of the Slovak Republic and draws attention to its possible constitutional implications. The author contemplates the possibility that Supreme Court of the Slovak Republic in this case may have created law which, however, is not in its competence according to our legal system.

ZUSAMMENFASSUNG

Revision und verminderter Vermögenszensus in Verbraucherstreitfällen

Der Autor kritisiert in seinem Beitrag die Schlussfolgerung des Obersten Gerichtes der Slowakischen Republik, die es in mehreren Entscheidungen ausgesprochen hat, wonach ein niedrigerer Bagatellzensus als Voraussetzung für die Zulässigkeit der Revision in den Verbraucherstreitfällen nur angewendet wird, wenn die Revision vom Verbraucher gestellt worden ist. Es werden von ihm dabei verschiedene Auslegungsmethoden verwendet, die die Schlussfolgerung des Obersten Gerichtes widerlegen und er macht dabei auch auf mögliche verfassungsrechtliche Auswirkungen aufmerksam. Er überlegt, ob in diesem Fall das Oberste Gericht der Slowakischen Republik das Recht schon nicht geschaffen hat, was diesem jedoch in unserer Rechtsordnung nicht zusteht.

Právne prostriedky ochrany osobnosti vo vzťahu k médiám¹

Mgr. Marek Benedik

Laická i odborná verejnosť stotožňuje právny inštitút ochrany osobnosti s § 11 až § 16 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Je ale fenomenálne, akú pozornosť venuje právna teória i prax ochrane osobnosti, napriek stručnej právnej úprave. Ochrana osobnosti viac ako iný právny inštitút je rozobraný v množstve súdnych rozhodnutí. V tomto prípade platí, že ochranou osobnosti je viac to, čo je obsahom rozhodnutí, ako to, čo je napísané v zákone. To platí tak pre hmotnoprávne, ako aj pre procesnoprávne aspekty ochrany osobnosti.

¹ Výber z príspevku, ktorý bol uverejnený v Zborníku vydanom pri príležitosti 24. Slovenských dní práva v Bratislave 11. – 12. októbra 2018.

1. Úvod

Právny inštitút ochrany osobnosti sa stal bázou pre množstvo teoretických prác a rozhodnutí, paradoxne oproti iným právnym inštitútom, či dokonca právnym odvetviam, ktorých úprava je omnoho obsiahlejšia. Paradox je to ale len zdanlivý. Na druhej strane, právny inštitút ochrany osobnosti sa § 11 až § 16 Občianskeho zákonníka nevyčerpáva.

Osobnostné práva fyzickej osoby sú chránené aj zákonom č. 167/2008 Z.z. o periodickej tlači a agentúrnym spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) v znení neskorších predpisov [ďalej len „tlačový zákon“] a zákonom č. 308/2000 Z.z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z.z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vysielaní a retransmisii“).

Mgr. Marek Benedik
vyštudoval Právnickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, od roku 2002 je advokát, odborným zameraním Občianske právo, Ústavné právo a Právo informačných a komunikačných technológií, v rokoch 2000–2014 bol členom Redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie.

2. Kategorizácia právnych prostriedkov ochrany osobnosti

Fyzická osoba sa môže domáhať ochrany svojej osobnosti:

- (1) žalobou o ochranu osobnosti podľa Občianskeho zákonníka;
- (2) žiadosťou o uverejnenie opravy podľa tlačového zákona;
- (3) žiadosťou o uverejnenie odpovede podľa tlačového zákona;
- (4) žiadosťou o uverejnenie dodatočného oznámenia podľa tlačového zákona;
- (5) žalobou o uverejnenie opravy, odpovede a dodatočného oznámenia podľa tlačového zákona;
- (6) žiadosťou o uverejnenie opravy podľa zákona o vysielaní a retransmisii;
- (7) žalobou o uverejnenie opravy podľa zákona o vysielaní a retransmisii.

Z dôvodov obmedzeného priestoru sa tu budeme venovať žiadosti o uverejnenie opravy podľa Tlačového zákona a žalobe o uverejnenie opravy podľa Tlačového zákona.

3. Žiadosť o uverejnenie opravy podľa Tlačového zákona

Čo je účelom práva na opravu? Účelom práva na opravu je oprava nepravdivého skutkového údaja, ergo uvedenie veci na pravú mieru. Vychádza sa pritom z toho, že základným zmyslom práva na opravu je zabezpečiť, aby sa verejnosti čo najrýchlejšie dostala informácia o tom, že určité skutkové tvrdenie o fyzickej alebo právnickej osobe je nepravdivé, a aká je pravda. Právo na opravu sa tak stáva nielen právnym prostriedkom ochrany fyzickej alebo právnickej osoby, ale súčasne aj zárukou práva na pravdivé informácie.²

3.1. Predpoklady pre uplatnenie práva na opravu

Právo na opravu možno uplatniť len voči skutkovému tvrdeniu. Právo na opravu nemožno uplatniť proti hodnotiacemu úsudku alebo proti inej forme informácie.

Zásadný rozdiel medzi skutkovým tvrdením a hodnotiacim úsudkom spočíva v tom, že pokiaľ skutkové tvrdenie objektívny fakt viac či menej voľne popisuje, hodnotiaci úsudok je jeho subjektívnym hodnotením.

Skutkovým vyjadrením je vyjadrenie o skutkovej podstate alebo o postupe, ktoré sa vyznačuje objektívnym vzťahom medzi prejavom a realitou a ktorého pravdivosť, úplnosť a presnosť možno preveriť dokazovaním. Inak povedané, skutkovým tvrdením sa vyslovuje fakt, ktorý objektívne a preukázateľne existuje nezávisle od toho, kto prejav vo forme skutkového tvrdenia urobil. Hodnotiacim úsudkom sa prejavuje názor (vyslovuje sa myšlienka). **Názor je stelesnením osobného postoja držiteľa slobody prejavu.** Skutkové tvrdenia prejav v skutočnosti neobmedzujú, ale ho predurčujú, existujú nezávisle od osoby, ktorá uplatní slobodu prejavu. Hodnotiace úsudky vyjadrujú subjektívny postoj hodnotiteľa, môžu mať „viac tvárí“, tzn. hodnotiteľ môže svoj hodnotiaci úsudok vyjadriť viacerými spôsobmi. Medzi skutkovými tvrdeniami a hodnotiacimi úsudkami niekedy vedie veľmi úzka, ťažko a iba intuitívne zistiteľná čiara.³

Právo na opravu možno uplatniť len voči takému skutkovému tvrdeniu, ktoré bolo uverejnené v periodickej tlači alebo v agentúrnom spravodajstve.

Čo je periodická tlač? Periodická tlač sú noviny, časopisy alebo **iná tlač, vydávaná** pod rovnakým názvom, s rovnakým obsahovým zameraním a v jednotnej grafickej úprave, najmenej dvakrát v kalendárnom roku (§ 2 ods. 1 tlačového zákona). **Vydanie** periodickej tlače je súbor rovnakých alebo iba regionálnymi časťami alebo jazykom sa odlišujúcich **výtlačkov** periodickej tlače (§ 2 ods. 2 tlačového zákona). Nakoľko periodickou tlačovou sú vydania (výťažky), periodickou tlačovou nie je obsah internetových informačných serverov. Proti informácii uverejnenej na internetovom informačnom serveri teda nemožno, vychádzajúc z tlačového zákona, žiadosť o opravu uplatniť.

Čo je agentúrne spravodajstvo? Agentúrne spravodajstvo je súbor informácií šírený tlačovou agentúrou (§ 2 ods. 4 tlačového zákona). Tlačová agentúra je osoba, ktorá vyhľadáva a spracúva informácie s cieľom sprostredkovať ich odplatne v agentúrnom spravodajstve verejnosti (§ 2 ods. 5 tlačového zákona).

Právo na opravu možno uplatniť len voči takému skutkovému tvrdeniu, ktoré je nepravdivé. Skutkové tvrdenie je nepravdivé, ak je v rozpore s objektívnou realitou. Autor alebo zdroj nepravdivého skutkového tvrdenia sú z hľadiska práva na opravu irelevantní a nemajú žiadny vplyv na povinnosť vydavateľa uverejniť opravu. Predmetom opravy je aj nepravdivé skutkové tvrdenie prevzaté z iného zdroja, bez ohľadu na to, či je tento zdroj uvedený alebo nie, ako aj nepravdivé skutkové tvrdenie, ktoré je obsiahnuté v informáciách poskytnutými orgánmi verejnej moci, v rozhovore či v listoch čitateľov. Ak je ale zdrojom nepravdivých informácií sám žiadateľ, žiadosť o opravu možno odmietnuť z dôvodu, že by jej uverejnenie bolo v rozpore s dobrými mravmi podľa § 7 ods. 6, písm. d) tlačového zákona.

Nie každý odklon skutkového tvrdenia od objektívnej reality je však dôvodom pre uplatnenie práva na opravu.

Vychádzajúc z nálezu Ústavného súdu ČR je potrebné rešpektovať určité špecifiká bežnej periodickej tlače, určenej pre informovanie najširšej verejnosti (na rozdiel napr. od publikácií odborných), ktorá v určitých prípadoch, s ohľadom na rozsah jednotlivých príspevkov a čitateľský záujem – môže pristupovať k určitým zjednodušeniam a nemožno bez ďalšieho tvrdiť, že každé zjednodušenie (či skreslenie) musí nutne viesť k zásahu do osobnostných práv dotknutých osôb. Možno len veľmi ťažko trvať na úplnej presnosti skutkových tvrdení a klásť tak na novinárov –

2 dôvodová správa
k tlačovému zákonu
(www.nrsr.sk/Dynamic/Download.aspx?DocID=269991)

3 rozsudok Krajského
súdu v Bratislave
sp. zn. 5 Co 37/2014
zo dňa 24. 8. 2016

4 nález Ústavného súdu ČR
sp. zn. I. ÚS 156/99

5 nález Ústavného súdu SR
sp. zn. III. ÚS 385/2012

6 rozsudok Krajského
súdu v Bratislave
sp. zn. 9 Co/280/2011

vo svojich dôsledkoch – nesplniteľné nároky. Významné preto musí vždy byť to, aby celkové vyznenie určitej informácie zodpovedalo skutočnosti.⁴

Novinárska sloboda zahŕňa možnosť uchýliť sa aj k určitému stupňu zjednodušenia, prehánania a dokonca provokácie.⁵

Uplatnenie **práva na opravu** nie je podmienené žiadnym poplatkom. Vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra sú povinní opravu uverejniť bezodplatne.

Podmienkou uplatnenia práva na opravu nie je to, že skutkové tvrdenie sa dotýka cti, dôstojnosti alebo iných osobnostných práv žiadateľa.⁶

3.2. Aktívna vecná legitímácia na uplatnenie práva na opravu

Právo na opravu môže uplatniť tak fyzická osoba, ako aj právnická osoba. Aktívne vecne legitimovanou osobou je však len taká osoba, ktorú možno presne určiť, a to na základe skutkového tvrdenia, ktoré sa namieta. Nie je potrebné, aby bola osoba označená presne menom a priezviskom, alebo presným názvom (obchodným menom). Postačí, ak na základe namietaného skutkového tvrdenia nevznikajú žiadne pochybnosti o identite osoby, ktorej sa namietané skutkové tvrdenie dotýka. Tak je tomu v prípade, ak je fyzická osoba alebo právnická osoba označená nejakým iným charakteristickým znakom alebo viacerými identifikačnými znakmi, na základe ktorých je možné zistiť, koho sa skutkové tvrdenie týka.

Okrem osoby priamo dotknutej skutkovým tvrdením môžu požiadať o uverejnenie opravy aj blízke osoby. A to v prípade smrti dotknutej osoby. Je irelevantné, či k smrti dotknutej osoby došlo pred uverejnením namietaného skutkového tvrdenia alebo počas plynutia lehoty na uplatnenie žiadosti o uverejnenie opravy.

3.3. Pasívna vecná legitímácia

Pasívnej vecnej legitímácie sme sa dotkli už vyššie. Pasívne vecne legitimovanou osobou je vydavateľ periodickej tlače. To je osoba, ktorá zabezpečuje vydávanie periodickej tlače na svoje náklady (§ 2 ods. 3 tlačového zákona). Pasívne vecne legitimovanou osobou je aj tlačová agentúra. To je osoba, ktorá vyhľadáva a spracúva informácie s cieľom sprostredkovať ich odplatne v agentúrnom spravodajstve verejnosti (§ 2 ods. 4 tlačového zákona).

Pasívne vecne legitimovaný je aj právny nástupca pôvodného vydavateľa periodickej tlače, ktorý pokračuje vo vydávaní periodickej tlače. Je irelevantné, či ide o nástupníctvom singulárne alebo univerzálne. To sa rovnako vzťahuje aj na zmenu tlačovej agentúry. Zmenou vydavateľa periodickej tlače alebo tlačovej agentúry totiž povinnosť uverejniť opravu.

3.4. Čo musí tvrdiť a dokazovať žiadateľ o opravu

Žiadateľ musí tvrdiť a preukázať, že o ňom bolo v periodickej tlači alebo v agentúrnom spravodajstve uverejnené skutkové tvrdenie. Postačí, aby tvrdil, že skutkové tvrdenie je nepravdivé. Dokazovať to nemusí, dôkazné bremeno znáša vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra.

3.5. Čo musí tvrdiť a dokazovať vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra

Vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra môžu neuverejniť opravu len zo zákonných dôvodov. Vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra, ak odmietajú uverejniť opravu, musia tvrdiť a preukázať, že:

- (1) skutkové tvrdenie nebolo uverejnené;
- (2) skutkové tvrdenie je pravdivé;
- (3) žiadateľ nie je aktívne vecne legitimovaný;
- (4) žiadosť bola podaná oneskorene;
- (5) je splnený niektorý zo zákonných dôvodov podľa § 7 ods. 6 Tlačového zákona, kedy vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra nie sú povinní uverejniť opravu.

Okrem prípadu, ak vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra dokážu preukázať, že namietané skutkové tvrdenie je pravdivé, nie sú povinní uverejniť opravu, ak:

- (1) žiadosť o uverejnenie opravy nemá zákonné náležitosti,
- (2) predtým, ako im bola doručená žiadosť o uverejnenie opravy, uverejnili opravu z vlastného podnetu alebo na žiadosť niektorej z osôb uvedených v § 10 ods. 4 tlačového

zákona a dodržali pritom podmienky ustanovené týmto zákonom na uverejnenie opravy,

- (3) by bol uverejnením opravy spáchaný trestný čin, priestupok, iný správny delikt alebo by jej uverejnenie bolo v rozpore s dobrými mravmi.

3.6. Osobitné náležitosti žiadosti o opravu

Právo na opravu je potrebné uplatniť žiadosťou. Vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra nie sú povinní uverejniť opravu bez podanie žiadosti. Z vlastnej iniciatívy tak však môžu urobiť dobrovoľne.

Právo na opravu možno uplatniť aj voči viacerým skutkovým tvrdeniam, a to v jednej žiadosti.

Náležitosti žiadosti o opravu sú formálne a obsahové. Obe sú podstatné, pretože ich nedodržanie je dôvodom pre odmietnutie uverejnenia opravy [§ 7 ods. 6, písm. a) Tlačového zákona].

Žiadosť o uverejnenie opravy musí mať písomnú formu. Súčasťou písomnej formy je aj podpis žiadateľa. Žiadosť môže podpísať aj jeho zástupca. Ak ale má plnomocenstvo vady, platí, že žiadosť nebola podpísaná žiadateľom.

Žiadosť o uverejnenie opravy musí obsahovať:

- (1) prejav vôle, ktorého obsahom je žiadosť o uverejnenie opravy;
- (2) písomný návrh znenia opravy.

Písomný návrh znenia opravy má tiež svoje obsahové náležitosti, a to:

- (1) názov a deň vydania periodickej tlače alebo deň zverejnenia agentúrneho spravodajstva, ktoré obsahovalo nepravdivé skutkové tvrdenie. To je dôležité preto, aby vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra mohli identifikovať, či a kde bolo namietané skutkové tvrdenie uverejnené;
- (2) popis nepravdivého skutkového tvrdenia. Namietané skutkové tvrdenie môže žiadateľ citovať. Vtedy je popis jednoznačný. Namietané skutkové tvrdenie môže žiadateľ však popísať aj inak, napr. parafrázovať. Popis však musí identifikovať konkrétne skutkové tvrdenie alebo konkrétne skutkové tvrdenia;
- (3) uvedenie, kde v periodickej tlači alebo v agentúrnom spravodajstve sa nachádzalo. V prípade periodickej tlače je potrebné uviesť stranu príslušného vydania a názov informačného materiálu (napr. článku). To je dôležité preto, aby vydavateľ periodickej tlače mohol identifikovať, kde bolo namietané skutkové tvrdenie uverejnené;
- (4) konštatovanie, že skutkové tvrdenie je nepravdivé;
- (5) uvedenie pravdivého skutkového tvrdenia.

Je potrebné zdôrazniť, že dodržanie obsahových náležitostí žiadosti o opravu je predpokladom na to, aby bola žiadosť o uverejnenie opravy úspešná.

V praxi sa často stáva, že žiadosť o uverejnenie opravy nie je úplná alebo naopak text opravy obsahuje náležitosti, ktoré v ňom byť nemajú, ergo ktoré sú nad rámec zákonných náležitostí. Žiadatelia sa najčastejšie domáhajú uverejnenia rôznych hodnotiacich úsudkov o konaní vydavateľa a pod., domáhajú sa uverejnenia informácie, že bolo porušené ich právo na občiansku česť alebo dobrú povesť alebo si právo na opravu zamieňajú s primeraným zadosťučinením podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

V oboch prípadoch (absentujúce náležitosti alebo náležitosti nad rámce zákona) žiadosť o uverejnenie opravy nespĺňa zákonné náležitosti a je to dôvod na jej odmietnutie.

Predpokladom vzniku práva na opravu bude nepravdivosť skutkového tvrdenia o konkrétnej fyzickej osobe alebo právnickej osobe, a to bez toho, aby sa nepravdivé skutkové tvrdenie súčasne dotýkalo napr. cti fyzickej osoby, dobrej povesti právnickej osoby alebo aby malo negatívny dopad na fyzickú alebo právnickú osobu. Žiadosť o uverejnenie opravy musí byť žiadateľom podpísaná, keď súčasťou žiadosti musí byť písomný návrh znenia opravy, z ktorého musí byť zrejmé, že opravou sa má nepravdivé skutkové tvrdenie len uviesť na pravú mieru, resp. vyvrátiť, a to uvedením pravdivého skutkového tvrdenia. Opravou sa nemá hodnotiť nepravdivé skutkové tvrdenie, ani jeho dopad na žiadateľa o uverejnenie opravy alebo na verejnosť. Návrh znenia opravy nemôže obsahovať žiadne názory či komentáre žiadateľa o uverejnenie opravy, ani žiadosť o ospravedlnenie vydavateľa.⁷

V žiadosti o opravu nemusí žiadateľ uvádzať veľkosť písma opravy, ani miesto, kde má byť uverejnená a ani to, že má byť označená, ako oprava. Sú to totiž náležitosti uverejnenia opravy vyplývajúce zo zákona.

7 rozsudky Krajského súdu v Bratislave
sp. zn. 9 Co/280/2011
alebo sp. zn. 9Co/411/2011

3.7. Lehota na podanie žiadosti o uverejnenie opravy

Právo na opravu nie je časovo neobmedzeným právnym prostriedkom ochrany vo vzťahu k médiám. Žiadosť o uverejnenie opravy sa musí doručiť vydavateľovi periodickej tlače alebo tlačovej agentúre do 30 dní odo dňa vydania periodickej tlače alebo zverejnenia agentúrneho spravodajstva, ktoré obsahuje nepravdivé skutkové tvrdenie. Deň vydania periodickej tlače alebo zverejnenia agentúrneho spravodajstva je dátum uvedený vo vydaní periodickej tlače alebo pri zverejnenom agentúrnom spravodajstve. Je to údaj, ktorý musí byť obligatórne uverejnený.

Táto lehota je prekluzívna. Márnym uplynutím lehoty právo na opravu zaniká.

Lehota je lehotou hmotnoprávnou, a preto sa na jej zachovanie vyžaduje, aby žiadosť o uverejnenie opravy došla vydavateľovi najneskôr posledný deň lehoty; pre zachovanie lehoty teda nestačí, ak sa žiadosť odovzdá v posledný deň na prepravu. Ak posledný deň lehoty pripadne na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň.

Dôkazné bremeno, že žiadosť o uverejnenie opravy bola doručená, znáša žiadateľ. Žiadosť o opravu sa doručuje primerane podľa podmienok ustanovených v § 111 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“) pre doručovanie do vlastných rúk. Žiadosť sa doručuje zásielkou na doručenkú, na ktorej adresát potvrdí prijatie písomnosti. Je otázne, či sa neuplatní pravidlo, podľa ktorého ak nemožno doručiť písomnosť na adresu fyzickej osoby evidovanú v registri Slovenskej republiky alebo adresu sídla právnickej osoby zapísanú v obchodnom alebo v inom verejnom registri, žiadosť sa považuje dňom vrátenia nedoručenej zásielky súdu za doručenú. To by totiž znamenalo, že žiadateľ nemá na doručenie žiadosti k dispozícii celú 30 dňovú lehotu, ale musí počítať s časom potrebným na vrátenie zásielky, o ktorý sa mu lehota fakticky skráti. V každom prípade, ak vydavateľ alebo tlačová agentúra odmietnu prijatie zásielky s cieľom aby žiadateľ vzhľadom fikciu okamihu doručenia nedoručenej zásielky lehotu na podanie žiadosti zmeškal, nemožno takémuto konaniu priznať právnu ochranu, pretože je v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ako deň doručenia by mal potom platiť okamih, kedy sa zásielka dostala do dispozície vydavateľa periodickej tlače alebo tlačovej agentúry.

3.8. Lehota na uverejnenie opravy

Tak, ako zákon stanovuje lehotu žiadateľovi na to, aby požiadal o uverejnenie opravy, tak stanovuje lehotu aj vydavateľovi periodickej tlače a tlačovej agentúre, aby uverejnili opravu. Táto lehota je 8 dní. Lehota začína plynúť odo dňa doručenia žiadosti o uverejnenie opravy. Vydavateľ periodickej tlače je povinný uverejniť opravu v najbližšom vydaní periodickej tlače pripravovanom po doručení žiadosti o uverejnenie opravy. Tlačová agentúra je povinná opravu uverejniť do 8 dní odo dňa doručenia žiadosti o uverejnenie opravy.

3.9. Ako má byť oprava uverejnená?

Oprava musí byť vydavateľom periodickej tlače alebo tlačovou agentúrou uverejnená:

- (1) tak, ako bola navrhnutá alebo dohodnutá so žiadateľom o uverejnenie opravy. To znamená, že nemožno uverejniť iný text, ako uplatnil žiadateľ alebo iný text, než žiadateľ schválil;
- (2) v rovnakej periodickej tlači alebo agentúrnom spravodajstve. To znamená, že oprava nemôže byť uverejnená v inom titule vydavateľa alebo v inom agentúrnom spravodajstve. To je logická podmienka, ak má mať oprava účinok v okruhu osôb, ktoré sú čitateľmi periodickej tlače alebo ktoré sledujú obsah tlačovej agentúry;
- (3) na rovnocennom mieste, kde bolo uverejnené nepravdivé skutkové tvrdenie. Rovnocenným miestom nemusí byť rovnaké miesto, kde bolo uverejnené namietané skutkové tvrdenie, musí ísť ale o miesto, ktoré je z hľadiska strany, rubriky, oblasti, témy, druhu, servisu, sledovanosti úplne ekvivalentné. Zákon stanovuje aj tzv. fikciu rovnocennosti. Rovnocenným miestom je aj miesto vo vydaní periodickej tlače alebo v agentúrnom spravodajstve, ktoré vydavateľ alebo tlačová agentúra vopred vyhradí, zreteľne označí a odlíši od ostatného obsahu vydania periodickej tlače alebo agentúrneho spravodajstva na účely pravidelného uverejňovania opráv, odpovedí a dodatočných oznámení;
- (4) rovnakým, t. j. vizuálne rovnocenným písmom;
- (5) s označením „oprava“;

- (6) k uverejnenej oprave nemožno uverejniť žiadny ďalší súvisiaci text obsahujúci hodnotiaci úsudok, a to ani na inom mieste vydania periodickej tlače alebo agentúrneho spravodajstva. Zákaz sa vzťahuje na hodnotiaci úsudok, nie na skutkové tvrdenie (*argumentum a contrario*). Vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra môžu k textu opravy uverejniť ďalšie skutkové tvrdenie, samozrejme, že nie do textu opravy.

V praxi vznikla otázka, či sú vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra povinní so žiadateľom dohodnúť znenie opravy, ak má táto vady. Krajský súd v Bratislave v dvoch prípadoch dospel k záveru, že vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra takúto povinnosť majú.⁸ Argumentácia sa opiera o § 7 ods. 5 tlačového zákona, podľa ktorého vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra sú povinní opravu uverejniť tak, ako bola navrhnutá alebo **dohodnutá** so žiadateľom o uverejnenie opravy s tým, že oprava je opravou vydavateľa periodickej tlače alebo tlačovej agentúry. S týmto právnym názorom sa nestotožňujeme, a to z nasledovných dôvodov:

- (1) v tlačovom zákone nie je ani explicitne a ani implicitne stanovená povinnosť vydavateľa periodickej tlače alebo tlačovej agentúry dohadovať so žiadateľom text opravy. Pritom nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá (čl. 2 ods. 3 Ústavy SR) a povinnosti je možné ukladať len (i) zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd, (ii) medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 4 Ústavy SR, ktorá priamo zakladá práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo (iii) nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2 Ústavy SR;
- (2) výklad Krajského súdu v Bratislave popiera znenie § 7 ods. 1, písm. a) tlačového zákona. Ak žiadosť o opravu nemá zákonné náležitosti, vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra sú oprávnení žiadosť odmietnuť. Ustanovenie vôbec nepočíta s tým, že by sa vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra mali so žiadateľom dohadovať;
- (3) výklad Krajského súdu v Bratislave popiera zásadu *vigilantibus iura*;
- (4) logický výklad § 7 ods. 5 tlačového zákona je taký, že má zabrániť tomu, aby vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra uverejnili text, ktorý nezodpovedá vôli žiadateľa. Alebo vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra uverejnia text tak, ako ho predložil žiadateľ, alebo sa s ním môžu dohodnúť a uverejnia text vyplývajúci z dohody;
- (5) výklad Krajského súdu v Bratislave je v rozpore s historickým výkladom. V § 19 ods. 3 zákona č. 81/1966 Z. z. o periodickej tlači a o ostatných hromadných informačných prostriedkoch v znení neskorších predpisov bola povinnosť dohodnúť text (tlačovej) opravy upravená *expressis verbis* („... šéfredaktor povinný opravu uverejniť. Pritom je povinný zabezpečiť, aby znenie opravy a spôsob jej uverejnenia boli vopred dohodnuté so žiadateľom o opravu“). Z porovnania súčasnej a predchádzajúcej úpravy je zrejmé, že vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra žiadnu povinnosť dohadovať opravu so žiadateľom nemajú;
- (6) obsah dôvodovej správy, z ktorej takáto povinnosť vyplýva, je irelevantný. Rozhodujúce je to, čo je uvedené v zákone a čo teda zákonodarcu v zákone vyjadril, nie to, čo vyjadriť chcel;⁹
- (7) argument, že oprava je opravou vydavateľa periodickej tlače alebo tlačovej agentúry nemá žiadny logický vzťah k tomu, že povinnosť dohadovať sa na obsahu opravy v zákone uložená nie je.

8 rozsudky Krajského súdu Bratislava
sp. zn. 9 Co/280/2011
alebo sp. zn. 9Co/411/2011

9 Boh. Adm. 2571 (z r. 1923),
Boh. Adm. 5 001 (z r. 1925)

4. Žaloba o uverejnenie opravy

Čo je účelom žaloby o uverejnenie opravy? Odpoveď na túto otázku je zrejmá. Poskytnúť súdnu ochranu žiadateľovi o uverejnenie opravy vtedy, ak jeho opodstatnenej žiadosti nebolo vyhovené.

4.1. Predpoklady pre uplatnenie žaloby o uverejnenie opravy

Predpokladom pre uplatnenie žaloby o uverejnenie opravy je to, ak:

- (1) vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra neuverejnia opravu vôbec;
- (2) alebo ak nedodržia niektorú z podmienok na ich uverejnenie. Je irelevantné, aká podmienka nebola dodržaná, teda či napríklad nebola dodržaná podmienka rovnocenného miesta alebo rovnakého písma.

Predpokladom úspešného uplatnenia žaloby je samozrejme to, že oprava nebola uverejnená v rozpore s tlačovým zákonom, teda napriek tomu, že žiadosť o uverejnenie opravy bola opodstatnená.

4.2. Aktívna vecná legitímácia

Aktívne vecne legitimovanou osobou na podanie žaloby je osoba, ktorá o uverejnenie opravy vydavateľa periodickej tlače alebo tlačovú agentúru požiadala.

Aktívna vecná legitímácia na podanie žaloby prináleží nepochybne aj blízkej osobe, ak po smrti fyzickej osoby požiadala o uverejnenie opravy. Otázkou je, či aktívnu vecnú legitímáciu možno priznať aj blízkym osobám vtedy, ak o uverejnenie opravy požiadala fyzická osoba, ale táto medzičasom zomrela a nestihla podať žalobu. Ustanovenie § 10 ods. 4 tlačového zákona *expressis verbis* v prípade smrti fyzickej osoby priznáva blízkym osobám len právo podať žiadosť o opravu, ale nie aj podať žalobu, ak nie sú osobami, ktoré žiadosť podali.

4.3. Pasívna vecná legitímácia

Pasívne vecne legitimovaný je vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra, ktorej boli doručená žiadosť o uverejnenie opravy. Pasívne vecne legitimovaný je aj právny nástupca pôvodného vydavateľa periodickej tlače, ktorý pokračuje vo vydávaní periodickej tlače. Je irelevantné, či ide o nástupníctvom singulárne alebo univerzálne. To sa rovnako vzťahuje aj na zmenu tlačovej agentúry. Zmenou vydavateľa periodickej tlače alebo tlačovej agentúry totiž povinnosť uverejniť opravu nezaniká.

4.4. Čo musí tvrdiť a dokazovať žalobca?

Žalobca musí tvrdiť a preukázať, že:

- (1) splnil všetky podmienky pre uverejnenie opravy;
- (2) oprava nebola uverejnená napriek tomu, že pre ich odmietnutie nebol daný žiadny zákonný dôvod.

4.5. Čo musí tvrdiť a dokazovať vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra?

Vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra musia tvrdiť a dokazovať tie skutočnosti, ak chcú byť v spore úspešní, ktoré ich oprávňovali opravu neuverejniť. Navyše sa žalovaný úspešne ubráni, ak preukáže, že žaloba bola podaná oneskorene.

4.6. Osobitné náležitosti žaloby o uverejnenie opravy

Tlačový zákon neupravuje osobitné náležitosti žaloby o uverejnenie opravy.

V súdnej praxi vznikla otázka, či sa možno žalobou domáhať uverejnenia iného textu opravy, než ako bola uplatnená žiadosťou.

V prípade opravy dospel Krajský súd v Bratislave k názoru, podľa ktorého navrhovateľovi nič nebráni, aby si uplatnil svojím návrhom na uverejnenie opravy menej, ako žiadal v žiadosti o opravu, keď zo žiadneho ustanovenia tlačového zákona nevyplýva povinnosť uplatniť si v súdnom konaní celý nárok a naopak, nič nebráni uplatniť si nárok len v časti. Rovnako nič nebránilo súdu prvého stupňa vyhovieť návrhu na uloženie povinnosti uverejniť opravu len sčasti.¹⁰ S týmto právnym názorom sa nemožno v okolnostiach daných vecí stotožniť.

Ak totiž žalobca podá žiadosť o uverejnenie opravy tak, že žalovaný ju opodstatnene (zo zákonných) dôvodov odmietne uverejniť (pretože napríklad obsahuje hodnotiace úsudky), žalobca už nemôže byť úspešný so žalobou, ktorá bude obsahovať „opravené“ znenie opravy. Účelom žaloby o uverejnenie opravy je totiž súdne presadiť nárok na opravu, ktorá bola uplatnená opodstatnene. Žaloba o uverejnenie opravy nie je druhým pokusom o uplatnenie žiadosti o uverejnenie opravy. Jednoducho ak raz žalovaný odmietne uverejnenie opravy, predmetom konania o žalobe je už len otázka, či tak urobil oprávnené alebo nie. Ak odmietol uverejnenie opravy oprávnené, a teda konal v súlade s tlačovým zákonom, nemôže byť v konaní o žalobe neúspešný.

A už vôbec neprichádza do úvahy, aby súd za týchto okolností „vypustil“ z textu opravy text, ktorý tam nepatrí a zvyšku žaloby vyhovel.

10 Krajský súd v Bratislave
sp. zn. 9 Co/280/2011

4.7. Lehota na podanie žaloby o uverejnenie opravy

Ani žaloba o uverejnenie opravy nie je časovo neobmedzený prostriedok na uplatnenie práva na súdnu ochranu. Žaloba sa musí podať na súd do 30 dní po uplynutí lehoty na uverejnenie opravy. Lehota je hmotnoprávna, t. j. do uplynutia lehoty musí byť žaloba doručená súdu. Lehota je prekluzívna, jej márnym uplynutím právo domáhať sa na súde uverejnenia opravy. ■

RESUMÉ

Právne prostriedky ochrany osobnosti vo vzťahu k médiám

Autor sa v článku venuje všeobecne právnym prostriedkom ochrany osobnosti a ťažiskovo sústreďuje pozornosť na právny inštitút opravy podľa tlačového zákona. Právny inštitút opravy podľa tlačového zákona je analyzovaný v celej jeho komplexnosti. Podrobne sú spracované všetky relevantné otázky týkajúce sa jeho uplatnenia v praxi, a to okrem iného kategórie informácií, voči ktorým možno opravu uplatniť, proti komu možno právo na opravu uplatniť, v akých prípadoch, v akej lehote, v akej forme a aký obsah musí byť žiadosť o uverejnenie opravy. Čitateľ nájde v článku odpovede na otázky, čo môže a čo naopak nemôže opravou žiadať, aké sú povinnosti vydavateľa alebo tlačovej agentúry, ako, kde a v akej lehote musí byť oprava uverejnená. V konečnom dôsledku sú popísané aj predpoklady pre úspešné uplatnenie práva na opravu na súde, ak vydavateľ alebo tlačová agentúra legítimne uplatnenej žiadosti nevyhoviejú.

SUMMARY

Legal remedies related to personality rights in relation to media

The author of the articles provides general outline of the legal remedies related to personality rights and focuses particularly on the legal institution of correction under Press Law which he analyses in its entirety. The author analyses in detail all the aspects relevant to its application in practice, inter alia, the categories of information in relation to which the right of correction can be exercised and against whom it can be exercised, in what situations, within what period, in what form and with what content the application for the correction ought to be submitted. The article provides answers to questions related to the scope of the right of correction, the duties of the publisher or press agency, how, when and in what period the correction must be published. The article ultimately describes the conditions for successfully invoking the right of correction at court, in case the publisher or press agency fail to comply with the legitimate application.

ZUSAMMENFASSUNG

Rechtsmittel zum medienbezogenen Persönlichkeitsschutz

Der Autor widmet sich in seinem Artikel im Allgemeinen den Rechtsmitteln zum Persönlichkeitsschutz und seine Aufmerksamkeit richtet er insbesondere auf das Rechtsinstrument der Berichtigung gemäß dem Pressegesetz. Das Rechtsinstrument gemäß dem Pressegesetz wird von ihm in seiner gesamten Komplexität analysiert. Ausführlich sind sämtliche relevante Fragen betreffend seine Anwendung in der Praxis behandelt, nebst anderem auch die Kategorien der Informationen, gegen die eine Berichtigung in Anspruch genommen werden kann, gegen wen, in welchen Fällen, innerhalb welcher Frist, in welcher Form das Recht auf die Berichtigung geltend gemacht werden kann sowie welchen Inhalt der Antrag auf die Veröffentlichung der Berichtigung haben muss. Der Leser findet im Artikel die Antworten auf Fragen, was durch die Berichtigung verlangt werden kann und im Gegenteil was nicht begehrt werden kann, welche Pflichten hat der Verleger oder die Presseagentur, wie, wo und innerhalb welcher Frist die Berichtigung veröffentlicht werden muss. Es sind im Artikel letztendlich auch die Voraussetzungen für eine erfolgreiche Inanspruchnahme des Rechtes auf die Berichtigung vor Gericht beschrieben, sollte der Verleger oder die Presseagentur dem legitim geltend gemachten Anspruch nicht stattgeben.

Z ROZHODNUTIA ÚSTAVNÉHO SÚDU ČESKEJ REPUBLIKY

Trestné oznámenie a zodpovednosť oznamovateľa za spôsobenú ujmu

V právnom štáte založenom na rešpekte k základným právam a slobodám je neprípustný stav, v ktorom je jednotlivec nútený strpieť ujmu na svojich ústavných právach v dôsledku protiprávneho konania súkromnej osoby a orgánu verejnej moci bez toho, aby nemal zároveň právo na náhradu takejto ujmy podľa miery podielu na jej vzniku.

Ak súd zistí bez dôvodných pochybností, že reťazcom konaní rôznych subjektov práva došlo podaním trestného oznámenia k spôsobeniu ústavne relevantnej ujmy na právach, musí stanoviť pomocou ústavne konformného výkladu právnych predpisov podiel jednotlivých konajúcich subjektov na vzniku škody. V prípade, ak právny poriadok a jeho aplikačná prax neposkytnú možnosť získať náhradu ujmy súkromnými osobami, musí subsidiárne nastúpiť zodpovednosť štátu.

„Imunizácii“ obsahu trestného oznámenia nemožno bez ďalšieho prisvedčiť, pretože nemožno vylúčiť, že nielen subjektívne právo, ale dokonca aj zákonom uložená oznamovacia povinnosť môže byť zneužitá na nelegitímny účel a vykonaná v občianskoprávných vzťahoch v rozpore s dobrými mravmi alebo šikanóznym spôsobom, teda porušením uloženej právnej povinnosti.

*Nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 5. septembra 2017
sp. zn. III. ÚS 1017/2015*

Dotknuté ustanovenia:

- čl. 11 ods. 1, čl. 36 ods. 1, ods. 3 Listiny základných práv a slobôd

Sťažovateľka sa ako žalobkyňa v konaní pred všeobecnými súdmi domáhala zaplata náhrady nemajetkovej ujmy a majetkovej ujmy spočívajúcej v uhradených nákladoch na právne služby vynaložené v súvislosti s preverovaním trestného oznámenia, ktoré žalovaný ako člen zastupiteľstva obce podal na sťažovateľku – starostku obce. Trestné oznámenie sa týkalo podozrení zo spáchania trestného činu zneužitia právomoci verejného činiteľa a trestného činu porušovania povinností pri správe cudzieho majetku. Uznesením policajného orgánu bola vec právoplatne odložená s odôvodnením, že sťažovateľka sa nedopustila spáchania trestného činu a od počiatku postupovala v súlade so zásadou riadneho hospodára.

Zodpovednosť žalovaného za vznik ujmy bola podľa sťažovateľky daná predovšetkým tým, že trestné oznámenie podal primárne s cieľom poškodiť ju ako svoju politickú konkurentku. Pritom nevynaložil ani minimálne úsilie na to, aby si domnienky uvedené v trestnom oznámení overil, hoci ako zastupiteľ obce tak bez obtiaží urobiť mohol. Sťažovateľka v jeho konaní videla zneužitie práva podať trestné oznámenie, resp. porušenie všeobecnej preventívnej povinnosti.

Uznesením okresného súdu bola k samostatnému konaniu vylúčená žaloba o zaplatenie nemajetkovej ujmy. Žalobu v časti majetkovej ujmy súd zamietol s odôvodnením, že v danom prípade sa žalovaný nedopustil porušenia žiadnej právnej povinnosti. Trestné oznámenie podľa okresného súdu neobsahovalo vedome nepravdivé informácie, ani sťažovateľku neurážalo či neškandalizovalo, pričom žalovaný ani nevykonával žiadne kroky k jeho následnej medializácii či šíreniu a nekonal s úmyslom spôsobiť sťažovateľke ujmu.

Krajský súd napadnuté rozhodnutie okresného súdu ako vecne správne potvrdil. Pritom sa plne stotožnil so závermi okresného súdu, ktoré doplnil o úvahu, podľa ktorej má každý právo podať trestné oznámenie. Jeho náležitosti nie sú žiadnym predpisom vymedzené a iba orgány činné v trestnom konaní sú spôsobilé posúdiť, či je dané oznámenie dôvodné alebo nie.

Ústavnou sťažnosťou sa sťažovateľka domáhala zrušenia rozhodnutia krajského súdu, ktorým boli podľa jej tvrdení porušené jej základné práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „Listina“)¹ a na ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 11 ods. 1 Listiny.² Sťažovateľka namietala, že súdy v danom prípade aprobovali zneužitie práva podať trestné oznámenie na dosiahnutie vlastných súkromných cieľov žalovaného a nie na účel zamýšľaného zákonodarcom. Trestné oznámenie v danom prípade podľa sťažovateľky obsahovalo vedome nepravdivé údaje a bolo motivované snahou žalovaného poškodiť dobré meno sťažovateľky a získať politickú výhodu v nadchádzajúcich komunálnych voľbách. V prípade podávania trestného oznámenia musí podľa sťažovateľky existovať povinnosť oznamovateľa vyvinúť aspoň minimálnu snahu overiť si v trestnom oznámení uvádzané informácie.

Ústavný súd dospel po preskúmaní veci k záveru, že ústavná sťažnosť je dôvodná.

Ústavný súd v odôvodnení svojho nálezu zdôraznil, že sa bez ďalšieho nemôže stotožniť s *ratione decidendi* napadnutého rozsudku, podľa ktorého podanie trestného oznámenia nemôže predstavovať porušenie právnej povinnosti, keďže žiadny právny predpis nevypočítava podmienky či predpoklady, za ktorých možno trestné oznámenie podať, a právo podať trestné oznámenie nemožno občanom upierať. Tejto „imunitácii“ obsahu trestného oznámenia nemožno bez ďalšieho prisvedčiť, pretože nemožno vylúčiť, že nielen subjektívne právo, ale dokonca aj zákonom uložená oznamovacia povinnosť môže byť zneužitá na nelegitímny účel a vykonaná v občianskoprávných vzťahoch, napr. v rozpore s dobrými mravmi alebo šikanóznym spôsobom, teda porušením právom stanovenej povinnosti. Z toho podľa ústavného súdu treba zásadne vyvodíť zodpovednosť takto konajúcej osoby za spôsobenú ujmu.

V posudzovanom prípade je pritom situácia zložitejšia, pretože osoba podávajúca trestné oznámenie a sťažovateľka nie sú zdanlivo v bezprostrednom občianskoprávnom vzťahu. Do reťazca konaní medzi nimi vstupuje štát (policačný orgán), ktorý je jednak adresátom trestného oznámenia, jednak orgánom vyšetrojúcim sťažovateľku, keď ako moderný štát na seba vzal povinnosť dohliadať na rešpektovanie právneho poriadku a poskytovať ochranu právam svojimi orgánmi a ako právny štát sa zaviazal niesť za to právnu zodpovednosť (čl. 1 ods. 1 Ústavy a čl. 36 ods. 3 Listiny).³ Vyšetrojúce orgány sa v podobných prípadoch ocitajú v obtiažnej situácii hľadaním východiska pri rešpektovaní ochrany základných práv a slobôd trestným oznámením nedôvodne obvinených osôb a povinností odborne prešetriť podané trestné oznámenie s ohľadom na účel trestného konania.

Ústavný súd v uvedenom prípade dospel k záveru, že nemôže prisvedčiť názoru všeobecných súdov, ktoré vylučujú občianskoprávnu zodpovednosť vedľajšieho účastníka (žalovaného) za konanie, ktorým označil sťažovateľku ako podozrivú zo spáchania trestného činu, hoci následne k jej právoplatnému odsúdeniu nedošlo.

Taktiež z judikatúry Najvyššieho súdu Českej republiky (porov. rozhodnutia sp. zn. 25 Cdo 297/2009, sp. zn. 15 Tdo 574/2006 či sp. zn. 7 Tdo 1577/2006) vyplýva, že v prípadoch podania nepravdivých trestných oznámení, v ktorých oznamovateľ nebol odsúdený pre krivé obvinenie, prichádza do úvahy jeho občianskoprávna zodpovednosť za vzniknutú ujmu, dokonca aj v prípadoch, kedy obvinená osoba bola nedôvodne obvinená alebo obžalovaná, a ujma na jej právach tak vznikla predovšetkým nesprávnym postupom orgánu štátu. O to viac (a *maiori ad minus*) je potom podľa ústavného súdu nevyhnutné, aby takáto možnosť existovala v prípadoch osôb, voči ktorým ani nebolo vznesené obvinenie. Takúto možnosť musí mať dotknutá osoba najmä tam, kde vykonanie prvotných poškodzujúcich policačných postupov (podávanie vysvetlení, vyžiadanie listín, a pod.) nebolo možné s ohľadom na obsah trestného oznámenia vynechať. Uvedené môže vyplývať aj z toho, že na ich vykonaní osoba, ktorá trestné oznámenie podala, dôrazne trvá aj napriek dôkazom svedčiacim o nedôvodnosti jej podania. Je potom

1 Čl. 36 ods. 1 Listiny
(obdobne čl. 46 ods. 1 Ústavy SR):

Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne.

2 Čl. 11 ods. 1 Listiny
(obdobne čl. 20 ods. 1 Ústavy SR):

Každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

3 Čl. 36 ods. 3 Listiny
(obdobne čl. 46 ods. 3 Ústavy SR):

Každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

povinnosťou súdov posúdiť aj tieto aspekty, napr. z hľadiska konania proti dobrým mravom.

Právny názor krajského súdu o nemožnosti porušenia právnej povinnosti podaním trestného oznámenia tak podľa ústavného súdu opomína nielen ochranu všeobecných zásad občianskeho práva (zákaz konania v rozpore s dobrými mravmi, zákaz zneužitia práva, a pod.), ale ani nena- plňuje požiadavky ochrany základných práv a slobôd.

V právnom štáte založenom na rešpekte k základným právam a slobodám je zásadne neprípustný stav, v ktorom je jednotliviec nútený strpieť ujmu na svojich ústavných právach v dôsledku protiprávneho konania súkromnej osoby (v posudzovanej veci vedľajšieho účastníka ako politického súpera) a orgánu verejnej moci bez toho, aby nemal zároveň právo na náhradu takejto ujmy podľa miery ich podielu na vzniknutej škode. Podľa ústavného súdu to rovnako vyplýva z textu a účelu čl. 36 ods. 3 Listiny. Výnimky z tejto zásady môžu tvoriť prípady, kedy do reťazca konaní zasiahne tzv. vyššia moc (*vis maior*), alebo keď vznik ujmy je okolnosťou nejasnou z hľadiska skutkového a nárok na jej náhradu pre nemožnosť zistiť skutkový stav nemožno priznať. Z rozhodnutia oboch súdov však v posudzovanej veci žiadna taká výnimočná okolnosť neplynie.

Ak teda súd zistí bez dôvodných pochybností, že reťazcom konaní rôznych subjektov práva došlo podaním trestného oznámenia k spôsobeniu ústavne relevantnej ujmy na právach, musí stanoviť pomocou ústavne konformného výkladu právnych predpisov podiel jednotlivých konajúcich subjektov na vzniku škody. Pritom nemožno vylúčiť ani spoluzodpovednosť obvinenej osoby. Ak právny poriadok a jeho aplikačná prax nedajú sťažovateľke možnosť získať náhradu ujmy súkromnými osobami, musí subsidiárne nastúpiť zodpovednosť štátu podľa čl. 36 ods. 3 Listiny.

Hoci za postupy štátnych orgánov je zodpovedný predovšetkým štát, nie je vylúčená ani paralelná zodpovednosť súkromných osôb, ktorých konanie bezprostredne vyvolalo reakciu štátu. Na nájdanie ústavne prípustnej a predvídateľnej právnej metódy stanovovania povinnosti nahradiť predmetnú ujmu sú však príslušné súdy v občianskoprávnom konaní.

Pri rozhodovaní o zodpovednosti vedľajšieho účastníka (žalovaného) by preto všeobecné súdy mali v ďalšom konaní vyhodnotiť, či skutkové a právne okolnosti daného prípadu vylučujú zodpovednosť vedľajšieho účastníka, alebo či je táto daná aj pri aplikácii všeobecných právnych zásad, chrániacich protichodné či až kolidujúce ústavné hodnoty.

Ústavný súd zároveň zdôraznil, že vyššie uvedené závery nemôžu byť vykladané ako neprimerané obmedzenie práva obrátiť sa s trestným oznámením na orgány činné v trestnom konaní. Právo podať a nechať prešetriť trestné oznámenie je na strane priamej obete trestnej činnosti nenahraditeľnou zložkou jej ústavného práva na účinné vyšetrovanie. V ostatných prípadoch predstavuje dôležité zákonné právo, ktoré je odrazom verejného záujmu na prešetrení spoločensky najškodlivejších konaní civilizovaným spôsobom. Každý si však musí byť vedomý, že môže byť zodpovedný za konanie, ktoré neberie primerané ohľady na ústavne garantované práva ostatných členov spoločnosti.

Pri posudzovaní zodpovednosti v súvislosti s podaným trestným oznámením preto pôjde o posúdenie takých kritérií, akými sú postavenie, znalosti a motív osoby podávajúcej trestné oznámenie, ďalej o vynaloženie úsilia a konkrétnych krokov k overeniu pravdivosti informácie, obzvlášť ak sú zjavné a ľahko dostupné. Ďalej bude treba vziať do úvahy, napr. status informácie (jej zverejnenie a jej rolu vo verejnom diskurze, preverovanie príslušnými orgánmi a pod.). Konečne nebude bez významu ani to, či bola s predmetom trestného oznámenia vopred konfrontovaná obvinená osoba a pod.

Zo samotného politického pôsobenia obvinenej osoby pritom nie je možné vyvodiť záver o nemožnosti uplatniť nárok na náhradu nákladov vynaložených na potrebnú právnu pomoc, prípadne aj obhajobu. Záver o povinnosti verejne vystupujúcich osôb strpieť väčšiu mieru kritiky nesmie byť v úplnosti vzťahovaný na všetky povinnosti vzniknuté s ich účasťou v trestnom konaní.

So zreteľom na vyššie uvedené Ústavný súd Českej republiky nálezom vyslovil, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 11 ods. 1 Listiny a práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny, napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Dôverná komunikácia s obhajcom musí byť slobodná a neobmedzená – aj keď ide o štátne a služobné tajomstvo

Prístup obhajoby k utajovaným dokumentom možno v trestnom konaní vo výnimočných prípadoch obmedziť za účelom ochrany základných práv inej osoby alebo dôležitého verejného záujmu, avšak obmedzenie samotného obsahu dôvernej komunikácie medzi obvineným a jeho obhajcom z dôvodu, že obvinený je viazaný povinnosťou mlčanlivosti, je neprijateľným zásahom do spôsobu výkonu obhajoby. Dôverná komunikácia s obhajcom musí byť slobodná a neobmedzená. Od osoby obvinenej zo závažného trestného činu nie je možné rozumne očakávať, že by bez odbornej rady svojho obhajcu mohla posúdiť dôsledky zverejnenia utajenej informácie za účelom svojej obhajoby v prípade, že jej za takéto konanie hrozí ďalšie trestné stíhanie.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci M. proti Holandsku z 25. júla 2017 týkajúci sa sťažnosti č. 2156/2010, rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 25. októbra 2017

Dotknuté ustanovenie:

– článok 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach (právo na spravodlivé súdne konanie)¹

Skutkové okolnosti

Sťažovateľ bol zamestnancom holandskej tajnej služby (AIVD – Holandská spravodajská a bezpečnostná služba) na pozícii audio editor a prekladateľ. Ako zamestnanec mal prístup k utajovaným informáciám a bol viazaný mlčanlivosťou vyplývajúcou zo zákona. Po tom, ako naňho padlo podozrenie, že poskytol kópie utajovaných dokumentov tretím osobám, vrátane sledovaných osôb podozrivých z trestného činu terorizmu, bol 30. septembra 2004 zatknutý a obvinený z vyzradenia štátneho tajomstva neoprávneným osobám.

AIVD sťažovateľa a jeho obhajcu listom informovala, že sa na sťažovateľa naďalej vzťahuje povinnosť mlčanlivosti, a to aj v prípade komunikácie s jeho obhajcom. Porušením tejto povinnosti by im obom hrozilo trestné stíhanie. Obhajca súd opakovane žiadal, aby bol sťažovateľ zbavený povinnosti mlčanlivosti vo vzťahu k nemu, o sprístupnenie správy AIVD, ktorá predstavovala základ trestného stíhania a o plnohodnotné sprístupnenie dokumentov údajne zverejnených sťažovateľom, ktoré boli v spise sčasti začlenené. Žiadosti nebolo vyhovené, no okresný súd vrátil vec vyšetrojúcemu sudcovi, aby viedol vyšetrovanie spôsobom, ktorý by čiastočne vykompenzoval znevýhodnené postavenie obhajoby. Vnútroštátny súd následne čiastočne sťažovateľa zbavil povinnosti mlčanlivosti voči svojmu obhajcovi. Výnimka sa vzťahovala len na informácie nevyhnutné na jeho obhajobu. Vedenie AIVD stanovilo viacero podmienok a obmedzení: informácie mohli byť poskytnuté len konkrétnemu obhajcovi, sťažovateľ nesmel prezradiť identitu zamestnancov

1 Článok 6 ods. 1:

„Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochra-

na súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti mohla byť verejnosť konania na ujmu záujmom spravodlivosti.“

**Článok 6 ods. 3
písm. b), c), d)**

„Každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva:

- a) (...);
- b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;
- c) obhajovať sa osobne alebo prostredníctvom obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá dostatok prostriedkov na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú;
- d) vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie na vypočúvanie svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako v prípade svedkov proti nemu;

2 Fitt proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 29777/96

3 Jasper proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 27052/95

4 S. proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 12629/87 a 13965/88

5 A. a ostatní proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 3455/05

AIVD, zverejnené informácie museli byť bezpodmienečne nevyhnutné pre obhajobu, platnosť výnimky mala končiť právoplatnosťou rozsudku, informáciu bolo možné poskytnúť len v kancelárii vyšetrojúceho sudcu alebo počas neverejného pojednávania. V prípade, že obhajca chcel použiť informáciu v súdnom konaní alebo klásť otázku, musel sa najprv obrátiť na vyšetrojúceho sudcu so žiadosťou o súhlas.

Počas súdneho konania bolo rôznym spôsobom obmedzované vypočúvanie svedkov, čo obhajca pravidelne namietal, keďže účinná obhajoba podľa neho vyžadovala dostupnosť dôkazných prostriedkov (výsluch svedkov), ktorými by sa preukázala možnosť, že informácie zverejnil niekto iný ako sťažovateľ alebo že dokumenty neobsahovali štátne tajomstvo. Vnútroštátny súd vrátil vec vyšetrojúcemu sudcovi, aby tento pripustil výsluch svedkov a aby boli požadované dokumenty doplnené do spisu. Po obnovení konania však opäť neboli vypočutí 16 svedkovia navrhovaní obhajobou. Pripustení svedkovia mali hlas a výzor zmenené za účelom utajenia ich identity.

Sťažovateľ bol odsúdený na 4 a pol roka odňatia osobnej slobody. Po vyčerpaní vnútroštátnych opravných prostriedkov sa obrátil na Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

Sťažovateľ tvrdil, že súdne konanie vedené proti nemu nebolo spravodlivé na základe toho, že AIVD mala rozhodujúcu kontrolu nad dôkaznými prostriedkami, ktoré nesprístupnila ani obhajobe ani súdu, a zabránila tak účinnej obhajobe sťažovateľa. Sťažovateľ tvrdil, že bolo porušené jeho právo vyplývajúce z článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) až d) Dohovoru tým, že mu bol zabránený prístup k niektorým dokumentom, obmedzením jeho komunikácie s obhajcom, nemožnosťou zverejniť mená zamestnancov AIVD a spôsobom výsluchu svedkov.

Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva

Článok 6 ods. 3 písm. b) – právo na primeraný čas a možnosti na prípravu obhajoby

Vláda odôvodnila obmedzenie prístupu k informáciám ochranou záujmov štátu a bezpečnosti zamestnancov AIVD. Argumentovala, že každú informáciu posúdil vnútroštátny súd a oprela sa aj o rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorý postup jednotlivých orgánov považoval za zákonný. Podľa sťažovateľa však obmedzenie prístupu k informáciám na základe ochrany národnej bezpečnosti možno uplatniť len ak je to krajne nevyhnutné a v tomto prípade obmedzenie podľa neho nebolo dostatočne odôvodnené. Chýbali podľa neho aj procesné protiváhy a nezávislé preskúmanie, keďže súdy rozhodovali najmä na základe čiastočných informácií a vyjadrení AIVD.

ESLP poukázal na dôležitosť zásady rovnosti zbraní v obdobných prípadoch formulovanú napr. v rozhodnutiach *Fitt*² a *Jasper*,³ zároveň však pripomenul, že nárok na poskytnutie informácií nie je absolútnym právom. Otázka utajenia informácií na základe verejného záujmu spadá do oblasti voľnej úvahy štátov. Nie je úlohou ESLP posúdiť, či bolo utajenie nevyhnutné. Posúdiť môže len naplnenie princípu rovnosti zbraní a ochrany záujmov obvineného. Po posúdení dostupného spisu ESLP dospel k záveru, že obhajoba, prokuratúra a súdy mali v podstate dostupné tie isté informácie. Požadovaná správa AIVD nebola súčasťou dôkazného materiálu a teda ju nemala k dispozícii ani prokuratúra. Tvrdenie sťažovateľa, že utajené informácie obsahovali dôkaz o jeho nevine bolo čisto hypotetické. Podstatnou otázkou je, či dokumenty obsahovali štátne tajomstvo, čo podľa ESLP najvyšší súd mal možnosť dostatočne vyhodnotiť z jemu dostupných informácií a bolo nepochybne preukázané, že išlo o štátne tajomstvo.

Preto ESLP rozhodol, že článok 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) Dohovoru nebol porušený.

Článok 6 ods. 3 písm. c) – právo obhajovať sa prostredníctvom obhajcu

Podľa vyjadrenia vlády dôvernej komunikácii medzi sťažovateľom a jeho obhajcom neboli kladené prekážky, keďže sťažovateľ bol zbavený povinnosti mlčanlivosti vo vzťahu k svojmu obhajcovi. Podmienky, za akých bola dôverná komunikácia relizovaná slúžili na ochranu štátneho tajomstva a zamestnancov AIVD. Podľa sťažovateľa, naopak, stanovené podmienky znemožnili jeho plnohodnotnú obhajobu. Napríklad tým, že sťažovateľ mohol komunikovať s obhajcom len o skutočnostiach, ktoré tvorili obsah spisu, nie o nových potenciálnych dôkazoch či alternatívach skutkových okolností. AIVD podľa neho určovala rozsah dôkazných prostriedkov, ktoré obhajoba mohla použiť. Opieral sa o judikatúru vo veci *S. proti Švajčiarsku*⁴ a *A. a ostatní proti Spojenému kráľovstvu*.⁵

Podľa ESĽP článok 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru nešpecifikuje spôsob realizácie práva na obhajobu a ponecháva štátom výber prostriedkov na zabezpečenie tohto práva. Úlohou ESĽP je vyhodnotiť, či zvolená metóda je v súlade s požiadavkami na spravodlivé súdne konanie, pričom treba mať vždy na mysli, že Dohovor slúži na zabezpečenie práv praktickým a účinným spôsobom, nie len teoreticky. Samotné ustanovenie obhajcu nestačí na to, aby sme mohli automaticky hovoriť o efektívnej obhajobe (viď *Sakhnovskiy proti Rusku*).⁶

Článok 6 ods. 1 Dohovoru zakladá právo strán v súdom konaní komunikovať súdu všetky informácie, ktoré považuje za relevantné. Tieto informácie musia byť „vypočuté“, teda súdny orgán má povinnosť vykonať adekvátne preskúmanie podaní, argumentov a dôkazov a následne vyhodnotiť ich relevanciu (*Perez proti Francúzsku*).⁷

Právo obvineného komunikovať so svojím právnym zástupcom bez prítomnosti tretej osoby je základnou požiadavkou práva na spravodlivý proces v demokratickej spoločnosti. Ak by obhajca nemohol dôverne komunikovať s obvineným, prínos obhajoby by sa značne znížil. ESĽP aj v súvislosti s článkom 8 Dohovoru viackrát pripomenul, že je vo všeobecnom záujme, aby každá osoba mala možnosť slobodne komunikovať so svojím advokátom za podmienok, ktoré umožňujú plnohodnotnú a nerušenú diskusiu. Preto vzťah advokát-klient požíva istý privilegovaný status (viď *Campbell proti Spojenému kráľovstvu*⁸). Obmedzenie tohto práva môže nastať len za veľmi výnimočných okolností a pri zabezpečení primeraných a dostatočných opatrení proti zneužitiu tohto obmedzenia.

Predmetný prípad bol špecifický z viacerých dôvodov: po prvé, sťažovateľ síce nemal zamedzený prístup k dôkazom prokuratúry, ale mal príkaz nezverejniť informácie svojmu obhajcovi (rozdiel v porovnaní s *A. a ostatní*). Po druhé, dôverná komunikácia medzi sťažovateľom a obhajcom nebola narušená odpočúvaním (rozdiel v porovnaní s *S. proti Švajčiarsku*). Po tretie, informácie komunikované medzi sťažovateľom a obhajcom nepodliehali monitoringu tretej strany, ale obmedzenie komunikácie vyplývalo z obavy sťažovateľa pred trestným stíhaním post factum (rozdiel v porovnaní s *Erdem*).⁹

Špecifiká prípadu však nie sú rozhodujúce. Podstatné je, že komunikácia medzi sťažovateľom a obhajcom nebola slobodná a neobmedzená s ohľadom na jej obsah.

ESĽP sa ďalej zaoberal tým, do akej miery zákaz zverejniť informácie ovplyvnil právo obvineného na obhajobu, pokiaľ išlo o komunikáciu s obhajcom a konanie pred súdom. ESĽP dospel k záveru, že sťažovateľ niesol počas konania bremeno rozhodovania, bez možnosti poradiť sa s obhajcom, v otázke, či zverejní informácie, ktoré nie sú súčasťou súdneho spisu a bude tak riskovať ďalšie trestné stíhanie. ESĽP rozhodol, že nemožno očakávať od osoby obvinenej zo závažného trestného činu, že bude schopná bez odbornej rady obhajcu, adekvátne porovnať benefity zverejnenia informácie a riziko ďalšieho trestného stíhania ako následok. Z tohto dôvodu konanie nespĺňalo podmienky spravodlivého súdneho konania v zmysle článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) Dohovoru.

Článok 6 ods. 3 písm. d) – právo vypočúvať a dať vypočúvať svedkov

V tomto bode ESĽP pripomenul, že prípustnosť dôkazných prostriedkov je vecou vnútroštátneho práva. Úlohou ESĽP je skôr posúdiť, či konanie ako celok možno hodnotiť ako spravodlivé. Hoci obhajcovi sťažovateľa nebolo zabránené klásť svedkom prokuratúry otázky, spor spočíval v tom, že sťažovateľovi bol zamedzený prístup k informáciám, ktorými disponovala AIVD a ktoré by potenciálne mohli vyvolať pochybnosť o jeho vine. Snahou obhajcu bolo poukázať na alternatívny scenár skutkových okolností, čo ESĽP síce považoval za teoreticky legitímnu stratégiu obhajoby, ale tento zámer obhajoby nezakladá nárok obvineného klásť neadekvátne požiadavky na zverejňovanie utajených informácií. Sťažovateľ bol odsúdený na základe veľkého počtu (53) rôznych dôkazov a ESĽP dospel k záveru, že vnútroštátne súdy nekonali arbitrárne, keď sťažovateľovi neumožnili predvolať všetkých svedkov či spôsobom výsluchu, ktorým sa utajila ich identita. ESĽP rozhodol, že v tomto bode nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) Dohovoru.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

6 Sakhnovskiy proti Rusku, sťažnosť č. 21272/03

7 Perez proti Francúzsku, sťažnosť č. 47287/99

8 Campbell proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 13590/88

9 Erdem proti Nemecku, sťažnosť č. 38321/97

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Justičná verzia pingpongu medzi súdom a správnym orgánom

Článok 46 ods. 3 smernice 2013/32/EÚ o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že za okolností, ako sú okolnosti vo veci samej, keď súd prvého stupňa konštatoval, po tom, čo vykonal úplné a *ex nunc* posúdenie všetkých relevantných skutkových a právnych okolností predložených žiadateľom o medzinárodnú ochranu, že na základe kritérií stanovených smernicou 2011/95/EÚ o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany musí byť tomuto žiadateľovi priznaná takáto ochrana z dôvodu, ktorý uvádza na podporu svojej žiadosti, ale správny alebo kvázi súdny orgán následne prijal rozhodnutie, ktoré je v opačnom zmysle bez toho, aby na tento účel preukázal vznik nových skutočností odôvodňujúcich nové posúdenie potrieb medzinárodnej ochrany uvedeného žiadateľa, uvedený súd musí zmeniť toto rozhodnutie, ktoré nie je v súlade s jeho skorším rozsudkom, a nahradiť toto rozhodnutie svojím vlastným rozhodnutím, pokiaľ ide o žiadosť o medzinárodnú ochranu, pričom v prípade potreby neuplatní vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá by mu zakazovala takto postupovať.

*Rozsudok Súdneho dvora z 29. júla 2019 vo veci C-556/17,
Torubarov – ECLI:EU:C:2019:626.*

1 Návrhy generálneho advokáta Michala Bobeka prednesené 30. apríla 2019 vo veci C-556/17, Torubarov – ECLI:EU:C:2019:339.

Formulácia „justičná verzia pingpongu“ použitá v nadpise je vypožičaná z návrhov generálneho advokáta Michala Bobeka, ktoré v tejto veci predniesol.¹ Takto označil opakované prehadzovanie si veci medzi súdom rozhodujúcim v správnom súdnictve a správnym orgánom. K týmto situáciám dochádza v prípade, keď súd v rámci správneho súdnictva môže rozhodnutie správneho orgánu zrušiť, ale nemôže ho nahradiť vlastným rozhodnutím a musí vec vrátiť správnejmu orgánu na nové posúdenie a rozhodnutie.

Keď budeme aj ďalej používať športovú terminológiu, tak hráčmi sú v tomto prípade maďarský súd a maďarský Úrad pre prisťahovalectvo a občianstvo (ďalej len „Úrad“). Loptičkou je ruský občan Alekszij Torubarov, voči ktorému je v Rusku od roku 2008 vedených viacero trestných konaní, ktoré súvisia s jeho aktivitami týkajúcimi sa ruskej opozičnej politickej strany a mimovládnej organizácie zastupujúcej záujmy podnikateľov. Preto sa rozhodol usadiť sa v Rakúsku a potom v Českej republike, odkiaľ však bol v roku 2013 na základe medzinárodného zatykača vydaný späť do Ruska. O odchod z krajiny sa pokúsil opätovne a 9. decembra 2013 prekročil

maďarskú hranicu. V ten istý deň požiadal v Maďarsku o medzinárodnú ochranu. Jeho žiadosť už bola trikrát Úradom zamietnutá. Prvé dve rozhodnutia boli v rámci správneho súdnictva zrušené príslušným maďarským súdom a súd v oboch rozsudkoch konštatoval, že pán Torubarov splňa podmienky pre poskytnutie medzinárodnej ochrany. Momentálne súd rozhoduje o zrušení tretieho rozhodnutia Úradu a v rámci tohto konania predložil Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku.

Vnútroštátny súd poukazuje na to, že maďarská právna úprava neposkytuje súdu žiadny prostriedok na to, aby si vynútil rešpektovanie svojho rozsudku správnym orgánom. Podľa zákona o správnom konaní je síce správny orgán viazaný výrokom a odôvodnením súdneho rozhodnutia a v novom konaní a pri prijímaní nového rozhodnutia musí postupovať v súlade s ním, ale podľa maďarskej vlády sa má toto ustanovenie vykladať tak, že v záujme zachovania rozdelenia právomocí medzi správny orgán a súd môže tento súd dávať pokyny k skutkovým okolnostiam, ktoré treba preskúmať, a novým dôkazom, ktoré majú byť zhromaždené, poskytnúť výklad zákona a uviesť relevantné skutočnosti, ktoré musí správny orgán zohľadniť, ale nemôže ho zaväzovať, pokiaľ ide o konkrétne posúdenie daného prípadu.

Keďže predmetná maďarská právna úprava predstavuje implementáciu smernice 2013/32/EÚ o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (ďalej len „smernica 2013/32“), chce vnútroštátny súd svojou prejudiciálnou otázkou zistiť, či nemôže odvodiť svoju právomoc na pozmenenie predmetného správneho rozhodnutia z práva Únie, konkrétne z článku 46 ods. 3 smernice 2013/32, ktorý vyžaduje od štátov, aby žiadateľom o medzinárodnú ochranu zabezpečili právo na účinný opravný prostriedok pred súdom a z článku 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), ktorý upravuje právo na účinný prostriedok nápravy.

Súdny dvor založil svoju odpoveď na troch skutočnostiach, ktoré vyplývali už z jeho skorších rozhodnutí, najmä z rozhodnutia vo veci C-585/16, *Alheto*.²

Po prvé, na základe článku 46 ods. 3 smernice 2013/32 sú členské štáty povinné upraviť svoje vnútroštátne právo tak, aby vybavovanie žalôb proti rozhodnutiam správnych orgánov so sebou prinieslo preskúmanie všetkých skutkových a právnych okolností, ktoré mu umožňujú vykonať aktualizované posúdenie prejednávanej veci, tak aby sa žiadosť o medzinárodnú ochranu mohla posudzovať vyčerpávajúco bez toho, aby bolo potrebné vrátiť spis uvedenému orgánu. Prijatím smernice 2013/32 nemal normotvorca Únie v úmysle zaviesť spoločné pravidlo, podľa ktorého by kvázi súdny alebo správny orgán uvedený v článku 2 písm. f) tejto smernice mal po zrušení svojho pôvodného rozhodnutia o žiadosti o medzinárodnú ochranu stratiť svoju právomoc, takže členské štáty majú možnosť stanoviť, že vec sa musí po takomto zrušení vrátiť tomuto orgánu, aby o nej znovu rozhodol. To znamená, že členské štáty majú určitý rozhodovací priestor pri stanovení pravidiel týkajúcich sa spracovania žiadosti o medzinárodnú ochranu, ak pôvodné rozhodnutie takého orgánu bolo zrušené súdom. Môžu sa rozhodnúť medzi kasačným systémom, v rámci ktorého vnútroštátny súd nemôže vlastným rozhodnutím priamo nahradiť nijakú časť rozhodnutia vydaného v správnom konaní, a systémom, v ktorom je časť rozhodnutia správneho orgánu alebo celé rozhodnutie zrušené a nahradené rozhodnutím súdu.

Avšak v rámci tohto rozhodovacieho priestoru sú členské štáty povinné dodržiavať článok 47 Charty, ktorý zakotvuje v prospech každej osoby, ktorej práva a slobody zaručené právom Únie boli porušené, právo na účinný opravný prostriedok pred súdom.

Po druhé, článok 47 Charty má priamy účinok, keďže z neho vyplýva samostatne uplatniteľné právo, ktoré nevyžaduje spresnenie ustanoveniami práva Únie alebo vnútroštátnym právom. Rovnaký záver platí aj pre článok 46 ods. 3 smernice 2013/32 v spojení s článkom 47 Charty.

Po tretie, článok 46 ods. 3 smernice 2013/32 by bol zbavený akéhokoľvek potrebného účinku, ak by sa pripustilo, že správny orgán môže po vyhlásení rozsudku, ktorým prvostupňový súd v súlade s týmto ustanovením vykonal úplné a *ex nunc* posúdenie potreby medzinárodnej ochrany žiadateľa, prijať rozhodnutie, ktoré je v rozpore s týmto posúdením. V tejto súvislosti Súdny dvor uviedol, že na prvý pohľad sa zdá, že maďarský zákon o správnom konaní zabezpečuje súlad s uvedenou požiadavkou, keď stanovuje, že správny orgán je viazaný výrokom a odôvodnením súdneho rozhodnutia a v novom konaní a pri prijímaní nového rozhodnutia musí postupovať v súlade s ním. V praxi maďarských orgánov je však výklad tohto ustanovenia taký, že umožňuje správnomu orgánu nerešpektovať stanovisko súdu, čo dokazuje aj prípad pána Torubarova.

Vzniká tak otázka, či v prípade, ak správny orgán, ktorému bol vrátený spis na nové konanie, nevyhovел rozsudku o zrušení jeho rozhodnutia, vyplýva z práva Únie právomoc pre vnútro-

2 Rozsudok Súdneho dvora z 25. júla 2018 vo veci C-585/16, *Alheto*, EU:C:2018:58

štátny súd nahradiť svojím vlastným rozhodnutím rozhodnutie správneho orgánu, a to napriek vnútroštátnej právnej úprave, ktorá mu zakazuje takto postupovať.

Podľa Súdneho dvora nie je možné hovoriť o účinnom prostriedku nápravy, tak ako to vyžaduje článok 46 ods. 3 smernice 2013/32 a článok 47 Charty, ak rozsudok súdu vydaný po vykonaní preskúmania v súlade s požiadavkami článku 46 ods. 3 smernice 2013/32, v ktorom tento súd rozhodol, že žiadateľ spĺňa podmienky pre poskytnutie medzinárodnej ochrany, zostáva neúčinný, keďže uvedený súd nemá akýkoľvek prostriedok na to, aby si vynútil rešpektovanie svojho rozsudku.

Vnútroštátna právna úprava, ktorá v takejto situácii neumožňuje súdu nahradiť rozhodnutie správneho orgánu vlastným rozhodnutím, sa dostáva do rozporu s právom Únie, v dôsledku čoho by ju vnútroštátny súd v súlade s princípom prednosti práva Únie nemal aplikovať. Namiesto nej by mal vychádzať z článku 46 ods. 3 smernice 2013/32 a článku 47 Charty, z ktorých podľa Súdneho dvora vyplýva právomoc vnútroštátneho súdu zmeniť sporné správne rozhodnutie, ktoré nie je v súlade s jeho predchádzajúcim rozsudkom, a nahradiť toto rozhodnutie svojím vlastným rozhodnutím.

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

Ústav medzinárodného práva a európskeho práva

UPJŠ v Košiciach, Právnická fakulta

Ladislav Čendula: Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii

Slovenská advokátska komora nadväzuje na už skôr vydané knihy o niektorých významných slovenských advokátoch pôsobiach v dávnejšej minulosti, či v druhej polovici 20. storočia. Vydala ďalšiu knihu spomienok, tentoraz banskobystrického advokáta Ladislava Čendulu.

Kniha *Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii* vznikla v spolupráci s banskobystrickým redaktorom Jozefom Habočíkom. Spomienky Ladislava Čendulu približujú čitateľom nielen jeho život v advokácii, ale aj život banskobystrickej advokácie. Súčasťou knihy sú aj spomienkové texty viacerých súčasných advokátov z Banskej Bystrice a Zvolena, ktorých profesijný život bol so životom staršieho kolegu úzko spätý.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur.

V prípade záujmu kontaktujte: ondrisova@sak.sk

Aktuálne udalosti

Memorandum o spolupráci medzi SAK a Law Society of England and Wales

Predseda Slovenskej advokátskej komory **Tomáš Borec** a prezident *Law Society of England and Wales* **Simon Davis** podpísali dňa 9. augusta 2019 *Memorandum o porozumení a spolupráci medzi Slovenskou advokátskou komorou a Law Society of England and Wales*, ktorého predmetom je posilnenie a podpora vzájomných privilegovaných vzťahov založených na spoločnom záujme ohľadom budúcnosti advokácie v Európe a v našich štátoch. Strany sa dohodli na spolupráci s cieľom podporovať vzájomné spoznávanie právnych a súdnych systémov oboch krajín, rozvíjať priateľstvo a jednotu medzi advokátmi, rozvíjať systém vzájomnej propagácie podujatí a školení, podporovať vzťahy, najmä zdieľaním informácií o etike a osvedčených postupoch v odbornej praxi a základných pravidlách upravujúcich advokátske povolanie. Celé znenie dokumentu si môžete prečítať na stránke www.sak.sk v sekcii *Aktuality*.

Nový dištančný kurz HELP o procesnoprávných zárukách v trestnom konaní

Po úspechu predchádzajúcich HELP kurzov Slovenská advokátska komora v spolupráci s Radou Európy chystá pre advokátov ďalší dištančný kurz HELP. Nový e-learningový kurz na tému procesných záruk v trestnom konaní a právach obetí trestných činov máme záujem spustiť začiatkom roka 2020. O podrobnostiach vás budeme informovať prostredníctvom

komunikačných kanálov komory v priebehu jesene. Sieť HELP (*Human rights Education for Legal Professionals*) Rady Európy sa zaoberá tvorbou a financovaním vzdelávacích kurzov pre advokátov, sudcov a prokurátorov na e-learningovej platforme Rady Európy. Aktuálne HELP ponúka vyše 25 kurzov, ktoré v spolupráci s národnými inštitúciami postupne implementuje formou dištančného vzdelávania.

Slovenská advokátska komora dosiaľ sprostredkovala pre svojich členov tri dištančné kurzy HELP o ochrane osobných údajov a práve na súkromie.

Legislatívna činnosť Slovenskej advokátskej komory

Slovenská advokátska komora sa v rámci svojej činnosti zapája do legislatívneho procesu, či už ako člen pracovných skupín ministerstiev alebo pripomienkovaním návrhov noviel a zákonov. Naši zástupcovia momentálne pôsobia v pracovných skupinách, ktoré sa zaoberajú témou opatrovníctva dospelých osôb, novelou Trestného zákona a Trestného poriadku, novelou zákona o obchodnom registri, reformou súdnictva v oblasti poručenskej agendy, zmenami vo fungovaní arbitrážnych súdov a mnohých ďalších. Sme radi, že hlas advokátov je pri tvorbe a zmenách právnych predpisov rešpektovaný.

Rozsiahle pripomienky sme zaslali aj k predbežnému návrhu chystanej novely trestného zákona a trestného poriadku, v ktorých zásadne nesúhlasíme s mnohými navrhovanými zmenami.

Novela zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách

V návrhu novely predloženom ministerstvom spravodlivosti je významnou navrhovanou zmenou výrazné zúženie okruhu dražobníkov (osôb, ktoré môžu dražbiť) len na správcov konkurzných podstát. Výkon dražobníka už nemá byť živnosťou ako doteraz. Sprešňuje sa postup pri ohodnocovaní predmetu dražby a revízne postupy pri vypracovanom znaleckom posudku, upravuje sa odmena za vykonanie dražby. Novelizácia Občianskeho zákonníka, ku ktorej touto novelou dochádza, obsahuje úpravu výmazu premlčaných záložných práv a má zabrániť obštrukciám pri výkone záložného práva následným zriaďovaním tiarch na zálohu. Slovenská advokátska komora k návrhu predložila závažnú pripomienku, ktorou žiada, aby dražobníkom nebol *pro futuro* výlučne správca konkurznej podstaty, ale s ohľadom na dôvody, ktoré predkladateľa k návrhu viedli, a skúsenosti s doterajšom praxou, navrhujeme od predloženého návrhu upustiť a prijať alternatívne riešenie, v zmysle ktorého by dražobníkom bol advokát. Advokát spĺňa tieto predpoklady, má vysokoškolské vzdelanie a odbornú skúšku, takisto musí spĺňať podmienku bezúhonnosti a byť poistený.

Mgr. Alexandra Donevová
Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Pýta(j)te sa predsedníctva

Akým spôsobom sa realizuje proces predlžovania certifikátov na elektronickom advokátskom preukaze?

Slovenská advokátska komora vydáva advokátom aktuálne dva certifikáty, jeden kvalifikovaný (mandátny) certifikát (ďalej len „QCM“) a jeden komerčný certifikát (ďalej len „KC“). Prvotné vydanie advokátskeho preukazu s čipom a vydanie certifikátov nie je spoplatnené. V prípade zmien, ku ktorým dôjde v priebehu výkonu advokátskej praxe a takéto zmeny majú vplyv buď na údaje uvedené na samotnom advokátskom preukaze s čipom, alebo v ich dôsledku je potrebné vydanie nových certifikátov advokátovi (zmena OP má vplyv na číslo OP, ktoré je v certifikáte uvedené) poplatok vynaložený na vydanie nových certifikátov, prípadne nového preukazu s certifikátmi hradí advokát.

Predĺženie certifikátov v rámci ich platnosti cez online službu aktuálne nie je spoplatnené a týmto spôsobom vydané certifikáty hradí komora. V prípade nepodania online žiadosti o vydanie následných certifikátov cez online službu je potrebná osobná návšteva advokáta na niektorom z pracovísk komory (sídlo v Bratislave, pracovisko v Košiciach) a povinnosť uhradiť takto vydané certifikáty má advokát.

Advokátovi, ktorý disponuje platnými certifikátmi (QCM a KC), býva zo strany certifikačnej autority zaslaný notifikačný e-mail (na e-mailovú adresu, ktorú uviedol pri prvotnom vydaní certifikátov) vždy 21 a 7 dní pred skončením platnosti týchto certifikátov. Môže sa stať, že sú tieto e-maily vyhodnotené ako mail s nevhodným obsahom, preto **odporúčame advokátom poznamenať si dátum platnosti certifikátov aj iným spôsobom**, aby mohli žiadosť o vydanie následných certifikátov (ak nedošlo počas ich platnosti k žiadnym zmenám, ktoré by mali vplyv na údaje uvedené v certifikátoch) podať prostredníctvom online žiadosti a teda bez nutnosti osobnej účasti na komore.

Pri predlžovaní certifikátov pomocou online služby je potrebné dbať na podanie žiadosti o vydanie následného QCM aj KC. Notifikačný e-mail od certifikačnej autority je generovaný automaticky a môže znieť na oba certifikáty zároveň, prípadne môže byť informácia doručená v dvoch samostatných e-mailoch - vydanie následného QCM v jednom e-maily a vydanie následného KC v druhom e-maile. V prípade podania žiadosti o vydanie následného KC je advokátovi tento doručený automaticky. Vydanie následného QCM podlieha verifikácii na strane komory, preto doručenie následného QCM môže trvať aj niekoľko dní (obvykle nie viac ako 7 dní). Pri podávaní žiadostí sa na elektronický advokátsky preukaz automatiky generuje privátny kľúč k príslušnému certifikátu (t. j. ako ku QCM, tak aj ku KC). Tento privátny kľúč je potrebný pre úspešné dokončenie inštalácie vydaných následných certifikátov (doručených prostredníctvom

e-mailu), preto je potrebné privátny kľúč na elektronickom advokátskom preukaze ponechať a rozhodne ho nevymazať. Vymazanie privátneho kľúča je nevratné a takýto stav nie je možné konvalidovať, iba nahradením novými certifikátmi (už s povinnosťou uhradiť náklad s tým spojený).

Podanie žiadosti o vydanie následných certifikátov je možné prostredníctvom aplikácie ICAReNewZEP, prípadne pomocou online služby (na ktorú je advokát presmerovaný priamo po kliknutí na príslušné tlačidlo uvedené v notifikačnom e-maily doručenom z certifikačnej autority).

V prípade potreby konzultovať proces podania žiadosti o vydanie následného certifikátu môže advokát kontaktovať priamo certifikačnú autoritu telefonicky alebo mailom na info@dtca.sk. V prípade potreby konzultovať proces podania žiadosti o vydanie nového elektronického advokátskeho preukazu sa neváhajte obrátiť telefonicky alebo e-mailom na kanceláriu komory (office@sak.sk).

Pre voľbu konkrétneho dátumu vyzdvihnutia nového elektronického advokátskeho preukazu, prípadne nových certifikátov, je advokátom k dispozícii online rezervačný formulár prístupný na stránke www.sak.sk po prihlásení sa menom a heslom v časti *Preukaz advokáta následne Vyzdvihnutie preukazu* pomocou voľby *termínu vyzdvihnutia preukazu* (čo zahŕňa aj vydanie nových certifikátov, ak elektronickým advokátskym preukazom už disponujete).

OZNAM

Advokáti nerezidenti, hosťujúci euroadvokáti a usadení euroadvokáti môžu od 1. augusta 2019 žiadať o alternatívny autentifikátor na prístup do svojej elektronickej schránky a k elektronickým službám (alternatíva k občianskemu preukazu s čipom).

Dňa 1. augusta 2019 nadobudla účinnosť vyhláška Ministerstva vnútra SR č. 239/2019 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva vnútra SR č. 29/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o alternatívnom autentifikátore.

V zmysle tejto novely môžu advokáti nerezidenti, hosťujúci euroadvokáti a usadení euroadvokáti, ktorí nemajú trvalý pobyt na území SR a nemali tak možnosť doteraz prístupu do svojej elektronickej schránky a ani k elektronickým službám, požiadať o alternatívny autentifikátor na príslušnom útvare cudzineckej polície. Alternatívny autentifikátor je plnohodnotná náhrada občianskeho preukazu s čipom.

Slovenská advokátska komora dlhodobo na tento problém poukazovala, aj za jej aktívnej účasti v medzirezortnom pripomienkovom konaní sa uvedený problém podarilo vyriešiť. Uvidíme, čo ukáže aplikačná prax. Slovenská advokátska komora bude priebeh sledovať a na prípadné nedostatky, ktoré zistí, poukáže.

Koncipientske okienko

Miesto konania seminárov

V *Bulletine slovenskej advokácie* č. 7-8/2019 sú na tomto mieste uverejnené informácie o novom nastavení systému vzdelávania advokátskych koncipientov. V nadväznosti na to a dopyty koncipientov doplníme organizačné informácie o mieste konania seminárov v Bratislave.

Slovenská advokátska komora prenajala a zriadila nové školiace priestory v budove, ktorá susedí so sídlom komory. **Miestom konania seminárov je 4. poschodie budovy AXA na Kolárskej ul. 6 v Bratislave.** V týchto priestoroch sa nachádzajú technicky vybavené prednáškové miestnosti určené na organizovanie úvodných aj praktic-

kých seminárov pre advokátskych koncipientov. Sem bol presťahovaný aj celý odbor výchovy a vzdelávania SAK a sťažnostné oddelenie SAK.

Vstup do budovy AXA je zabezpečený kartovým systémom. Každý návštevník komory dostane pri vstupe na recepcii kartu, aby sa mohol dostať do priestorov SAK:

- cez turniket k výťahom a k schodisku na prízemí,
- výťahom smerom nahor z prízemia na 4. poschodie,
- cez vstupné dvere zo schodiska na 4. poschodí.

Pred odchodom z budovy odovzdá každý návštevník kartu pracovníkovi recepcie na prízemí.

Redakčná rada *Bulletinu slovenskej advokácie* na svojom zasadnutí 15. mája 2019 vyhodnotila publikačnú súťaž vyhlásenú pre advokátskych koncipientov na tému **Význam advokácie v právnom štáte.**

Do redakcie prišli zaujímavé príspevky, z ktorých postupne uverejníme – okrem víťazného, ktorý bol publikovaný v BSA č. 5/2019 – ešte ďalšie dva.

Advokácia ako dôležitý pilier právneho štátu

Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. No je tomu skutočne tak? Zvrchovanosť, demokracia, ale aj právny štát nie sú a dovoľím si tvrdiť, že ani nikdy nebudú absolútnymi veličinami. Je o nich možné uvažovať len v istej miere, rešpektujúc tak ich relatívny charakter ovplyvňovaný čiastkovými premennými. Jednou z hodnôt predurčujúcich kvalitu právneho štátu je nepochybne aj advokácia, ktorá v našich zemepisných šírkach zaujíma nezastupiteľné miesto. Advokácia, to nie sú len zákonom dané právomoci a kompetencie SAK, či personálny substrát advokátov a ich advokátskych koncipientov z pohľadu ich kvantity. To by bolo veľmi zjednodušené, ba až hanlivé ponímanie advokátskeho stavu. Je to aj dlhodobá tradícia a história samostatnej a postupom času sa neustále vyvíjajúcej ustanovizne, ktorá dennodenne napomáha pri upevňovaní ideí právneho štátu aj pri uvádzaní neosobných textov právnych predpisov do praktického

života ľudí, v snahe pomôcť ukázať im tú správnu cestu. Ak by som chcel advokáciu objektivizovať, asi by som ju pripodobnil rukám majstra tesára, ktorý aj keď už má v hlave vytvorenú ucelenú predstavu svojho budúceho diela, musí túto dokázať pretaviť do hmotnej podoby pomocou nástrojov, ktoré by bez svojich rúk nemal ako uchopiť, držať a narábať s nimi. Pod týmito nástrojmi je potrebné chápať celý súbor právnych predpisov tvoriaci právny poriadok Slovenskej republiky, a tými rukami nikoho iného, než odborne kvalifikovaných, nezávislých, mlčanlivých, profesionálne vystupujúcich a čestne sa správajúcích advokátov. Ako už bolo naznačené, nezávislá, diskretná a odborne i osobnostne kvalifikovaná advokácia je podmnožinou pojmu právny štát, a preto tieto pojmy nie je možné od seba umelo a účelovo oddeľovať. Tam, kde nie je advokácia, ktorá by sa vyznačovala uvedenými vlastnosťami, tam nikdy nebol, nie je a pro futuro ani nemôže existovať právny štát. Pokiaľ niekto zastáva opačný názor, znamená to, že fabuluje, alebo prejavuje nízku mieru právneho vedomia. Vzťah advokácie a právneho štátu môžeme chápať aj ako vzájomné pôsobenie spojených nádob, pri ktorom negatívny zásah do jednej zo súčastí tohto vzťahu priamo úmerne ovplyvní tú druhú. Spomedzi mnou uvedených vlastností za najdôležitejšie považujem práve nezávislosť a mlčanlivosť pri výkone advokácie, ktoré dosahujú úroveň nie len zásady pripúšťajúcej výnimku z jej uplatňovania, ale rovno nemenného princípu. Nezávislosť a mlčanlivosť pri výkone advokácie preto musia byť garantované a chránené voči všetkým nežiaducim vplyvom, počnúc od neprimerane zasahujúcich novelizácií ako dôsledku unáhleného a neuváženeho legislatívneho procesu, cez negatívne zasahovanie zo stra-

ny neodborných, laických vyjadrení a v nejednom prípade až sugestívnych a hanlivých komentárov zo strany médií a verejných činiteľov, až po fyzické útoky na životy, zdravie či majetok advokátov, zvlášť, ak tieto útoky súvisia s výkonom ich povolania.

Začnime pri legislatívnych zmenách, ktoré, pokiaľ sú vykonávané uvážlivo a zdržanlivo a sú výsledkom odbornej diskusie, môžu byť vnímané ako prínosné a zvyšujúce mieru právnej istoty. Potvrďuje to aj Správa o výsledkoch prieskumu Index právnej istoty, z ktorej vyplýva, že pri niektorých novelizáciách právnej úpravy došlo k zvýšeniu miery právnej istoty, zároveň však musíme dodať, že v rámci posudzovaných novelizácií nešlo o zmeny výraznejšie sa dotýkajúcich advokácie. Vrásky na čele by každému občanovi znalého práva mali vyvolávať tie legislatívne zábery zákonodarcu, ktoré by čo i len okrajovo mohli zasahovať do fungovania advokácie. Zákonodarcu by už v procese tvorby návrhu novelizácie mal dôsledne uvážiť, či ním navrhované zmeny, alebo úplne nový text zákona, jednoznačne a bezvýhradne obstoja v teste negatívnych vplyvov na princípy nezávislosti a mlčanlivosti. Preto prípadné zamýšľané zmeny platného práva dotýkajúce sa advokácie, by mali byť náležite odkomunikované so zástupcami všetkých právnych profesií a akademickej obce, zohľadňujúc tak názory a pripomienky tých, ktorí sú najpovolanejší k účasti na erudovanej debate. Nie je mojím zámerom upierať právo legislatívnej iniciatívy jednotlivým členom zákonodarného zboru, avšak nie som fanúšikom prílišného legislatívneho aktivizmu, ktorý, ako možný prejav populizmu je často motivovaný len krátkodobými politickými cieľmi predkladateľa návrhu. Rovnako nie som prívržencom schvaľovania legislatívnych zmien v skrátrenom legislatívnom konaní, pretože sa tým do značnej miery obmedzuje možnosť tak potrebnej odbornej diskusie. V rovine úvah de lege ferenda však dávam na zváženie aj prípadné zaradenie SAK medzi povinne pripomienkujúce subjekty pôsobiace pri vláde SR, samozrejme bez toho, aby to akýmkoľvek spôsobom zasahovalo do nezávislosti advokácie a za podmienky zachovania povahy SAK ako predstaviteľa záujmovej samosprávy nezávislého od štátu. Obzvlášť by malo byť garantované miesto pri pomyselnom okružlom stole pre zástupcov advokácie v prípade takých legislatívnych úprav, ktoré priamo alebo aj nepriamo súvisia s fungovaním advokácie, a to v záujme predchádzania prijímania právnych úprav spôsobom „o nás, bez nás“.

Ako presný opak vyššie uvedených negatívnych javov, s ktorými sa stretávame v legislatívnom procese, by som chcel poukázať na tie jednoznačne pozitívne pôsobiace legislatívne zmeny, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. januárom 2019, a ktoré podľa môjho názoru posilňujú fungovanie právneho štátu a čiastočne aj zvyšujú mieru nezávislosti advokácie. Tou prvou je novelizácia skutkovej podstaty trestného činu Neoprávnené podnikanie, ktorá

represívnym spôsobom vytláča nepoctivú konkurenciu v podobe tzv. „pokútnikov“ z trhu poskytovania právnych služieb. Aj keď si to laická verejnosť neuvedomuje, deformáciou tohto osobitného trhu služieb sa priamo úmerne znižuje aj vymožitelnosť práva, nakoľko tzv. „pokútníci“ nie sú v rámci výkonu povolania advokáta povinne poistenými osobami, čo v konečnom dôsledku môže znamenať aj to, že finančné dopady za ich prípadné (a vzhľadom na ich neodbornosť aj očakávané) pochybenia budú musieť v plnej miere znášať samotní klienti. Druhou významnou novelizáciou je prepracovanie ustanovovania *ex offio* obhajoby v trestných veciach. Vďaka zavedeniu náhodného elektronického prideľovania obhajoby je možné vyjadriť nádej, že doterajšia prax bude už historicky prekonaná. Som presvedčený, že pri pôvodnom spôsobe prideľovania *ex offio* obhajoby nebol obhajca až tak úplne nezávislý, pokiaľ konajúci súd síce nesprávne, ale predsa považoval samého seba za predĺženú ruku obžaloby. Teoreticky sa to mohlo stať najmä pri služobne starších sudcoch, ktorí sa ešte stále považovali za súčasť pojmu orgán činný v trestnom konaní v zmysle právneho stavu platného do konca roka 2005. Ak napríklad v konaní pred súdom rozhodol predseda senátu o ustanovení obhajcu, ktorý sa svojho poslanca náležite zhostil a obhajobu vykonával aktívne, u dotyčného sudcu už nemusel mať to šťastie pri ďalšom prideľovaní *ex offio* obhajoby. Ďalej tiež poukážem na prípady, kedy sa pri prideľovaní *ex offio* obhajoby uprednostňovala úzka skupina obhajcov nepomerne častejšie než iní obhajcovia, čo u tých preferovaných mohlo viesť k pocitu zaviazanosti voči tým, ktorí ich za *ex offio* obhajcu opätovne a pravidelne ustanovovali. Tieto a im podobné praktiky sa negatívnym spôsobom podpisovali na znížovaní dôveryhodnosti justície, ktorá v širšom slova zmysle zahŕňa aj advokáciu, ale najmä na miere nezávislosti advokáta od osôb rozhodujúcich o prideľovaní *ex offio* obhajoby. Pritom bez viery v spravodlivosť a skutočne nezávislú advokáciu aj v rámci trestného konania, sa idea právneho štátu stáva len akousi chimérou a vzdialenou utópiou.

Ako druhú skupinu javov, resp. faktorov, atakujúcich advokáciu som označil negatívne pôsobenie médií a časti politického spektra. Položme si najskôr otázku: Ako vníma široká laická verejnosť advokáciu? Na základe mojich osobných skúseností musím s poľutovaním konštatovať, že priemerný laik nerozlišuje medzi advokátom, notárom, prokurátorom či mediátorom. Považujem to za prejav nedostatku elementárneho prehľadu a nízkej úrovne právneho vedomia, ktoré by (v ideálnom svete) v súčinnosti s objektívne a profesionálne pôsobiacimi médiami bolo možné odstrániť. Dnešná doba však objektivite a erudovanosti v mediálnom priestore jednoducho nepraje. Len pre zaujímavosť, koľkokrát diváci mali možnosť sledovať reportáž o advokácii, pri ktorej boli ako ilustračné zábery použité snímky prokurátorského či sudcovského taláru?

Je to skutočne len maličkosť, ale pokiaľ novinárska obec nedokáže od seba odlíšiť tri farebné variácie talárov, nemôžeme od nej očakávať, že v podstatnejších právnych otázkach bude informovať verejnosť korektne, vecne a presne. Pozrime sa napríklad na úvahy a komentáre z mediálneho priestoru pred, ale aj počas procesu voľby kandidátov na sudcov Ústavného súdu SR, kedy navrhnuté osobnosti boli posudzované nie podľa ich skúseností, dosiahnutých výsledkov a dlhoročnej právnej praxe, ale odvodené od ich klientov či osôb, ktoré ich nominovali. Napríklad jeden z mienkotvorných denníkov za menom kandidáta, ktorý je aj aktívny advokát, uviedol, že „obhajuje aj Mikuláša Černáka“. Prepáčte, ale mne pridaná hodnota tejto informácie akosi uniká. Podobné scestné úvahy v minulosti dôrazne odmietla aj SAK, ktorá poukázala na to, že pokiaľ lekár ošetrí politika, neznamená to, že sa stotožňuje s jeho politickými názormi. Toto je ukážkový príklad nepochopenia podstaty činnosti advokáta, resp. úlohy obhajcu v trestnom konaní. V niektorých prípadoch sú pôvodcami odvodzovania kvalít advokáta od jeho klienta aj „erudovaní“ politici, napríklad absolventi múzických umení, ktorí svojou nekompetentnosťou vytvárajú problém tam, kde v skutočnosti žiaden neexistuje. Takou bola aj neoprávnená kritická reakcia na osobu ministra spravodlivosti, ktorý mal v minulosti ako advokát poskytovať právne zastúpenie „osobám podozrivým z daňových podvodov“. Nehovoriac o nepochopení princípu prezumpcie nevinoty zo strany kritizujúceho politika, tento ako autor takýchto úvah zrejme ešte nikdy neprišiel do kontaktu so správcom dane, resp. s daňovou kontrolou či daňovým konaním vo všeobecnosti. Tvrdím to preto, že v rámci daňovej kontroly postačuje pracovníkom správcu dane na neuznanie daňových výdavkov či nadmerných odpočtov aj skutočne zanedbateľná pochybnosť, a hľa, z pohľadu médií či niektorých snaživých politikov sa zrodil „daňový podvodník“. Je potom na uváženie, prečo sa takéto a podobné scestné úvahy a komentáre vôbec dostávajú do médií? Nie som obhajcom akejkoľvek cenzúry, ale novinári ako osoby s fakticky neobmedzenou možnosťou ovplyvňovania verejnej mienky, majú v svojich rukách obrovskú moc, ktorá však ide ruka v ruku s vysokou mierou zodpovednosti. Preto, z dôvodu zamedzenia prieniku neodborných úvah a vyjadrení do mediálneho priestoru, mali by médiá k takýmto „problémom“ oslovovať a prizvať aj právnych odborníkov s cieľom uviesť veci na pravú mieru. V opačnom prípade bude veľmi ťažké očakávať od laickej verejnosti, že táto si utvorí o práci advokáta čo i len trochu objektívny obraz a úsudok. A znovu sa dostávame k príčine problému, ktorou je ustavičné podkopávanie postavenia advokáta v očiach verejnosti, a tým aj k nevyhnutnému zníženiu dôvery občana v právny štát. Pokiaľ verejnosť nevníma advokáta vo všeobecnosti ako osobu povolanú k obrane iného, ale ako jeho spolupáchateľa, potom sa s každou ďalšou ne-

gatívnu mediálnu kačicu znižuje vážnosť a dôstojnosť advokátskeho stavu a tým aj pomyselná latka právneho štátu.

Ako tretiu skupinu javov ohrozujúcich základné princípy fungovania advokácie a dosiahnutej úrovne právneho štátu, je potrebné označiť útoky na životy, zdravie či majetok advokátov, súvisiacich s výkonom ich povolania. Akékoľvek snahy o naštartenie nezávislosti a mlčanlivosti advokáta je nutné rázne odmietnuť a odsúdiť. Aj keď to nie je bežný jav, za ostatné roky bolo medializovaných niekoľko prípadov útokov na advokátov, ktoré s najväčšou pravdepodobnosťou súviseli s výkonom ich činnosti. Znepokojuje ma fakt, že v porovnaní s útokmi na predstaviteľov novinárskej obce, sa prípadom zastrašovania a útokov voči advokátom nevenuje rovnaká pozornosť a publicita. V súvislosti s tým je namieste si položiť otázku, prečo verejnosť vníma ataky na advokátov menej citlivo a s menšou intenzitou odsúdenia a znepokojenia, než je tomu v prípade útokov na novinársku obec? V rámci svojich úvah som dospel k nasledujúcim záverom. Pokiaľ sa odpoveď na vyššie sformulované otázky snažím získať interpretáciou článku 1 Ústavy SR, potom je pochopiteľné, že útoky na novinárov sú zo strany verejnosti vnímané aj ako útok na demokraciu, zatiaľ čo pri advokátoch (resp. právnikoch ako celok) „len“ ako útok na právny štát, ktorý je v zmysle systematiky umiestnený až za demokraciou. Avšak tento úsudok logicky nemôže obstáť, pretože je to práve istá miera právneho štátu, ktorá zaručuje fungovanie základných demokratických princípov. Preto, parafrázujúc výrok klasika českého filmu, bez právneho štátu dávam demokracii rok, maximálne dva! Alebo je snáď príčinou vlašného postoja verejnosti na útoky voči advokácii to, že vychádzajúc z ľudskej podstaty sú pre ľudí javy a problémy, ktorým nerozumejú, cudzie, neosobné a tak povediac nezaujímavé? Sme azda pre laickú verejnosť nečitateľnými či nezrozumiteľnými? Za najpravdepodobnejšiu príčinu pomyselných „odluky“ spoločnosti od advokácie však považujem už skôr spomínané prípady šírenia dezinformácií zo strany médií, s cieľom spochybňovať a do značnej miery aj bulvarizovať prácu a postavenie členov advokátskej obce, ale aj aktivity a vyjadrenia niektorých politikov, ktorí pred posilňovaním dôveryhodnosti občanov voči inštitúciám a právnemu štátu uprednostňujú osobné, skupinové a mocenské záujmy, zamerané v prvom rade na zvyšovanie svojich krátkodobých voličských preferencií.

Navzdory uvedenému však advokácia, sňa by solídny pilier právnej istoty nesmie na plnenie svojej úlohy rezignovať a musí svoje bremeno niesť aj naďalej. Tým skôr, že tým pomyselným bremenom nie je nič menšie, než idea právneho štátu, ktorá by sa bez nezávislej advokácie nie len že neuprosne, ale možno aj nenávratne zrútila.

JUDr. Erik Surmánek

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť a postúpenie pohľadávky advokáta voči klientovi

Advokát, ktorý pri výkone advokácie ako konateľ spoločnosti, poskytujúcej právne služby, uzatvorí v postavení postupcu zmluvu o postúpení pohľadávky, na základe ktorej postúpi pohľadávku voči bývalému klientovi, spočívajúcu v odmene za poskytnuté právne služby, a to na postupníka, ktorý nie je oprávnený na poskytovanie právnych služieb, pričom súčasne sa zaviazal postupníkovi poskytnúť všetky doklady nevyhnutné na vymáhanie tejto pohľadávky, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené podľa § 23 ods. 1 zákona o advokácii.

Advokát, ktorý pri výkone advokácie v spoločnosti, poskytujúcej právne služby, rozhodne ako jej konateľ a jediný spoločník o zrušení tejto spoločnosti bez likvidácie a jej zlúčení s inou obchodnou spoločnosťou, ktorá v čase zlúčenia nebola založená podľa zákona o advokácii ani nebola oprávnená poskytovať právne služby, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené podľa § 33 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK.

Rozhodnutie III. odv. disc. senátu z 13. júna 2018, sp. zn. III. ODS-3/18: 4039/2016

Rozhodnutie II. disc. senátu SAK zo 7. novembra 2017, sp. zn. DS II.-22/17: 4039/2016

Dotknuté ustanovenia:

- § 23 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení
- § 33 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013

Rozhodnutím II. disciplinárneho senátu SAK zo 7. novembra 2017, sp. zn. DS II.-22/17: 4039/2016 v spojení s rozhodnutím III. odvolacieho disciplinárneho senátu z 13. júna 2018, sp. zn. III. ODS-3/18: 4039/2016 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 23 ods. 1 zákona o advokácii a § 33 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK,

tým, že

- 1.) vykonávajúc advokáciu ako konateľ za spoločnosť A. s. r. o., uzatvoril dňa 15. 4. 2016 v postavení postupcu zmluvu o postúpení pohľadávky s postupníkom, spoločnosťou B. s. r. o., na ktorú postúpil pohľadávky vo výške 3 574,29 eur voči bývalému klientovi A. B. predstavujúce časť jeho odmeny za poskytované právne služby a súčasne sa zaviazal postupníkovi poskytnúť všetky doklady nevyhnutné na vymáhanie predmetných pohľadávok, hoci tento postupník nebol oprávnený poskytovať právne služby, a teda ani povinný zachovávať mlčanlivosť podľa zákona o advokácii,
- 2.) v spoločnosti A. s. r. o., pôvodne zapísanej v obchodnom registri, založenej podľa zákona a poskytujúcej právne služby, v ktorej bol konateľom a jediným spoločníkom, rozhodol o jej zrušení bez likvidácie a jej zlúčení do inej spoločnosti C. s. r. o., ktorá nebola v čase

zlúčená založená podľa zákona o advokácii a ani nebola oprávnená poskytovať právne služby podľa zákona, a ktorá bola od 9. 6. 2016 „ex offio“ vymazaná z obchodného registra,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **1 000 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **435 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Predseda Revíznej komisie SAK podal proti disciplinárne obvinenému návrh na začatie disciplinárneho konania pre skutok uvedený vo výrokovej časti tohto rozhodnutia pre závažné porušenie povinností advokáta uložených v § 23 ods. 1 zákona o advokácii a § 33 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK.

Rozhodnutím II. disciplinárneho senátu SAK zo 7. novembra 2017, sp. zn. DS II.-22/17: 4039/2016 bol disciplinárne obvinený uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia v súlade s podaným návrhom na začatie disciplinárneho konania, za čo mu bolo uložené disciplinárne opatrenie – peňažná pokuta vo výške 1 000 eur.

V odôvodnení tohto rozhodnutia II. disciplinárny senát zhrnul skutkový a právny stav nasledovne:

Sťažovateľ v sťažnosti poukázal na dlhotrvajúce kontroverzie s disciplinárne obvineným, pričom tieto vyústili do podania žaloby o zaplatenie neuhradenej časti odmeny disciplinárne obvinenému vykonávajúcemu advokáciu ako konateľ v spoločnosti A. s. r. o. Počas konania požiadala o vstup do konania na strane žalobcu spoločnosť B. s. r. o. z dôvodu postúpenia pohľadávky, t. j. neuhradenej časti odmeny za právne služby na uvedenú spoločnosť ako postupcu, a to zmluvou o postúpení pohľadávky zo dňa 15. 4. 2016. Postupca, na rozdiel od A. s. r. o., však nemal právo poskytovať právne služby. Z obsahu zmluvy vyplýva, že disciplinárne obvinený sa zaviazal poskytnúť postupcovi všetky doklady nevyhnutné na preukázanie a vymáhanie postúpených pohľadávok. Preto namietal, že takýmto postupom môže dôjsť k ohrozeniu mlčanlivosti, ktorej disciplinárne obvineného nikdy nezbavil. Sťažovateľ sa v tomto konaní domáhal zaplatenia 4 306,65 eur od disciplinárne obvineného, z dôvodu nesprávneho vyúčtovania zálohy za poskytnuté právne služby a realizovanými úkonmi právnej pomoci disciplinárne obvineným. Logickým následkom zániku A. s. r. o. zlúčením a následným zánikom právneho nástupcu, spoločnosti C. s. r. o., bolo zastavenie predmetného súdneho konania a nevykonalosť jeho nároku. Vzhľadom na uvedené kroky zo strany disciplinárne obvineného, najmä postúpenie pohľadávky disciplinárne obvineného na obchodnú spoločnosť, ktorá nie je oprávnená poskytovať právne služby a zánik A. s. r. o. zlúčením s obchodnou spoločnosťou C. s. r. o., ktorá následne zanikla, sťažovateľ hodnotil postup disciplinárne obvineného ako klamlivý, neetický, v rozpore so zákonom.

Disciplinárne obvinený vo svojom písomnom vyjadrení uviedol, že sťažnosť je podľa jeho názoru nedôvodná. Poukázal na čl. 2 ods. 3 Ústavy SR, podľa ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. Uviedol, že Obchodný zákonník nezakazuje zlučovanie obchodných spoločností. Právny nástupca zlúčených spoločností, spoločnosť C. s. r. o., zanikla 8. 6. 2016. Pokiaľ v dôsledku zlúčenía a následne zániku právneho nástupcu zanikla možnosť pokračovať v predmetnom súdnom konaní, nie je to v rozpore so zákonom a nemožno dovodiť protiprávnosť konania jedného z konateľov. Uviedol, že žiaden zákon nezakazuje obchodnej spoločnosti postúpiť pohľadávku inému, resp. niet osobitného zákona, ktorý by to zakazoval obchodnej spoločnosti poskytujúcej právne služby. Samotné postúpenie pohľadávky spoločnosťou poskytujúcou právne služby neznamená porušenie mlčanlivosti ani poskytnutie dôverných informácií o osobe klienta. V predmetnom súdnom konaní je žalobcom už spoločnosť, ktorej bola pohľadávka postúpená, a preto je vecou dokazovania pred súdom, či žalobca bude alebo nebude v konaní úspešný.

Vo vyjadrení k návrhu na začatie disciplinárneho konania disciplinárne obvinený zotrval na svojej argumentácii uvedenej vo vyjadrení k sťažnosti. Poukázal na skutočnosť, že nebolo v konaní preukázané, aké konkrétne doklady mal postupníkovi poskytnúť a nebolo preukázané žiadne porušenie povinnosti mlčanlivosti. Postupníkovi predložil len dôkaz o výške dlžnej sumy, nie špecifikáciu položiek, z ktorých by sa dala dedukovať výsledná pohľadávka. Zdôraznil, že právny nástupca nemohol poskytovať právne služby, nakoľko tento zanikol deň nasledujúci po zlúčení s A. s. r. o. V žiadosti o vykonanie disciplinárneho pojednávania bez osobnej účasti disciplinárne obvinený uviedol, že všetky dokumenty, týkajúce sa klientov a právnych zatupovaní ostali v jeho držbe.

Disciplinárny senát po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že skutok pod bodom 1 sa stal tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia a tento je potrebné posúdiť ako disciplinárne previnenie v zmysle § 56 ods. 1 zákona o advokácii.

Disciplinárne obvinený nepoprel skutočnosť, že uzavrel zmluvu o postúpení pohľadávky zo dňa 15. 4. 2016 s obchodnou spoločnosťou B. s. r. o., priznal ju vo svojich vyjadreniach. V predmetnej zmluve sa v zmysle článku V. zaviazal odovzdať všetky doklady nevyhnutné na preukázanie a vymáhanie pohľadávok. Z výpisu z obchodného registra spoločnosti B. s. r. o. vyplýva, že táto nemala nikdy v predmete činnosti podnikania zahrnuté poskytovanie právnych služieb. Podaním zo dňa 6. 9. 2016 spoločnosť B. s. r. o. požiadala o vstup do konania vedenom na okresnom súde, v ktorom sa disciplinárne obvinený vykonávajúci advokáciu ako konateľ v spoločnosti A. s. r. o. domáhal zaplatenia časti odmeny za poskytované právne služby od sťažovateľa, pričom z návrhu na vydanie platobného rozkazu o zaplatenie 3 574,29 eur je zrejmý rozsah dokladov, ktoré majú preukázať oprávnenosť žalovanej sumy a sú aj súčasťou súdneho spisu. Okrem splnomocnení k jednotlivým druhom konaní,

kde sťažovateľa zastupoval, predložil faktúry a výúčtovania, ktoré obsahujú špecifikáciu výšky trov právneho zastúpenia v jednotlivom druhu konania ako aj osobné údaje sťažovateľa.

Neobstoí teda tvrdenie disciplinárne obvineného, že samotné spisy, ktoré mal k dispozícii pri zastupovaní sťažovateľa, ostali v jeho držbe. Nezodpovedá skutočnosti tvrdenie disciplinárne obvineného, že spoločnosti B. s. r. o. predložil len dôkaz o výške dlžnej sumy, nie špecifikáciu položiek, z ktorých by sa dala dedukovať výsledná pohľadávka, nakoľko zo súdneho spisu konania vedenom na okresnom súde bezpochyby vyplýva, že postúpením pohľadávky disciplinárne obvinený umožnil spoločnosti B. s. r. o. prístup k takým dôverným informáciám, ktoré podliehajú povinnosti advokáta zachovávať mlčanlivosť. Žiadnym dôkazom nebolo vyvrátené tvrdenie sťažovateľa o tom, že nezbavil disciplinárne obvineného mlčanlivosti.

Senát mal za preukázané, že jednoznačne došlo k porušeniu § 23 ods. 1 zákona o advokácii, podľa ktorého „advokát je povinný zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie, ak osobitný predpis na úseku predchádzania a odhaľovania legalizácie príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu neustanovuje inak.“

Disciplinárny senát po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že aj skutok pod bodom 2 sa stal tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia a tento je potrebné posúdiť ako disciplinárne previnenie v zmysle § 56 ods. 1 zákona o advokácii.

Senát mal preukázané, že A. s. r. o. bola založená podľa zákona o advokácii, bola oprávnená poskytovať právne služby, pričom z výpisu z obchodného registra spoločnosti A. s. r. o. bezpochyby vyplýva, že na základe rozhodnutia spoločníkov o zrušení obchodnej spoločnosti podľa § 68 ods. 3 písm. b) Obchodného zákonníka došlo 7. 6. 2016 k zrušeniu bez likvidácie a zlúčeniu do spoločnosti C. s. r. o., ktorá nebola v čase zlúčenia založená podľa zákona o advokácii a ani nebola oprávnená poskytovať právne služby. Následne bola spoločnosť C. s. r. o. od 9. 6. 2016 vymazaná z obchodného registra. Samotný disciplinárne obvinený uvedené skutkové tvrdenia týkajúce sa zlúčenia obchodných spoločností potvrdil.

Senát neakceptoval obranu disciplinárne obvineného, že Obchodný zákonník nezakazuje zlučovanie obchodných spoločností. V zmysle § 25 ods. 1, prvá veta Advokátskeho poriadku „Advokát je povinný dodržiavať predpisy a uznesenia schválené konferenciou advokátov (ďalej len „konferencia“) a uznesenia predsedníctva komory, pokiaľ mu boli oznámené.

V zmysle § 33 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK „Spoločnosť založená podľa § 14 alebo § 15 zákona môže byť zrušená bez likvidácie podľa § 69 Obchodného zákonníka iba v prípade, ak k jej zlúčeniu alebo splynutiu dochádza so spoločnosťou, ktorá je v čase zlúčenia alebo splynutia spoločnosťou podľa § 14 alebo § 15 zákona (pozn. Zákona o advokácii).“

Advokátsky poriadok SAK schválila konferencia advokátov dňa 15. 6. 2013 a niet pochyb o povinnosti disciplinárne

obvineného dodržiavať predpisy Slovenskej advokátskej komory.

Pozornosti senátu neuniklo plánované založenie a vznik novej advokátskej kancelárie disciplinárne obvineného (kde je jediným konateľom a spoločníkom), ktorá má sídlo na rovnakej adrese, ako bolo sídlo zaniknutej obchodnej spoločnosti a to k 1. 6. 2016, t. j. o 6 dní skôr ako došlo k zániku spoločnosti A. s. r. o.

V kontexte existencie súdneho sporu vedenom sťažovateľom voči pôvodnej advokátskej kancelárii disciplinárne obvineného, kde v dôsledku zániku advokátskej kancelárie sa stala jeho pohľadávka nevymožiteľná, ako aj postúpenie pohľadávky disciplinárne obvineným voči sťažovateľovi na spoločnosť B. s. r. o., senát vníma plánovitosť a účelovosť konania disciplinárne obvineného, ktorá evokuje pochybnosť nad dodržiavaním pravidiel profesijnej etiky disciplinárne obvineného vo vzťahu k sťažovateľovi.

Senát mal tak za preukázané, že jednoznačne došlo k porušeniu § 33 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK.

Vzhľadom na skutkové zistenia mal disciplinárny senát za preukázané, že u disciplinárne obvineného išlo minimálne o vedomú nedbanlivosť, pretože vedel, že svojím konaním môže porušiť povinnosti uložené v § 23 ods. 1 zákona o advokácii, v § 33 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK, ale bez primeraných dôvodov sa spoliehal, že také porušenie alebo ohrozenie nespôsobí. To znamená, že konanie disciplinárne obvineného možno hodnotiť ako zavinené konanie.

Podľa výpisu z matriky a výpisu z registra disciplinárnych opatrení, týkajúcich sa disciplinárne obvineného, tento bol celkom štyrikrát disciplinárne stíhaný, pričom v troch prípadoch bol uznaný za vinného zo spáchania disciplinárneho previnenia, pričom v roku 2008 a 2011 bolo upustené od uloženia disciplinárneho opatrenia, v roku 2010 mu bolo uložené disciplinárne opatrenie – peňažný trest vo výške 615,40 eur.

Pri rozhodovaní o druhu disciplinárneho opatrenia senát prihliadol na všetky okolnosti prípadu, postoj disciplinárne obvineného ku skutkom kladeným mu za vinu, na rozsah a povahu porušenej povinnosti, spôsob konania, následok disciplinárneho previnenia, mieru zavinenia ako aj na osobu disciplinárneho obvineného. Senát mal za to, že uloženie disciplinárneho opatrenia vo forme peňažnej pokuty je primerané zavineniu disciplinárne obvineného. Pri rozhodovaní o výške peňažnej pokuty senát zbral do úvahy ustanovenie § 32 ods. 4 Disciplinárneho poriadku SAK. Nestotožnil sa s výškou peňažnej pokuty 3 000 eur navrhovanej navrhovateľom, nakoľko ju považoval za neprimerane prísnu.

Proti tomuto rozhodnutiu podal disciplinárne obvinený odvolanie proti všetkým jeho výrokom. Svoje konanie (tvoriace predmet jeho disciplinárneho stíhania) považoval z hľadiska časovej nadväznosti za súladné s platným právom, neporušil povinnosť zachovania mlčanlivosti o skutočnostiach zaväzujúcich advokáta, zdôraznil časovú nemožnosť prípadného zneužitia informácií, keďže nástupnícka organizácia zanikla nasledujúcim dňom, pri postúpení pohľadávky postupoval v súlade so zákonom a pokiaľ sa pohľadávka sťažovateľa stala nevymožiteľná len preto, že advokát konal v súlade so záko-

nom, nemožno dodržanie zákona hodnotiť ako jeho účelové porušenie, ako konanie protiprávne, resp. konanie, ktoré je disciplinárnym previnením. Peňažnú pokutu 1 000 eur považoval za neadekvátnu, lebo od doby uloženia peňažnej pokuty vo výške 615,40 eur v roku 2010 uplynula doba 7 rokov, čo je značný odstup a má sa naňho hľadieť ako na netrestaného. Navrhol napadnuté zrušiť a disciplinárne konanie proti nemu zastaviť.

K odvolaniu DO advokáta sa písomným podaním zo dňa 2. 2. 2018 vyjadrila predsedníčka Revízej komisie SAK. Plne sa v ňom stotožnila s napadnutým rozhodnutím s jeho dôvodmi a východiskami, najmä v tom, že pri posudzovaní disciplinárnej zodpovednosti advokáta je zákon o advokácii vo vzťahu k civilným a obchodným kódexom *lex specialis* a prednostne pristupuje k všeobecnej úprave. Je preukázané konanie advokáta so všetkými požadovanými znakmi disciplinárneho previnenia, stavovským predpisom zodpovedá aj uložené disciplinárne opatrenie. Navrhla rozhodnutie II. DS SAK sp. zn. DS II.-22/17: 4039/2016 ako vecne správne potvrdiť.

Odvolačím disciplinárny senát pre preskúmaní podaného odvolania napadnuté rozhodnutie rozhodnutím z 13. júna 2018, sp. zn. III. ODS-3/18: 4039/2016 ako vecne správne potvrdil.

Stavovský predpis, konkrétne § 39 ods. 5 Disciplinárneho poriadku SAK ukladá odvolaciemu disciplinárnemu senátu povinnosť (v rámci odvolacieho konania) preskúmať výrok napadnutý odvolaním, ako aj zákonnosť a odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia a postup disciplinárneho senátu. Na chyby, ktoré neboli odvolaním napadnuté prihliada iba vtedy, ak mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie. Odvolačím disciplinárny senát riadiac sa týmito povinnosťami preskúmal napadnuté rozhodnutie komplexne so zreteľom najmä na to, či bol postup prvostupňového senátu z hľadiska náležitého objasnenia vecí a takeého zistenia skutkového stavu, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti v rozsahu nevyhnutnom pre rozhodnutie zákonný a správny. Pri svojej prieskumnej povinnosti sa zameral tiež na to, či v konaní pred senátom I. stupňa boli dodržané všeobecné zásady uplatňovania princípu spravodlivého konania a rozhodnutia aj vo vzťahu k zabezpečeniu práva disciplinárne obvineného advokáta na spravodlivé konanie v spojení s právom na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd vrátane dodatkových protokolov (*droit á un procès équitable*).

Odvolačím disciplinárny senát zistil, že II. disciplinárny senát SAK vykonal v rámci prvostupňového disciplinárneho konania všetky známe, dostupné a potrebné dôkazy na objasnenie a ustálenie skutkového stavu, dôkazy vyhodnotil na základe riadne zisteného skutkového stavu jednotlivo, v súhrne a vzájomnej súvislosti a dospel bez akýchkoľvek dôvodných pochybností k záveru, že skutky sa stali tak, ako sú uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia, dopustil sa ich disciplinárne obvinený a náležitá je aj právna kvalifikácia konania disciplinárne obvineného advokáta.

V tejto súvislosti III. odvolačím disciplinárny senát SAK uvádza, že prvostupňový disciplinárny senát sa v súlade s § 21

ods. 3 Disciplinárneho poriadku SAK vysporiadal so všetkými dôležitými a relevantnými skutočnosťami a okolnosťami posudzovaného prípadu, rozhodnutie má všetky kritériá zrozumiteľnosti odôvodnenia, presvedčivosti skutkovej a právnej argumentácie. Vo všeobecnosti v rozhodovacej praxi nie je odvolací orgán v odôvodnení svojho rozhodnutia dať stanovisko a právny výklad na každú odvoláciu námietku, tvrdenie alebo úvahu a nie je povinný sa nimi zaoberať, ak tieto, či už samostatne alebo v súhrne nijako výrazným spôsobom nespochybňujú skutkový a právny základ napadnutého prvostupňového rozhodnutia.

To, že sa disciplinárne obvinený advokát nestotožňuje so skutkovými zisteniami a vyvedenou právnou kvalifikáciou jeho konania, ako disciplinárneho previnenia, nemôže viesť odvolací disciplinárny senát k záveru, že napadnuté rozhodnutie prvostupňového senátu je neodôvodnené, arbitrárne a nepreskúmateľné. S jeho tvrdeniami a námietkami sa prvostupňový senát riadne a dôsledne vysporiadal a dôsledne ich vyhodnotil, čo uviedol III. odvolačím disciplinárny senát SAK vyššie.

Podľa III. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK je nad akúkoľvek pochybnosť, že spôsob konania disciplinárne obvineného advokáta tak, ako je identifikovaný vo výrokovej časti napadnutého rozhodnutia pod bodmi 1) a 2) je podľa stavovských predpisov nedovolený a je disciplinárnym previnením jednak pre porušenie povinnosti advokáta zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie, keďže advokát za žiadnych okolností nesmie pri akomkoľvek právnom úkone, teda aj pri postúpení pohľadávky inému subjektu poskytovať doklady, informácie alebo iné právne relevantné skutočnosti viažuce sa k právam a záujmom hoc aj bývalého klienta, navyše ak tento subjekt, ktorému bola postúpená pohľadávka nie je oprávnený poskytovať právne služby.

Advokát je teda nositeľom povinnosti zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie pri zastupovaní akéhokoľvek klienta, túto povinnosť mlčanlivosti nesmie porušiť iba s výnimkou zákonom predpokladaných dôvodov, čo však nebol posudzovaný prípad disciplinárne obvineného jednak preto, že advokát, ktorý koná za spoločnosť poskytujúcu právne služby ako konateľ nemôže za žiadnych okolností postupovať pri akýchkoľvek právnych úkonoch za túto spoločnosť v rozpore s § 33 ods. 1 Advokátskeho poriadku, ktorý *expressis verbis* t. j. výslovne stanovuje zrušenie spoločnosti založenej podľa § 15 zákona o advokácii bez likvidácie podľa § 69 Obch. zák. iba v prípade jej zlúčenia alebo splynutia so spoločnosťou, ktorá je v čase zlúčenia alebo splynutia spoločnosťou podľa § 14 alebo § 15 zákona, pričom spoločnosť C. s. r. o, v čase opísaného zlúčenia nebola právnickou osobou so statusom vyžadovaným v § 15 zákona o advokácii.

Iný než stanovený postup upravený zákonnou normou – § 33 ods. 1 Advokátskeho poriadku ako ho v posudzovanom prípade aplikoval disciplinárne obvinený je potrebné klasifikovať ako konanie *contra legem*, teda ako konanie, ktoré je rozporné s právnymi predpismi a v žiadnom prípade ho pojmomologicky nemožno podriaďovať ako konanie súladné s plat-

ným právom resp. konanie, ktoré nie je zákonom zakázané, ako to uvádzal vo svojom odvolaní disciplinárne obvinený.

III. odvolací disciplinárny SAK po preskúmaní výroku o uloženom disciplinárnom opatrení považuje odvolanie disciplinárne obvineného advokáta proti tomuto výroku za nedôvodné a úplne sa stotožnil s výrokom senátu I. stupňa o uložení peňažnej pokuty 1 000 eur. Podľa názoru III. ODS SAK sankcia zodpovedá všetkým okolnostiam posudzovaného prípadu a všetkým kritériám uvedeným v § 56 ods. 4 zákona o advokácii

V tomto smere nemožno prehliadnuť, že disciplinárne obvinený advokát štyrikrát čelil návrhu na začatie disciplinárneho konania, z toho bol v troch prípadoch uznaný za vinného. Aj keď možno čiastočne prisvedčiť názoru disciplinárne obvineného, že od obdobia tohto disciplinárneho opatrenia uplynula doba 10 rokov, na strane druhej išlo v posudzovanom prípade o kumuláciu dvoch disciplinárnych previnení spôsobom, ktorý predstavuje vyššiu formu zásahu do stavovských predpisov, a to porušenie povinnosti zachovávaní mlčanlivosti advokáta a konania contra legem, ako to bolo vysvetlené vyššie.

III. odvolací disciplinárny senát SAK prihliadal pritom aj na ďalšie kritériá ustanovené v Disciplinárnom poriadku SAK účinnom od 10. 6. 2017, konkrétne závažnosť konania disciplinárne obvineného – vymedzené v § 27 Disciplinárneho poriadku SAK, rozsah a povahu porušenej povinnosti – vymedzené v § 28 Disciplinárneho poriadku SAK, následok disciplinárneho previnenia – vymedzený v § 29 Disciplinár-

neho poriadku SAK, poľahčujúce a priťažujúce okolnosti – vymedzené v § 30 Disciplinárneho poriadku SAK prihliadajúc pritom aj na ustanovenie § 31 Disciplinárneho poriadku SAK, ktoré upravuje primeranosť a účelnosť disciplinárneho opatrenia. Súhrn týchto zákonných kritérií, ktoré prvostupňový senát správne zhodnotil a náležite odôvodnil dáva rámec, že takto uložené disciplinárne opatrenie je spravodlivé a primerané, keďže uložená peňažná pokuta nespôsobí negatívny dopad na osobné a majetkové pomery disciplinárne obvineného advokáta.

Pri preskúmaní výroku prvostupňového disciplinárneho senátu o povinnosti disciplinárne obvineného advokáta zaplatiť v zmysle § 57 ods. 5 zákona o advokácii paušálne trovy konania vo výške 435 eur v lehote a spôsobom uvedeným v enunciiate napadnutého rozhodnutia zistil III. ODS SAK, že aj tento výrok je správny, zodpovedajúci doslovnej dikcii uvedeného ustanovenia stavovského predpisu.

Pre vyššie uvedené dôvody III. ODS SAK rozhodol, že odvolanie disciplinárne obvineného proti rozhodnutiu sp. zn. DS II.-22/17: 4039/2016 zo 7. novembra 2017 je nedôvodné ako vecne správne ho potvrdil.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

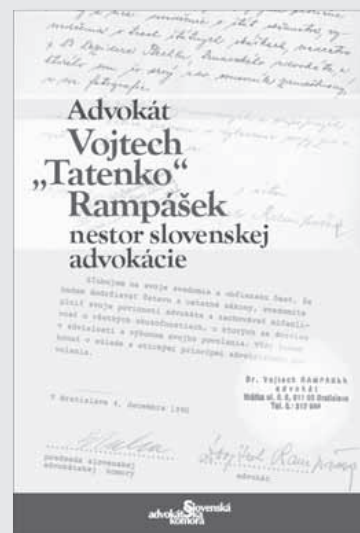
Advokát Vojtech „Tatenko“ Rampášek nestor slovenskej advokácie

Slovenská advokátska komora vydala ďalšiu zo série publikácií venovaných osobnostiam slovenského kultúrneho života z radov advokátov, tentoraz venovanú bratislavskému advokátovi JUDr. Vojtechovi Rampášekovi. Knihu napísal mladý advokát **JUDr. Michal Rampášek**, ktorý je zároveň vnukom zosnulého advokáta.

Publikácia sa vyznačuje podrobným zmapovaním života JUDr. Vojtecha Rampášeka v tesnej väzbe na aktuálny vývoj v spoločnosti a právnej úprave výkonu advokácie. Práve zasadenie profesionálnej dráhy JUDr. Rampášeka v tomto kontexte je osobitne dôležité, pretože je zachytený pomerne dlhý a rôznorodý časový úsek 57 rokov histórie advokácie – od obdobia česko-slovenskej advokácie z konca 30. rokov až po znovuzrodenie slobodnej advokácie po roku 1990.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur

V prípade záujmu o kúpu kontaktujte:
stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

PREDSTAVUJEME VÁM EURÓPSKU ADVOKÁCIU

Lichtenštajnsko: povolanie advokáta v mikroštáte

Bulletin slovenskej advokácie prináša od začiatku roku 2018 v každom čísle čitateľom predstavenie jednej z európskych advokátskych komôr. V dnešnej Európe, v ktorej štátne hranice prestávajú byť zábranou spolupráce medzi advokátmi, stúpa význam poznania fungovania advokácie v iných štátoch. Skúsenosti zahraničných komôr, ich úspechy i každodenný život môžu byť nielen zdrojom poznania iných prístupov k riešeniu obdobných problémov, ale i inšpiráciou pre nás.

Advokát/ka po nemecky: *Rechtsanwalt/Rechtsanwältin*

Počet aktívnych advokátov v roku 2018: **256**

Počet obyvateľov na advokáta: cca 148

Internetová stránka Lichtenštajnskej advokátskej komory:
www.rak.li

**Liechtensteinische
Rechtsanwaltskammer**

Historické míľniky advokácie v Lichtenštajnsku

Advokátska komora v Lichtenštajnsku patrí k tým mladším, keďže neoslávila ani svoju tridsiatku. Jej založenie sa datuje do roku 1992, kedy došlo ku kompletnej revízii zákona o advokácii. Zmeny legislatívy boli iniciované prístupovými rokovaniami pred vstupom Lichtenštajnska do Európskeho hospodárskeho priestoru.

Advokáti v Lichtenštajnsku sú však hrdými členmi svojej stavovskej organizácie, ktorá funguje hladko a efektívne. Nezanedbateľným faktom je nízky počet advokátov. S populáciou 38 000 obyvateľom si Lichtenštajnsko drží štvrté miesto medzi najmenšími krajinami Európy a šieste miesto na svete. Počet členov komory len nedávno prekročil 200.

Samozrejme, povolanie advokáta bolo známe na území Lichtenštajnska oveľa skôr. Pred založením komory sa advo-

káti združovali v súkromnoprávných združeniach. Podstata výkonu advokácie však bola naplnená, advokáti sa riadili rakúskym modelom, rešpektujúc základné piliere advokácie: mlčanlivosť, nezávislosť a predchádzanie konfliktu záujmov.

Prvou ženou – advokátkou bola pani Gertrud Beck, ktorá získala oprávnenie poskytovať právne služby v roku 1956.

Lichtenštajnsko, hoci nie je členom EÚ, je úzko späté s krajinami EÚ, keďže participuje na Schengenskom systéme, je členom Európskeho hospodárskeho priestoru a Európskeho združenia voľného obchodu. Tento status ovplyvňuje aj právny systém, ktorý je v zásade veľmi podobný rakúskemu a švajčiarskemu modelu susedných krajín. Lichtenštajnsko je konštitučná dedičná monarchia s parlamentným systémom. Vládu tvorí premiér a štyria ministri, ktorí podávajú správy parlamentu a princovi. Ústava umožňuje dve formy priamej demokracie – iniciatívu a referendum. V národnom referende v roku 2003 občania Lichtenštajnska schválili návrh princa Hansa-Adama II týkajúci sa zmeny ústavy. Hoci tento návrh bol kritizovaný zo strany Rady Európy ako príliš rozširujúci právomoci monarchu, u občanov mal značnú podporu.

Všetky súdy sa nachádzajú v hlavnom meste Vaduz. Lichtenštajnské právo do roku 2015 ukladalo povinnosť, podobne ako vo Švajčiarsku, absolvovať pokus o zmier v predsúdnom konaní (*Vermittlung*) za účasti zmierovacieho sudcu.

V súčasnosti sa v Lichtenštajnsku nenachádza fakulta poskytujúca magisterský titul v odbore právo (Lichtenštajnská univerzita sa zameriava len na architektúru a podnikanie)

a ani žiadna z právnických fakúlt v EÚ v súčasnosti neposkytuje vzdelanie v oblasti lichtenštajnského práva. V roku 2000 bola založená súkromná univerzita (*Private Universität im Fürstentum Liechtenstein (UFL)*) v meste Triesen, ktorá od roku 2007 poskytuje možnosť absolvovať doktorandské štúdium v oblasti práva. Študenti tak môžu zís-

kať nemecký ekvivalent k titulu PhD., ktorým je titul *Dr. iur.* Zameriava sa najmä na obchodné a daňové právo, európske právo a komparatistiku.

Štatistiky

Na konci roka 2017 bolo v Lichtenštajnskej advokátskej komore zapísaných 239 advokátov, z toho 31 žien, 40 advokáti sú registrovaní ako *usadení euroadvokáti* na základe smerníc o voľnom pohybe advokátov (ktoré sa vzťahujú aj na štáty EHP). Primárne ide o advokátov z Rakúska, Nemecka a Švajčiarska).

Štruktúra stavovskej organizácie

Lichtenštajnská advokátska komora má tri základné orgány, ktorými je konferencia advokátov, predsedníctvo a komisia audítorov. Predsedníctvo pozostáva z piatich členov, aktuálne je na jeho čele **Mag. iur. Stefan Ritter (foto 1)**. V predsedníctve pôsobia dve advokátky a traja advokáti. Funciu audítorov plnia dvaja advokáti, ktorí majú na starosti preskúmať hospodárenie komory na výročnej báze. Kanceláriu komory vedie riaditeľka.

Od januára 2014 získala komora výlučné oprávnenie a zodpovednosť za udeľovanie všetkých licencií v zmysle zákona o advokácii (*Rechtsanwaltsgesetz*) a plní si svoju úlohu strážcu dobrej povesti a cti advokátskeho povolania, dohliada na práva a povinnosti advokátov. Jej úlohou je tiež ochrana finančných záujmov jej členov. Advokátska komora nerozhoduje o disciplinárnych previneniach advokátov.

Koncipientom sa môže stať každý, kto úspešne absolvoval štúdium rakúskeho alebo švajčiarskeho práva na univerzite s magisterským titulom (*Lizentiat, Magister der Rechtswissenschaften*).

Po absolvovaní praxe a advokátskej skúšky sa žiadateľ stáva advokátom. Advokáti z iných štátov EÚ alebo Švajčiarska môžu absolvovať skúšku spôsobilosti, prípadne sa dať zapísať ako *usadení euroadvokáti*. Skúšobná komisia pozostáva z piatich členov a piatich náhradníkov.

Členstvo v komore je povinné pre všetkých advokátov pôsobiacich na území krajiny.

Systém bezplatnej právnej pomoci je hodnotený ako značne sofistikovaný a v kombinácii s nadštandardným životným štýlom väčšiny obyvateľstva nezostáva veľa priestoru pre *pro bono* aktivity. Advokáta poskytujúceho bezplatnú právnu pomoc ustanovuje súd alebo správny orgán, avšak konkrétneho advokáta určí Lichtenštajnská advokátska komora tak, aby bolo zabezpečené rovnomerné prerozdelenie prípadov. Nárok na právnu pomoc majú od roku 2015 aj právnické osoby.

Lichtenštajnská advokátska komora sídli v hlavnom meste Vaduz na ulici Heiligkreuz č. 43 (**foto 2, 3**).

Emblém komory odráža lichtenštajnský erb a moderné logo okrem nápisu *Liechtensteinische Rechtsanwaltskammer* obsahuje tri pásy vo farbách vlajky – modrá, červená, žltá. Advokáti v Lichtenštajnsku nenosia talár.

Spolupráca s inými subjektmi a služby občanom

Lichtenštajnská advokátska komora tiež na svojej stránke informuje o Informačnom a kontaktnom centre pre ženy (*Informations- und Kontaktstelle für Frauen, infra*) a Asociácii pre mužské záležitosti (*Verein für Männerfragen*), ktoré ponúkajú rodovo špecifické programy, nejde však výlučne o záležitosti advokátskej praxe, skôr o sprostredkovanie informácie a služby občanom.

V Lichtenštajnsku ďalej pôsobí združenie pre rozhodcovské konanie (*Liechtensteinischer Schiedsverein – LIS*), ktorého členmi sú advokáti, akademici a iní právnicki pôsobiaci v oblasti arbitráže. Toto združenie spolupracuje s Lichtenštajnskou obchodnou a priemyselnou komorou.

Ďalšie združenie sa venuje mediácii (*Verein für Mediation Liechtenstein – www.verein-mediation-liechtenstein.li*) a poskytuje informácie o možnostiach mediácie ako aj zoznam mediátorov pôsobiacich v Lichtenštajnsku.

Tretie združenie sa venuje opatrovníctvu dospelých osôb (*Sachwalterverein*) a má právomoc prevziať právne zastupovanie a zastupovanie záujmov dospelých osôb, ktoré sa z dôvodu duševnej poruchy nemôžu postarať o svoje záležitosti. Na stránke www.sachwalterverein.li možno nájsť zá-

kladné informácie o opatrovníctve, službách a kontaktných údajoch.

Od októbra 2012 Lichtenštajnská advokátska komora realizuje službu **Advokát na telefóne** určenú pre osoby podozrivé z trestného činu zadržané políciou. Ide o formu *ex offio* právnej pomoci, ktorá má za cieľ zabezpečiť základnú informáciu pre zadržanú osobu ohľadom jej práv a prístup k obhajcovi. V prvom rade ide o telefonický rozhovor so službukonajúcim advokátom, no na základe žiadosti môže ísť aj o osobné stretnutie či účasť na vyšetrovacích úkonoch.

Zahraničné aktivity

Lichtenštajnská advokátska komora sa aktívne zúčastňuje na stretnutiach Rady advokátskych komôr Európy (CCBE) a je jej plnohodnotným členom. Takisto participuje na výročnom

stretnutí nemecky hovoriacich advokátskych komôr, ktoré sa koná vždy na jeseň na rotačnom princípe.

V rámci zahraničných aktivít je činný najmä podpredseda komory pán Dr. iur. Robert Schneider, ktorý je členom delegácie v CCBE a bol hosťom Slovenskej advokátskej komory na stretnutí zástupcov nemecky hovoriacich advokátskych komôr v Bratislave v roku 2017.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Odbor medzinárodných vzťahov srdečne ďakuje za poskytnutú pomoc a materiály podpredsedovi Lichtenštajnskej advokátskej komory Dr. iur. Robertovi Schneiderovi a pani riaditeľke LAK Diane Hilti.

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum 8. a 9. november 2019

Bamberská advokátska komora v spolupráci
so **Slovenskou advokátskou komorou, Českou advokátskou komorou a Saskou advokátskou komorou**
organizujú pre advokátov a advokátskych koncipientov tradičné podujatie na tému

Povinnosť mlčanlivosti advokátov

8 a 9. novembra 2019

v Hoteli Rheingold, Bayreuth, Nemecko

Rainer Riegler: **Zásada mlčanlivosti a elektronická komunikácia**

RA Dr. Heinz Kracht: **Trestnoprávne aspekty prelomenia zásady mlčanlivosti**

Dr. Christian Klostermann: **Povinnosť mlčanlivosti a outsourcing IT služieb**

Franz-Josef Schillo: **Informačná povinnosť advokáta vyplývajúca z daňovej legislatívy**

Mgr. Michal Vávra: **Mlčanlivosť advokáta podľa českého práva a prípady prelomenia mlčanlivosti**

JUDr. Juraj Veverka: **Mlčanlivosť advokáta z pohľadu advokátskej a komorovej praxe na Slovensku**

O podujatí

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum každoročne vytvára platformu na výmenu vzájomných poznatkov a praktických skúseností z jednotlivých právnych odvetví s dôrazom na rozmer cezhraničnej spolupráce s kolegami zo Slovenska, Česka a Nemecka. Program zahŕňa spoločnú večeru a celodennú odbornú konferenciu organizovanú na rotačnom princípe jednou z partnerských inštitúcií. Podujatie poskytuje jedinečný priestor na budovanie siete kontaktov po nemecky hovoriacich advokátoch. Slovenská advokátska komora je partnerom Nemecko-česko-slovenského advokátskeho fóra od roku 2011 a organizátorom podujatia bola v roku 2013 a 2017. Hlavným jazykom konferencie je nemčina, na odbornej časti konferencie je však zabezpečené kvalitné simultánne tlmočenie do češtiny.

Prihlasovanie

Formulár prihlášky nájdete v slovenskom a v nemeckom jazyku na www.sak.sk v časti *Aktuality* a v časti *Zahraničná činnosť/Aktuálne*. Záväznú prihlášku je potrebné poslať priamo organizátorovi.

Registračný poplatok 130 eur zahŕňa ubytovanie v jedno-postelovej izbe s raňajkami na jednu noc (príchod 8. 11.), konferenčné materiály, účasť na spoločenskom večere a účasť na pracovnej časti konferencie. Rozdiel v cene ubytovania v dvojpostelovej izbe, poplatky za parkovanie, predĺženie pobytu a iné náklady si účastníci hradia sami.

Bližšie informácie vám poskytne odbor medzinárodných vzťahov SAK (chladekova@sak.sk)

25
rokov
spolupráce

Ponuka stáže v Nemecku

Nemecká nadácia pre medzinárodnú právnu spoluprácu,
Nemecká spolková advokátska komora
a Nemecké združenie advokátov

organizujú tradičný multilaterálny hospitačný program

22. apríla – 30. mája 2020

prednostne pre mladých advokátov,
príp. pre advokátskych koncipientov

Cieľom stáže je prehĺbenie vedomostí z nemeckého práva prostredníctvom úvodného intenzívneho seminára, následne oboznámenie sa s prácou v nemeckej advokátskej kancelárii. Podmienkou účasti je viacročná odborná prax a veľmi dobrá znalosť nemčiny slovom aj písmom. Ťažiskom záujmu účastníkov by malo byť občianske a obchodné právo.

V roku 2020 je pre Slovenskú advokátsku komoru vyhradené jedno miesto.

Účastníkov do advokátskych kancelárií umiestňuje organizátor. Účastník môže sám navrhnúť advokátsku kanceláriu, ktorá by bola ochotná prijať ho na stáž, ale o tom, či uchádzač môže prijať stáž v ním navrhutej advokátskej kancelárii, s konečnou platnosťou rozhodne organizátor v závislosti od možností ubytovania v danom mieste.

Organizátor hradí náklady spojené so stravovaním a ubytovaním počas úvodného seminára v Königswinter, cestovné náklady z miesta konania úvodného seminára do miesta sídla konkrétnej advokátskej kancelárie a späť, náklady na ubytovanie počas hospitácie a **vreckové vo výške 550 eur**, ako aj poistenie liečebných nákladov v prípade akútneho ochorenia. Ostatné náklady si účastníci hradia sami.

HARMONOGRAM HOSPITAČNÉHO PROGRAMU

- 22. 4. Príchod do Königswinter
- 23. 4. – 1. 5. Úvodný seminár v Königswinter
- 4. – 27. 5. Stáž v nemeckej advokátskej kancelárii
- 28. – 29. 5. Vyhodnotenie programu v Königswinter
- 30. 5. Návrat z Nemecka

Záujemcovia spĺňajúci uvedené podmienky sa môžu prihlásiť **do 22. novembra 2019** e-mailom na chladekova@sak.sk s predmetom správy *Prihláška na stáž v Nemecku* a pripojte **životopis a motivačný list v slovenčine aj v nemčine. Termín výberového konania bude prihláseným záujemcom včas oznámený.**

Bližšie informácie poskytne odbor medzinárodných vzťahov: Mgr. Michaela Chládeková, PhD. (chladekova@sak.sk)

Ponuka krátkodobej stáže v zahraničí v rámci projektu LAWYEREX

Slovenská advokátska komora sa zapojila do projektu **medzinárodnej výmeny advokátov** (LAWYEREX), ktorý realizuje výmenné stáže začínajúcich mladých advokátov v EÚ. Advokáti tak získajú príležitosť oboznámiť sa s právnym systémom vybranej krajiny, s fungovaním advokátskej kancelárie a nadviazať kontakty s kolegami v zahraničí. Koordinátorom projektu je *European Lawyers Foundation* a projekt je z veľkej časti spolufinancovaný Európskou komisiou. Ide o druhé kolo dvojročného projektu MULTILEX (2017 – 2019), ktorý získal výborné hodnotenie zo strany účastníkov i Európskej komisie.

Výmenné stáže sú dvojtzýdňové a uskutočnia sa v období jeseň/zima 2019. Advokátom, ktorí sa na stáži zúčastnia, budú uhradené cestovné náklady do výšky 500 eur a bude im poskytnutý finančný príspevok na ubytovanie a stravu vo výške 100 eur/deň (t. j. 1 400 eur/2 týždne).

Stáže sú určené pre mladých a začínajúcich advokátov/advokátky **s praxou najviac 7 rokov. Podmienkou je znalosť anglického jazyka, prípadne jazyka krajiny hostiteľskej inštitúcie.** Hostiteľskými inštitúciami v partnerských krajinách (Francúzsko, Španielsko, Grécko, Poľsko, Česká republika, Rumunsko, Litva, Cyprus) sú advokátske kancelárie alebo národné advokátske komory. **Slovenská advokátska komora má pre záujemcov vyhradené dve miesta.**

Pokiaľ ide o výber hostiteľskej inštitúcie, záujemcovia si v žiadosti môžu určiť preferencie, o mieste stáže však definitívne rozhodne *European Lawyers Foundation* po vyhodnotení všetkých žiadostí podľa aktuálnych možností.

V prípade záujmu kontaktujte odbor medzinárodných vzťahov Slovenskej advokátskej komory (chladekov@sak.sk).

European Lawyers Programme

Ponuka stáže v Škótsku pre advokátov a advokátskych koncipientov

Škótska advokátska komora (*Faculty of Advocates*) ponúka možnosť účasti na **vzdelávacom programe určenom pre 10 advokátov z krajín EÚ** (*European Lawyers Program*) v Edinburgu, ktorý prebieha **od 6. apríla do 26. júna 2020**.

Program je rozdelený na dve časti, pričom počas prvých dvoch týždňov absolvuje účastník úvod do problematiky škótskeho právneho systému a zvyšný čas je účastník priradený ku konkrétnemu junior advokátovi, senior advokátovi (*Queen's counsel*) a sudcovi najvyššieho súdu v Škótsku (*Court of Session / High Court of Justiciary*), sleduje jeho činnosť, pomáha pri príprave podkladov a sprevádza ho na súdne konanie.

Program ponúka:

- profesionálny prístup a skúsenosti získané počas 40-ročného fungovania programu
- príležitosť absolvovať stáž s praktizujúcimi advokátmi v Škótsku a so sudcami na *Court of Session* (najvyšší súd pre občianskoprávne veci) a *High Court of Justiciary* (najvyšší súd pre trestnoprávne veci)
- príležitosť získať vedomosti o systéme common law
- zdokonalenie jazykových znalostí
- nadviazanie kontaktov s inými advokátmi a uľahčenie cezhraničnej spolupráce (program je spoluorganizovaný sieťou absolventov združených v *European Lawyers Association – ELA*)
- prístup k elektronickým zdrojom a materiálom Advokátskej knižnice (označenej ako najlepšia vo Veľkej Británii)
- dobrý základ v prípade záujmu o zloženie skúšky spôsobilosti v Škótsku

Po absolvovaní programu majú účastníci taktiež možnosť stať sa členmi *European Lawyers Association* a zložiť skúšku spôsobilosti (*Aptitude test*), na základe ktorej sa kvalifikujú ako škótski advokáti (*solicitors*).

Náklady

Kurz a stáž sú pre vybraných uchádzačov **bez poplatku**, cestu a ubytovanie si účastníci hradia sami (priemerné mesačné náklady v Edinburgu sú 700-800 libier). **Slovenská advokátska komora poskytne úspešnému uchádzačovi príspevok 500 eur na čiastočné pokrytie nákladov.**

Organizačné záležitosti

Prihlášky môžu uchádzači zasielať **do 5. novembra 2019**. Podmienkou účasti je občianstvo EÚ, minimálne dvojročná koncipientská prax a dobrá znalosť anglického jazyka (IELTS 7.0, TOEFL 100).

Pre viac informácií kontaktuje odbor medzinárodných vzťahov SAK alebo priamo pani **Adrienu Petrovú**, národnú zástupkyňu *European Lawyers Association* pre SR a ČR:

adriena.petrova@gmail.com
tel.: 00421 907 963 415

Viac informácií nájdete aj na **www.european-lawyers.org**

O skúsenostiach JUDr. Miriam Podskubovej, LL.M., ktorá absolvovala stáž minulý rok, sa môžete dočítať v *Bulletine slovenskej advokácie* č. 7-8/2019.

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z dvojčísła 7-8/2019 českého Bulletinu advokacie

V **úvodníku** s názvom *Čeká nás horké léto?* sa členka predstavenstva Českej advokátskej komory JUDr. Monika Novotná venuje téme prípravy právnych predpisov, ktoré môžu výrazne zasiahnuť do života advokácie. Predovšetkým novele zákona o správe daní, ktorej tvrdé dopady na advokátsky stav sa podarilo zmierniť. Ide o aplikáciu smernice DAC6. V tejto súvislosti sa Novotná vyjadruje, že je smutnou pravdou, že práve na úrovni EÚ sa len ťažko bojuje za zachovanie klasických princípov právneho štátu, medzi ktoré patrí aj profesijná mlčanlivosť advokátov. Upozorňuje aj na transpozíciu AML smernice návrhom novely zákona o niektorých opatreniach proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti, ktorá rozširuje povinnosti povinných osôb (aj advokátov) pri kontrole skutočných majiteľov. Tento návrh bude ČAK pripomienkovať, lebo ide tiež o výrazný zásah do povinnosti mlčanlivosti advokáta.

V rámci **Aktualít** je uverejnená informácia o projekte Českej advokátskej komory k 30. výročiu zamatovej revolúcie Advokáti proti totalite, o úspechoch českých advokátov na medzinárodných advokátskych športových hrách v Paríži a o vyhlásení 15. ročníka celojustičnej súťaže právnik roku.

Časť **Z judikatúry** obsahuje ● rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo 17. 4. 2019, sp. zn. 22 Cdo 818/2019, k občiansko-právnej povahe manipulačnej plochy, v ktorom súd judikoval, že *ak je manipulačná plocha stavbou, môže byť samostatnou vecou a predmetom občianskoprávnych vzťahov. Ak ale nejde o stavbu (vec), môže ísť o súčasť pozemku, alebo môže byť tvorená samostatnými huteľnými vecami, napríklad panelmi voľne položenými na pozemku*; ● Nález ústavného súdu ČR z 23. 4. 2019, sp. zn. I. úS 3966/17, k priznaniu nároku na bezplatnú obhajobu, kde ústavný súd vyslovil, že *pre priznanie bezplatnej obhajoby nemôžu súdy dať podmienky, ktoré nemajú oporu v zákone alebo judikatúre, predovšetkým podmienky vtahujúce sa na budúcnosť, ktoré môžu, ale nemusia nastať. Súdy sú, naopak, pri rozhodovaní o tom, či má obvinený dostatok prostriedkov na náklady obhajoby, povinné vychádzať zo stavu v dobe rozhodovania. Sťažovateľ podal sťažnosť na ústavný súd po tom, ako obvodný súd zamietol jeho žiadosť o priznanie nároku na bezplatnú právnu obhajobu v trestnej veci. Svoju žiadosť odôvodnil tým, že sa nachádza vo výkone trestu, je v insolvencii a v invalidnom dôchodku a nemá prostriedky na obhajobu. Obvodný súd žiadosť nevyhovel a v odôvodnení uviedol, že z povahy veci je možné situáciu sťažovateľa posúdiť tak, že si ju spôsobil sám a že v dlhodobom horizonte bude mať schopnosť uhradiť svoje záväzky a uhradiť náklady obhajoby*; ● Rozsudok rozšíreného

senátu Najvyššieho správneho súdu ČR zo 6. 2. 2019, sp. zn. 6 As 405/2017-33, k doloženiu oprávnenia zastupovať splnomocniteľa pri podaní správnej žaloby splnomocnencom v mene splnomocniteľa. Nastala situácia, kedy bol žalobca zastúpený advokátom a ten podal na súd žalobu, avšak ani po výzve nepredložil na súd plnú moc na zastupovanie žalobcu. Z toho dôvodu bolo konanie zastavené. Súd sa v odôvodnení vyjadril, že *ak bola žaloba podaná splnomocnencom, je jeho povinnosťou doložiť súdu aj plnú moc na zastupovanie. Pokiaľ túto povinnosť nesplní aj napriek výzve súdu, je súd oprávnený odmietnuť žalobu pre nesplnenie podmienok konania, a to aj bez toho, aby bol povinný vyzývať na splnenie tejto povinnosti splnomocniteľa*; ● Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 2. 10. 2018, vo veci Mutu a Pechstein v. Švajčiarsko, sťažnosť č. 40575/10 a 67474/10, k nezávislosti a nestrannosti Rozhodcovského súdu pre šport (Court of Arbitration for Sport – CAS). Vo svojich sťažnostiach športovci namietali, že CAS nie je možné považovať za nezávislý a nestranný tribunál v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru. ESĽP sa v rozsudku vyjadril, že *rozhodcovský súd pre šport je tribunálom založeným zákonom v zmysle čl. 6 ods. 1. Dohovoru a spôsob menovania rozhodcov tohto tribunálu je v súlade s požiadavkami Dohovoru*.

V Rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha I. a II.* (J. Jirsa a kol.), *Smlouva o dílo* (I. Štenglová), *Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev. Praktický komentář* (J. Šafránek, L. Laštovíková, T. Podškubka, L. Pěsna, J. Hlaváča), *Základy marketingového práva a práva duševního vlastnictví* (R. Leška, E. Ondřejová), *Vztah českého a unijního soutěžního práva* (M. Petr), *Brussels Ibis Regulation Commentary* (U. Magnus, P. Mankowski), *Augustín Ráth – prvý slovenský rektor Univerzity Komenského* (J. Vozár)

V časti **Z advokácie** je príspevok JUDr. Daniely Kovářovej, prezidentky Únie rodinných advokátov o legislatívnom návrhu, na základe ktorého by mal v prípadoch, kedy rodič neplatí výživné, túto povinnosť sanovať štát. Časť obsahuje aj rozhodnutie senátu kárnej komisie ČAK z 8. 3. 2019, sp. zn. K 76/2018, podľa ktorého *je disciplinárnym previnením, ak advokát neinformuje klienta o výzve na prihlásenie pohľadávky do insolvenčného konania a sám pohľadávku neprihlási*.

V časti **Informácie a zaujímavosti** referuje bulletin o 27. ročníku konferencie Karlovarské právnické dni.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

Mgr. Robert Němec, LL.M.

Potenciální konflikt mezi oprávněnými zájmy klientů a zájmy advokáta u hromadných žalob

Autor sa v článku zaoberá novým nástrojom, ktorý má byť stranám k dispozícii – hromadným žalobám. Venuje sa situáciám, keď nastane konflikt medzi záujmami klientov a záujmami advokáta, pretože základnou povinnosťou každého advokáta je chrániť oprávnené záujmy klienta a uprednostniť ich pred záujmami vlastnými. Autor však kladie otázku, kde je hranica oprávneného záujmu pri hromadnej žalobe.

Aby prostredníctvom tohto nástroja neboli presadzované záujmy, ktoré už na prvý pohľad nie sú oprávnené, bude nutné určiť hranice oprávnených záujmov. Autor načrtáva problematickú situáciu konfliktu záujmov predovšetkým ak je odmena advokáta stanovená ako podielová.

doc. JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M.

doc. JUDr. Petr Tégl, Ph.D.

Metro jako věc v právním smyslu

Článek sa zameriava na právnú povahu metra a jeho komponentov, ktorá nebola v českej odbornej literatúre doteraz riešená. Vzhľadom na pripravovanú výstavbu novej trasy ide o aktuálnu tému, kedy sú problematické predovšetkým prípady, ak výstup metra ústi do iných stavieb.

MUDr. Mgr. Daniel Mališ, LL.M.

Polemika s pohledem Nejvyššího soudu na tzv. další nemajetkové újmy při ublížení na zdraví

Článek autora nadväzuje na jeho skorší článok o výklade pojmu ďalšej nemajetkovej ujmy uverejnený v BA 3/2019. V tomto príspevku sa autor venuje predovšetkým Metodike Najvyššieho súdu k náhrade nemajetkovej ujmy na zdraví a na ňu nadväzujúcej judikatúre, ktorú považuje za značne reštriktívnu a tvrdo s ňou polemizuje.

Mgr. Eliška Klimentová

Vzdání se zákonného předkupního práva spoluvlastníků k nemovité věci a jiné způsoby, jak se s ním vypořádat

S účinnosťou od 1. januára 2018 bolo novelou občianskeho zákonníka znovu zavedené zákonné predkupné právo podielových spoluvlastníkov nehnuteľností. Cieľom článku je uviesť niektoré možnosti, ako sa možno vysporiadať s predkupným právom pri predaji. Autorka poskytuje konkrétne a praktické rady a upozorňuje na niektoré riziká spojené s výkonom zákonného predkupného práva spoluvlastníka nehnuteľnosti.

Mgr. Daniel Hřčka

Soumrak (nejen) investiční arbitráže?

Rozhodnutí SD EU C-284/16 a jeho důsledky

Autor sa venuje rozhodnutiu Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-284/16 Slovenská republika v. Achmea BV z marca 2018, ktoré spôsobilo rozruch na poli investičnej arbitráže. Súdny dvor v ňom vyslovil, že rozhodcovská doložka v dohode o podpore a ochrane investícií medzi Slovenskom a Holandskom nie je kompatibilná s právom EÚ. Tento záver môže mať významné dôsledky na fungovanie investičnej arbitráže medzi členskými štátmi EÚ a na úroveň ochrany investorov, ale aj na iné aspekty medzinárodnej arbitráže. Autor rozoberá niekoľko vybraných otázok z tejto problematiky.

Mgr. Michala Špačková, Ph.D.

Akcionářské dohody o výkonu hlasovacího práva a limity jejich sjednávání

Predmetom príspevku je problematika limitov zmluvnej slobody pri dojednávani akcionárskych dohôd ilustrovaná na príklade dohôd o výkone hlasovacieho práva. Cieľom príspevku je upozorniť na bežne sa vyskytujúce problematické

dohody a súvisiace otázky riešenia sporov o platnosť a vynútitelnosť zmluvných záväzkov.

JUDr. Alena Tibitzlová, Ph.D.

Podmíněné zastavení trestního stíhání a narovnání v novém trestním řádu – recentní úvahy zákonodárce a návrhy de lege ferenda

1. část

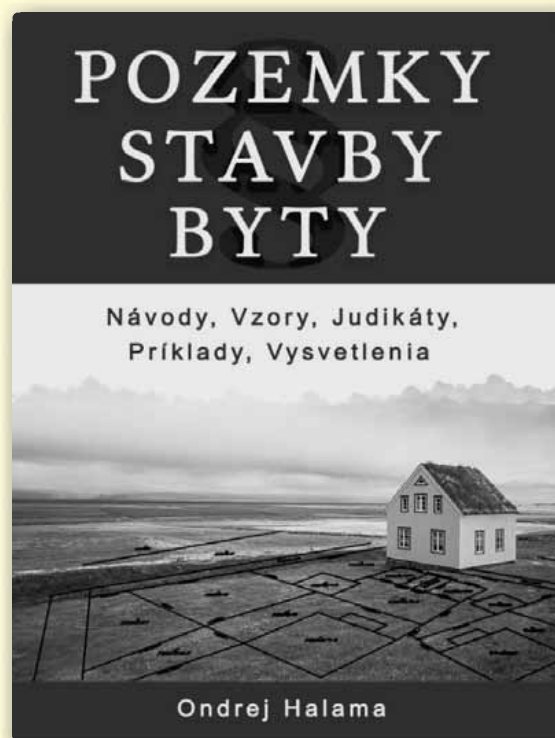
Autorka predstavuje recentné úvahy zákonodarcu (pri rekonštrukcii nového trestného poriadku) o právnej úprave dvoch základných foriem odklonu v trestnom konaní, t. j. podmienčného zastavenia trestného stíhania a zmier (narovnání). Autorka tiež navrhuje svoje riešenia úpravy a zároveň s nimi polemizuje, čím chce vyvolať serióznu diskusiu k téme.

JUDr. Jana Komendová, Ph.D.

Povinnost zaměstnavatele dát zaměstnanci při zdravotní nezpůsobilosti k výkonu práce výpověď a právní následky jejího porušení

Zákonník práce umožňuje zamestnávateľovi v prípade, že zamestnanec nemôže ďalej vykonávať doterajšiu prácu pre pracovný úraz alebo chorobu z povolania, rozviazať pracovný pomer výpoveďou. Podľa názoru Najvyššieho súdu ČR treba na túto možnosť za určitých okolností pozeráť ako na povinnosť. Najvyšší súd dokonca vyvodil pri nesplnení tejto povinnosti zo strany zamestnávateľa právo zamestnanca na odstúpenie.

Mgr. Alexandra Donevová
kancelária SAK

Knihu objednáte na ondrejhalama.sk
alebo na martinus.sk

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta postupovať v súlade s platnými právnymi predpismi vo vzťahu k forme právneho úkonu

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak vyhotoví pre klienta listiny, ktoré zo zákona musia byť vypracované ako listiny verejné vo forme notárskej zápisnice.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory zo 4. júna 2015, sp. zn. K 21/2015¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 3 ods. 1 a § 16 ods. 1 zák. č. 85/1996 Sb., o advokácii
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 1, 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvinenú advokátku za vinnú z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustila

tým, že

dňa 27. 6. 2014 vyhotovila pre spoločnosť J., s. r. o., listiny, podliehajúce zákonu č. 90/2012 Zb., o obchodných spoločnostiach a družstvách (zákon o obchodných korporáciách), a to spoločenskú zmluvu v znení zákona č. 90/2012 Zb., zoznam spoločníkov, rozhodnutie jediného spoločníka spoločnosti J., s. r. o., s tým, že tieto listiny pred ňou podpísal konateľ a jediný spoločník tejto spoločnosti, hoci podľa zákona musia byť listiny spísané vo forme verejnej listiny, takže potom, čo spoločnosť J., s. r. o., tieto listiny dňa 30. 6. 2014 predložila krajskému súdu, tento súd uznesením zo dňa 1. 7. 2014 spoločnosť J., s. r. o. vyzval, aby doručený návrh doplnila v lehote jedného mesiaca tak, že predloží rozhodnutie jediného spoločníka vo forme notárskej zápisnice, inak bude jej podanie odmietnuté, v dôsledku čoho bola spoločnosť J., s. r. o., nútená nechať si vyhotoviť potrebné listiny notárkou dňa 18. 7. 2014 formou notárskej zápisnice,

čím porušila

§ 3 ods. 1 zákona o advokácii v spojení s § 3026 nového občianskeho zákonníka a § 12 ods. 2 a § 172 ods. 1 zákona o obchodných korporáciách a § 16 ods. 1 zákona o advokácii.

Podľa § 32 ods. 5 zákona o advokácii disciplinárny senát **upustil** od uloženia disciplinárneho opatrenia.

Z odôvodnenia:

Disciplinárne obvinená sa vyjadrila, že sa podriadiť zákonu č. 90/2012 Sb., dňa 18. 7. 2014 sa u notárky konateľovi spoločnosti J., s. r. o. ospravedlnila a vysvetlila mu, že listiny J., s. r. o. spísala po telefonickú konzultáciu s vyššou súdnou úradníčkou, ktorá jej oznámila, že kvôli veľkému preťaženiu notárov môže spísať tieto listiny disciplinárne obvinená ako advokátka. Svoje vyjadrenie k sťažnosti doplnila tak, že dňa 25. 5. 2015 zaslala konateľovi spoločnosti J., s. r. o. doporučené ospravedlňujúci list, v ktorom mu vysvetlila, prečo predmetné listiny spísala spoločnosti J., s. r. o., ako advokátka, hoci podľa zákona musia byť tieto listiny spísané vo forme verejnej listiny, teda notárskej zápisnice, keď uviedla, že svoje konanie ľutuje, opätovne sa ospravedlnila konateľovi za svoje konanie, keď zdôraznila, že sa už ospravedlnila notárke 18. 7. 2014, a z uhradenej čiastky 5 000 Kč, ktorá jej bola zaplatená spoločnosťou J., s. r. o., za poskytnuté právne služby, vrátila dňa 25. 5. 2015 poštovou poukážkou konateľovi spoločnosti J., s. r. o., čiastku 3 000 Kč s tým, že sumu 2 000 Kč si ponechala za spísanie návrhu na zápis zmien zapísaných údajov do obchodného registra a za zabezpečenie spísania notárskej zápisnice podľa podkladov poskytnutých disciplinárne obvinenou notárkou, a ďalej disciplinárne obvinená zdôraznila, že sťažovateľovi žiadna škoda nevznikla.

Disciplinárne obvinená sa tiež vyjadrila k svojim osobným pomerom, teda k pomerom rodinným, že je vydatá, má dve dcéry, z ktorých jedna dokončuje doktorandské štúdium a druhá navštevuje piaty ročník ZŠ, k pomerom zdravotným,

kedy zdravotný stav disciplinárne obvinenej zodpovedá jej veku, a k pomerom majetkovým, keď jej ročný príjem činí asi 700 000 Kč v hrubom, z čoho je nutné odpočítať výdavky spojené s nájmom a prevádzkou kancelárie, prevádzkou 10 rokov starého auta a ďalej výdavky spojené s daňami, zdravotným a sociálnym poistením a poistením auta. Ďalej uviedla, že nie je platcom DPH a býva s manželom, ktorý je manažérom, a s mladšou dcérou v radovom domčeku.

Ďalej pri výsluchu disciplinárne obvinenej na pojednávaní disciplinárneho senátu dňa 4. 6. 2015 disc. obvinená opätovne podrobne opísala skutočnosti, ku ktorým sa vyjadrovala už vo svojom vyjadrení k sťažnosti a vo vyjadrení k disciplinárnej žalobe, keď zdôraznila, že sa sťažovateľovi ospravedlnila, to, čo sa stalo, ľutuje, keď žiadna škoda sťažovateľovi nevznikla.

Disciplinárny senát, na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že disciplinárne obvinená sa dopustila konania opísaného v disciplinárnej žalobe. Bolo teda preukázané, že disciplinárne obvinená porušila viazanosť právnymi predpismi, a v ich medziach príkazmi klienta v zmysle § 3 ods. 1 zákona o advokácii, keď podľa § 172 ods. 1 a § 12 ods. 2 zákona o obchodných korporáciách sa rozhodnutia valného zhromaždenia o zmene obsahu spoločenskej zmluvy osvedčujú verejnou listinou, a ak vyžaduje zákon o obchodných korporáciách, aby rozhodnutie najvyššieho orgánu spoločnosti bolo osvedčené verejnou listinou, má rozhodnutie jediného spoločníka formu verejnej listiny, keď v zmysle § 3026 nového občianskeho zákonníka, ak vyžaduje právny úkon formu verejnej listiny, rozumie sa ňou notárska zápisnica.

Bolo tiež preukázané, že disciplinárne obvinená tým, že porušila viazanosť právnymi predpismi, nechránila a nerozvíjala práva a oprávnené záujmy klienta, a tým porušila § 16 ods. 1 zákona o advokácii.

Nebolo však preukázané, že by disciplinárne obvinená pri výkone advokácie postupovala tak, že by znižovala dôstojnosť advokátskeho stavu a nedodržiavala Pravidlá profesionálnej etiky ukládajúce jej povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu, teda, že by porušila § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky.

Podľa názoru disciplinárneho senátu sa disciplinárne obvinená konaním uvedeným v disciplinárnej žalobe dopustila menej závažného (v zmysle § 32 ods. 5 zákona o advokácii) porušenia povinností ustanovených advokátovi zákonom o advokácii a stavovským predpisom, a preto rozhodol tak, že upustil od uloženia disciplinárneho opatrenia advokátovi, keď disc. senát sa domnieva, že samotné prejednanie disciplinárneho previnenia je možné považovať za dostatočné.

Disciplinárny senát pri rozhodovaní o upustení od disciplinárneho opatrenia v zmysle § 24 ods. 2 zákona o advokácii prihliadol na povahu skutku, teda na to, že listiny potrebné podľa zákona o obchodných korporáciách spísala advokátka sama, hoci podľa zákona musia byť tieto listiny spísané vo forme verejnej listiny, k jeho následkom, teda k tomu, že k žiadnej škode sťažovateľovi nedošlo, na okolnosti, za ktorých bol skutok spáchaný, teda k tomu, že advokátka listiny spísala po konzultácii s vyššou súdnou úradníčkou z regis-

trového súdu, ktorá ju uistila o tom, že listiny nemusia byť vo forme verejnej listiny, keď disciplinárne obvinená vzhľadom na vyťaženosť notárov chcela klientovi vyjsť v ústrety, a následne, keď bol sťažovateľ vyzvaný na doplnenie návrhu na zápis zmien v obchodnom registri, predložením rozhodnutia jediného spoločníka vo forme notárskej zápisnice, zabezpečila sťažovateľovi disciplinárne obvinená notárku, ktorá podľa podkladov, ktoré jej disciplinárne obvinená poskytla, spísala notársky zápis, na základe ktorého potom došlo k zápisu zmeny údajov, týkajúcich sa J., s. r. o. do registra.

Takisto disciplinárny senát prihliadol k osobe disciplinárne obvinenej, k jej pomerom, ku ktorým sa vyjadřila vo svojom vyjadrení k disciplinárnej žalobe, a k miere jej zavinenia, keď disciplinárne obvinená nebola v minulosti disciplinárne trestaná, keď bola zapísaná v zozname advokátov ako samostatná advokátka od 1. 11. 2001, a ďalej k tomu, že sa sťažovateľovi opakovane ospravedlnila, uznala svoje pochybenie a vyjadřila ľútosť nad svojím konaním a časť finančných prostriedkov, ktoré získala od sťažovateľa za poskytnutú právnu pomoc, mu vrátila.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

- 1 Preložené a spracované z publikácie Bulletin advokácie – Sbírnka kárných rozhodnutí České advokátní komory 2014 – 2015 (zvláštní číslo/duben 2016). Česká advokátní komora, Praha 2016, s. 98 – 100.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

Nekorunovaný kráľ Justičného paláca

Slovenská advokátska komora vydala o svojom členovi, nezabudnuteľnej postave slovenskej advokácie **JUDr. Jánovi Eugenovi Kováčovi** publikáciu, ktorá nadväzuje na doterajšiu edičnú činnosť zameranú na významné osobnosti advokátskeho života a práce na Slovensku v dávnejšej minulosti.

V prípade záujmu kontaktujte:

Cena: 5 eur

stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

Seminár o americkom práve

John Marshall Law School – Czech and Slovak Institute
a Česká advokátska komora
v spolupráci so Slovenskou advokátskou komorou

organizujú

Seminár o americkom práve

pre mladých advokátov a advokátskych koncipientov z Čiech a zo Slovenska

1. – 6. decembra 2019, Telč, Česká republika

Cieľom seminára je predstaviť americký právny a podnikateľský systém. Lektori sa budú venovať praktickým otázkam výkonu povolania vrátane etiky, poskytovania právnych rád klientom a vzťahom s protistranou. Dozviete sa, aké sú charakteristiky common law systému, americkej ústavy a súdnej štruktúry na federálnej a štátnej úrovni, ako funguje trestný proces, porotný systém a koncept restoratívnej justície. Priblížia Vám aké je v praxi americké *big law* prostredie a v čom sa líšia americké etické štandardy a profesijná zodpovednosť advokáta. Súčasťou seminára sú aj neformálne večerné stretnutia a diskusia o aktuálnych otázkach výkonu povolania.

Podmienkou účasti je **znalosť anglického jazyka**. Seminár bude v angličtine a po jeho absolvovaní dostanú účastníci certifikát.

Pri posudzovaní prihlášok sa bude brať do úvahy **status uchádzača** (prednosť majú mladí advokáti, resp. podľa zápisu starší koncipienti). Počet miest vyhradených pre SAK je obmedzený. Česká advokátska komora uprednostní

uchádzačov, ktorí sa na seminári zúčastňujú prvý raz, ale nie je vylúčená opätovná účasť.

Registračný poplatok (zahŕňa účasť na seminári, ubytovanie a polpenziu, t. j. raňajky a obed):

- mladí advokáti: 5 500 Kč
- advokátski koncipienti: 3 500 Kč

Každý účastník si sám hradí dopravu do Telča a späť.

Záujem o účasť na seminári oznámte e-mailom na adresu chladekova@sak.sk. **Registračný poplatok sa platí až po potvrdení účasti Českej advokátskej komore na základe vyplnenia záväznej prihlášky. Tlačivo prihlášky pošle odbor medzinárodných vzťahov** každému prijatému účastníkovi po termíne doručenia prihlášok a ich vyhodnotení.

Termín doručenia prihlášok: 11. novembra 2019

Bližšie informácie vám poskytnie
odbor medzinárodných vzťahov SAK:
chladekova@sak.sk

Účasť na seminári je prínosná nielen pre tých právnikov, ktorí prichádzajú do styku so zahraničnou klientelou. To, o čo sa americkí lektori ochotne podelia počas vzdelávacej, ale i spoločenskej časti programu, sú skúsenosti relevantné pre každého mladého (aspirujúceho) advokáta. Účastníci seminára sa taktiež zapojili do simulovaného rokovania o medzinárodnom obchodnom kontrakte, počas ktorého si precvičili nielen právnickú angličtinu, ale aj vyjednávacie techniky. Večerná časť bola venovaná filmom s právnickou tematikou a neformálnym posedeniam s prednášajúci. Oku lahodiacou kulisou podujatia bolo telčské historické centrum, ktoré je mestskou pamiatkovou rezerváciou zapísanou na zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Súčasťou programu bol aj výlet do mesta Jindřichův Hradec, ktoré ukrýva najväčší pohyblivý betlehem na svete. Debaty troch národov sa tak ďalej odohrávali vo vianočnej atmosfére pri punči.

JUDr. Mgr. Katarína Kesselová, účastníčka seminára v roku 2017

Podrobnú správu o podujatí si môžete prečítať v Bulletine slovenskej advokácie č. 1-2/2019.

Odhalenie busty Jána Vanoviča

Dňa 4. augusta 2019 sa uskutočnili v Martine oslavy storočnice **Oživotvorenia Matice Slovenskej 1919 – 2019** odhalením busty Jána Vanoviča pred sídelnou budovou Matice Slovenskej v Martine. Za Slovenskú advokátsku komoru sa na oslavách zúčastnili JUDr. Andrea Havelková a JUDr. Magdaléna Hromcová, členky predsedníctva SAK.

Po slávnostnom príhovore predsedu Matice slovenskej **Mariána Gešpera** predniesla príhovor za SAK **JUDr. Magdaléna Hromcová**, v ktorom okrem iného vyzdvihla stavovský život advokáta Jána Vanoviča.

Dr. Ján Vanovič (1856 – 1942) bol nielen predsedom Matice Slovenskej, významným činiteľom Slovenskej národnej strany, funkcionárom evanjelickej cirkvi, členom výboru Slovenskej národnej rady a po vzniku Československa členom Národného výboru a poslancom Národného zhromaždenia, či dlhoročným predsedom Slovenského spevokolu. Svojím občianskym povoláním bol advokátom. Zaslúžil sa o vznik Advokátskej komory v Turčianskom Sv. Martine, ktorej bol predsedom a zaslúžil sa aj o výstavbu jej reprezentačného sídla v Martine.

Po skončení právnických štúdií na Právnickej akadémii v Bratislave a na univerzite v Budapešti pôsobil od roku 1880 ako advokátsky koncipient, najprv u svojho strýka Jána Jesenského Gašparé v Martine, potom u advokátov v Malackách a v Temešvári a v roku 1886 si v Martine otvoril vlastnú advokátsku kanceláriu. Ako advokát zastupoval v množstve občianskych sporov obyvateľov Martina a Turca. V jeho kancelárii pracoval ako koncipient budúci sudca a literárny historik Ján Vladimír Ormis (1930), Fedor Jesenský (1931 – 1933), ale napríklad aj Ladislav Šimko (1933). Ako advokát sa podieľal na vytváraní slovenskej právnickej terminológie.

Zúčastňoval sa na stavovskom živote advokátov. Pôsobil ako náhradný člen výboru Advokátskej komory v Banskej Bystrici (1896 – 1911). Po zrušení uhorských advokátskych komôr v roku 1920 a prijatí zákona, ktorým bola zriadená jediná advokátska komora, presadzoval, aby sa jej sídlom stal Turčiansky Sv. Martin. To sa nakoniec podarilo aj preto, že československá vláda musela uznať, že nikde inde nenájde toľko Slovákov – advokátov ako v Martine. V zlúčenej Advokátskej komore v Turčianskom Sv. Martine bol Ján Vanovič pri jej vzniku v roku 1921 vymenovaný za predsedu. Pod jeho vedením sa zlúčená komora postarala o vytvorenie nového zoznamu advokátov a v tomto zložitom období začala riadne plniť svoje úlohy i hájiť záujmy advokátov.

Ján Vanovič sa významnou mierou zaslúžil o stavbu novej účelovej reprezentatívnej budovy Advokátskej komory

v Turčianskom Sv. Martine. Dovtedy totiž advokátska komora pracovala v jednej miestnosti okresného súdu. Nová budova bola postavená v roku 1923 podľa projektu Jána Palokoviča z prostriedkov slovenských advokátov. Ján Vanovič sa predsedníckej funkcie v advokátskej komore vzdal ako sedemdesiatosemročný v roku 1934.

Slovenská advokátska komora si Jána Vanoviča a jeho zásluhy o rozvoj slovenskej advokácie pripomenula v roku 2015 odhalením pamätnej tabule na budove bývalej Advokátskej komory v Turčianskom Sv. Martine, materiálne podporila i úpravu miesta jeho posledného odpočinku na Národnom cintoríne.

Ján Vanovič je pre nás dnešných advokátov jednou z najvýznamnejších osobností v minulosti nášho povolania.

JUDr. Magdaléna Hromcová

Foto JUDr. Andrea Havelková

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Právo na obhajobu a jeho podoby v trestnom konaní

JUDr. Ondrej Laciak, PhD.: **Právo na obhajobu a jeho podoby v trestnom konaní**

Vydavateľstvo Wolters Kluwer SR s. r. o., 120 s.

ISBN 978-80-571-0018-8

Táto vedecká monografia sa týka, ako už jej samotný názov napovedá, práva na obhajobu priznaného na našom území nielen vnútroštátnymi normami vrátane Ústavy SR a Trestného poriadku, no aj na medzinárodnej úrovni multilaterálnymi a plurilaterálnymi zmluvami, ktorými je Slovensko viazané. Autorom práce je podpredseda Slovenskej advokátskej komory, pedagóg Právnickej fakulty UK v Bratislave a člen slovenskej delegácie v *Conseil des barreaux européens (CCBE)*

Ondrej Laciak.

Po oboznámení sa s načrtnutou problematikou v **Predhovore** nasleduje **Úvod do problematiky práva na obhajobu**, v ktorom autor poukazuje na viaceré rozhodnutia slovenských všeobecných súdov i ústavného súdu, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva, resp. bývalej Európskej komisie pre ľudské práva. Kapitola **Právny základ práva na obhajobu** odvodzuje toto deklarované právo od noriem slovenského vnútroštátneho i medzinárodného práva.

Nasleduje najrozsiahlejšia kapitola knihy **Realizácia práva na obhajobu v predsúdnom konaní**, ktorá na 65 stranách predstavujúcich viac ako polovicu rozsahu diela. Autor ju vhodne zameria na, z hľadiska postavenia klienta ako obvineného, ťažiskovú časť obhajoby jeho práv a oprávnených záujmov, tak často advokátmi ako obhajcami zanedbávanú s poukazom na predpokladanú nutnosť ďalšieho pokračovania v trestnom procese v konaní pred súdmi. Prvá podkapitola tejto časti sa zaoberá právom na obhajobu podozrivého (ako autor poznamenáva pojmovu nedefinovaného v Trestnom poriadku) v konaní nazývanom často triviálne predprípravným. Nasleduje rozbor už samotného práva na obhajobu obvineného, ktorým sa v zmysle formalistického definovania v SR označuje osoba, voči ktorej bolo vznesené obvinenie podľa § 206, ods. 1 Trestného poriadku. K obsahu práva na obhajobu Ondrej Laciak uviedol exemplifikatívnym výpočtom nasledovné oprávnenia obvinených osôb:

- Právo byť od vznesenia obvinenia oboznámený so skutkom, ktorý sa mu kladie za vinu a jeho právnou kvalifikáciou
- Právo nebyť stíhaný dvakrát za ten istý skutok (a to aj vo svetle nielen trestnoprávných postihov, ale i správnych sankcií autorom podrobne rozoberaných s poukazom na bohatú, najmä zahraničnú judikatúru)
- Právo byť o svojich právach poučený

- Právo mať čas a možnosť na prípravu obhajoby
- Právo vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa obvinenému kladú za vinu a k vykonaným dôkazom a právo uvádzať okolnosti (toto posledné oprávnenie nazýva Ondrej Laciak akoby nadstavbou k predchádzajúcemu právu s možnosťou uvádzať čokoľvek na svoju obhajobu)
- Právo odoprieť vypovedať a zákaz nútenia k seba obviňovaniu
- Právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom, kde autor odlišuje materiálnu obhajobu ako právo obvineného obhajovať sa osobne od formálnej, pri ktorej mu pomáha zvolený alebo ustanovený obhajca v rámci princípu rovnosti zbraní (*égalité des armes*); citovaná je aj smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody
- Právo byť vypočúvaný za účasti svojho obhajcu a aby sa obhajca zúčastnil aj na iných úkonoch prípravného konania
- Právo zúčastniť sa na vyšetrovacích úkonoch a klásť výpočúvaným svedkom otázky
- Právo s obhajcom hovoriť bez prítomnosti tretej osoby
- Právo navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, kde autor poukazuje na irelevantnosť neakceptovania kópií listín predkladaných obžalovaným zo strany súdu v situáciách, keď originálmi týchto listinných dokladov často cudzej proveniencie obžalovaný jednoducho nedisponuje
- Právo na spravodlivý proces, kde príkladmo porušenie tohto práva videl Európsky súd pre ľudské práva v časti práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov už pri dĺžke trestného konania v rozsahu 4 roky a 7 mesiacov (v podmienkach SR v mnohých prípadoch z viacerých dôvodov vysoko prekračovanej)
- Právo nazerať do spisov a preštudovať spis
- Právo obvineného robiť návrhy, podávať žiadosti a podávať opravné prostriedky
- Právo na tlmočníka a prekladateľa

- Právo obvineného na dodržiavanie prezumpcie neviny
- Právo obvineného pozbaveného osobnej slobody
- Právo obvineného na dodržiavanie vyhládavacej zásady orgánmi činnými v trestnom konaní v prípravnom konaní (ex officio sa teda majú zo strany OČTK objasňovať okolnosti v neprospech i v prospech obvineného)

- Právo na zohľadňovanie materiálneho korektívu trestného činu (teda miery jeho závažnosti) ako jedného zo zákonných kvalifikačných znakov prečinu

Ďalšia kapitola **Právo na obhajobu v konaní pred súdom** sa už týka fázy súdneho procesu, kde sa autor zaoberá dôvodnosťou podávaných obžalôb podľa § 234, ods. 1 Trestného poriadku, označením dôkazov obvineným na začiatku konania pred prvostupňovým súdom, interpretačnými i aplikačnými problémami vyhlásenia obžalovaného o vine na hlavnom pojednávaní ako aj jej kontradiktórnosťou, a napokon hodnotením dôkazov vykonaných na tomto pojednávaní reflektujúcim prezumpciu neviny.

Kapitola **Realizácia práva na obhajobu vo výkone väzby a vo výkone trestu odňatia slobody** sa venuje obhajobe i postaveniu obhajcov v týchto špecifických štádiách trestného konania v nadväznosti na zákony č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby a č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody.

Ostatnou kapitolou monografie je **Právo na obhajobu obvinenej právnickej osoby** v SR zatiaľ v právnej praxi nevelmi aplikované a súvisiace so zákonom č. 91/2016 Z. z. o trestnej

Advokátsky koncipient hľadá zamestnanie

Martin György

Bratislava, 0910 575 296, martin.gyorgy93@gmail.com

Študent PF UK v Bratislave má záujem o prax v advokátskej kancelárii v Bratislave u advokáta zaoberajúceho sa **výlučne trestným právom**. Ovláda nemecký jazyk na komunikatívnej úrovni. Prednosti: prax, pracovitosť, vysoké nasadenie, dôslednosť, precíznosť, samostatnosť, zodpovednosť, schopnosť tímovej práce.

zodpovednosti právnických osôb v znení neskorších predpisov. Epilóg knihy predstavuje **Pár slov na záver** z pera Ondreja Laciaka.

Pozitívne možno hodnotiť, že Ondrej Laciak sa v podmienkach Slovenskej republiky ako prvý zhostil spracovaniu monografie venovanej právu na obhajobu, pričom jeho práca má aj s poukazom na skutočne bohatú časť implementovanej judikatúry najmä zahraničného pôvodu význam nielen pre všetkých obhajcov v trestnom konaní. Kniha *Právo na obhajobu a jeho podoby v trestnom konaní* by však dozaista mala byť príručkou pre každého advokáta, ktorý si svoju budúcnosť predstavuje na poli trestného procesu so všetkým, čo k tomu patrí.

JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie
vyhlásila aj na rok 2019

XVIII. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie

pre študentov právnických fakúlt,
advokátskych koncipientov
a mladých advokátov do 35 rokov

Konkrétnu tému si účastník súťaže zvolí sám. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho či medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier) treba poslať e-mailom na adresu ondrisova@sak.sk alebo darina.stracinova@sak.sk.

Termín uzávierky je 30. november 2019.

Porota zložená z členov redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie
príspevky vyhodnotí do konca decembra 2019.

Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudelieť, resp. ju zvýšiť.

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števec, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 3. 9. 2019

Uzávierka redakčnej časti: 12. 9. 2019

Toto číslo vyšlo 27. 9. 2019

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom tlačnom periodiku. Odborný článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzititulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier**, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu, 290 × 343 pixelov** (to zodpovedá rozmeru 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške.
8. **Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier**, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. **Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.**
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie **anonymne** (nepozná meno autora). Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok na viac častí. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzititulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

